

ЗАКОН О РАДИЈАЦИОНОЈ И НУКЛЕАРНОЈ СИГУРНОСТИ И БЕЗБЕДНОСТИ

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређивања

Члан 1.

Овим законом се уређују мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности, услови за обављање делатности са изворима зрачења, поступање у ситуацији планираног, постојећег и ванредног излагања јонизујућем зрачењу у циљу обезбеђивања заштите појединаца, становништва и животне средине од штетног утицаја јонизујућег зрачења, сада и убудуће.

Овим законом се оснива Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије (у даљем тексту: Директорат) ради обезбеђивања услова за спровођење мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Примена закона

Члан 2.

Овај закон се примењује на све делатности које укључују мирнодопску примену нуклеарне енергије и јонизујућег зрачења на територији или под јурисдикцијом или контролом Републике Србије.

Овај закон се примењује на све ситуације планираног, постојећег и ванредног излагања јонизујућем зрачењу које укључују ризик од излагања јонизујућем зрачењу, које се не може занемарити са становишта заштите од јонизујућег зрачења појединца, становништва и животне средине.

Закон се примењује нарочито на:

- 1) израду, производњу, обраду, руковање, одлагање, употребу, складиштење, држање, транспорт и промет извора зрачења у Републици Србији;
- 2) одређивање локације, пројектовање, изградњу, пробни рад, рад и декомисију постројења и затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада;
- 3) израду и пуштање у рад електричне опреме која емитује јонизујуће зрачење и садржи делове који раде на разлици потенцијала већој од 5 киловолта (kV);
- 4) људске активности које укључују природне изворе јонизујућег зрачења који доводе до значајног повећања излагања радника или других појединаца, у случају:
 - (1) управљања ваздухопловом и с тим у вези излагања посаде и
 - (2) обраде материјала који садрже радионуклиде природног порекла.
- 5) излагања радника или других појединаца радону унутар зграда, спољашњег излагања јонизујућем зрачењу од грађевинског материјала и излагања јонизујућем зрачењу које је последица ванредне ситуације или претходне људске активности и
- 6) припремљеност, планирање одговора и управљање у случају излагања јонизујућем зрачењу услед ванредних догађаја и нуклеарних или радиолошких ванредних ситуација за које се сматра да захтевају мере заштите здравља радника или других појединаца.

Изузеци од примене

Члан 3.

Овај закон се не примењује на:

- 1) излагање природном нивоу зрачења као што је зрачење радионуклида у људском телу или космичко зрачење уобичајено на нивоу тла;
- 2) излагање радника или других појединаца који нису део посаде ваздухоплова током лета;
- 3) излагање изнад нивоа тла радионуклидима присутним у нетакнутој земљиној кори;

Забране

Члан 4.

Забрањена је употреба нуклеарне енергије и јонизујућег зрачења у Републици Србији које није искључиво у мирнодопске сврхе.

Забрањено је обављање делатности без претходног одобрења које издаје Директорат.

Забрањен је промет извора зрачења у Републици Србији без прибављеног одобрења и дозволе које издаје Директорат.

Забрањене су све делатности које се односе на набавку или развој нуклеарног оружја, радиолошких дисперзионих уређаја или на друге немирнодопске употребе нуклеарних или радиоактивних материјала и са њима повезаних технологија које се користе за производњу оружја за масовно уништење, као и пружање помоћи другима у таквим активностима.

Забрањен је увоз радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива иностраног порекла на територију Републике Србије.

Забрањена је уградња и коришћење радиоактивних громобрана на територији Републике Србије.

Забрањена је уградња и коришћење јонизујућих детектора дима са извором јонизујућег зрачења у гасовитом стању или извором јонизујућег зрачења чији су продукти распада у гасовитом стању.

Забрањено је свако намерно додавање радиоактивних супстанци у производњи прехранбених производа, хране за животиње, козметичку, играчака и личних украса и забрањује се увоз или извоз таквих производа .

Забрањено је стављање у промет потрошачких производа са уграђеним радионуклидима ако њихова употреба није оправдана или не испуњава критеријуме за изузимање од обавезе пријављивања .

Забрањено је намерно разблаживање радиокативног материјала у сврху испуњења услова за ослобађање од регулаторне контроле.

Забрана из става 10. овог члана се не односи на мешање материјала које се одвија у производном процесу који не подразумева радиоактивна својства материјала.

Забрањена је свака активација материјала коришћеног у играчкама и личним украсима која у време пласирања на тржиште или израде има за последицу повећање активности које се не може занемарити са становишта заштите од зрачења и забрањује се увоз или извоз таквих производа и материјала .

Забрањена је делатност са затвореним изворима зрачења или њиховим контејнерима који су механички оштећени, указују на могуће цурење или су на било који други начин оштећени.

Забрањено је намерно разблаживање радиоактивног отпада у сврху ослобађања од регулаторне контроле.

Забрањено је истицати знак радиоактивности на било ком предмету или месту на којем не постоји присуство извора зрачења.

Забрањено је обављање свих делатности које су забрањене другим посебним законима.

Значење израза

Члан 5.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) *активација* јесте процес претварања стабилног нуклида у радионуклид озрачивањем материјала у којем је тај нуклид садржан, честицама или виоскоенергетским фотонима.

2) *активност (A)* јесте очекивана вредност броја прелаза у језгрима атома из једног енергетског стања у друго у одређеном временском интервалу;

3) *апсорбована доза (D)* јесте енергија апсорбована по јединици масе;

4) *безбедносни догађај* јесте било који догађај изазван противзаконитим или злонамерним чином који је усмерен према или укључује изворе зрачења или повезана постројења и који има потенцијалне или стварне последице по нуклеарну и радијациону сигурност и безбедност;

5) *ванредни догађај* јесте било који неочекивани догађај који доводи или може да доведе до излагања појединца изнад одобрених нивоа излагања или до одступања услова рада од одобрених услова рада, укључујући и догађаје који доводе или могу да доведу до случајног и непланираног излагања и који има или може да има последице значајне са аспекта радијационе и нуклеарне сигурности или безбедности.

6) *ванредни догађај предвиђен пројектним основима* јесте ванредни догађај који је у складу са успостављеним критеријумима пројектовања узет у обзир приликом пројектовања нуклеарног постројења и у случају његовог догађања су оштећење нуклеарног горива, где је то примењиво, и могућност ослобађања радиоактивног материјала у оквиру одобрених граница;

7) *високоактивни затворени извор* је затворени извор чија је активност једнака или већа од вредности коју прописује Директорат;

8) *генератор зрачења* јесте уређај који може да произведе јонизујуће зрачење, као што су X-зраци, неутрони, електрони или друге наелектрисане честице;

9) *грађевински материјал* јесте било који грађевински производ који се трајно може уградити у зграду или у њене делове и чије особине имају утицај у погледу излагања јонизујућем зрачењу њених корисника;

10) *граница излагања* јесте вредност ефективне дозе или еквивалентне дозе у одређеном периоду која за појединца не сме бити прекорачена.

11) *декомисија* јесте скуп административних и техничких активности које се спроводе у циљу ослобађања постројења, изузев постројења за одлагање радиоактивног отпада, од даље регулаторне контроле.

12) *деконтаминација* јесте поступак уклањања или смањења нивоа контаминације, који укључује и мере отклањања непосредне опасности наступања контаминације, мере контроле даљег ширења контаминације, изолацију и безбедно уклањање извора контаминације, као и радње везане за процену и анализу ризика наступања контаминације и процену и анализу штете у животној средини услед контаминације;

13) *делатност* јесте људска активност која може да повећа излагање појединаца зрачењу из извора зрачења, а којом се управља као ситуацијом планираног излагања

14) *дијагностички референтни нивои* јесу нивои дозе у делатностима медицинске радиодијагностике или интервентне радиологије, или у случају радиофармацеутских препарата нивои активности, за типична испитивања група пацијената стандардне величине или стандардних фантома за широко дефинисане врсте опреме;

15) *догађај* јесте свака нежељена ситуација узрокована људском грешком, отказом опреме, кваровима на структурама, системима и компонентама, као и одступање од процедура, одступање од нормалног погона и безбедносни догађај.

16) *дозвола* је документ који издаје Директорат за појединачни промет или транспорт једног или више извора зрачења;

17) *еквивалентна доза* јесте апсорбована доза у ткиву или органу и зависи од врсте зрачења;

18) *ефективна доза* јесте збир еквивалентних доза у свим ткивима и органима тела од унутрашњег и спољашњег излагања;

19) *заинтересована страна* јесте лице или организација која може да утиче, да буде под утицајем, или сматра да је под утицајем одлуке или активности;

20) *затварање постројења* за одлагање радиоактивног отпада јесте завршетак свих активности у одређеном временском тренутку након смештања радиоактивног отпада у постројење за одлагање радиоактивног отпада што укључује и завршне инжењерске и друге радове неопходне да се постројење доведе у стање које обезбеђује дугорочну сигурност.

21) *затворени извор* јесте радиоактивни извор у којем је радиоактивни материјал трајно затворен у капсули или је уграђен у чврстом стању ради спречавања ширења радиоактивних супстанци при нормалним условима употребе;

22) *заштита од јонизујућег зрачења* подразумева законске, техничке, технолошке, грађевинске норме, правила и мере, хигијенске норме, правила и мере професионалне сигурности и норме, правила и мере заштите животне средине којима се гарантује заштита људи и животне средине од штетног утицаја јонизујућег зрачења;

23) *здравствени скрининг* је процедура у којем се користи медицинска радиолошка опрема за рану дијагностику у групама становништва изложеним ризику;

24) *извоз* јесте изношење, слање, односно испорука извора зрачења са територије Републике Србије на територију друге државе или царинске територије, у складу са царинским прописима Републике Србије;

25) *извор зрачења* јесте све што може да изазове излагање јонизујућем зрачењу, путем емисије или испуштања радиоактивног материјала;

26) *изворни материјал* јесте уранијум који садржи мешавину изотопа каква се јавља у природи; уранијум са концентрацијом изотопа 235 мањом него у природи; торијум; било који од претходно наведених материјала у форми метала, легуре, хемијског једињења или концентрата и концентрат руде уранијума;

27) *изградња нуклеарног постројења* јесте процес изградње, израде и састављања структура, система и компонената нуклеарног постројења а укључује извођење грађевинских радова, уградњу компонената и опреме, конструисање мобилног постројења и извођење одговарајућих пратећих тестова;

28) *излагање* јесте чин излагања или стање изложености јонизујућем зрачењу емитованом ван тела (спољашње излагање) или унутар тела (унутрашње излагање);

29) *излагање радону* је излагање радионуклиду радон-222 и производима његовог распада;

30) *излагање становништва* јесте излагање јонизујућем зрачењу појединаца, осим професионалног или медицинског излагања;

31) *излагање у ванредном догађају* јесте излагање појединаца, осим радника у нуклеарној и радиолошкој ванредној ситуацији, које је последица ванредног догађаја;

32) *изложени радник* јесте лице које у оквиру делатности коју обавља може да буде изложено на раду и које може примити дозе које су више од прописаних граница излагања за становништво;

33) *интегрисани систем менаџмента* јесте скуп међусобно повезаних или међусобно делујућих елемената организације за успостављање политика и циљева, као и процеса за остваривање тих циљева који интегрише све своје елементе, укључујући сигурност, здравље, животну средину, квалитет, људске и организационе факторе, друштвене и економске елементе тако да сигурност није компромитована;

34) *интервентна радиологија* јесте коришћење техника добијања слика X-зрацима како би се олакшало увођење и навођење уређаја у телу у дијагностичке или терапијске сврхе;

35) *ислужени извор (disused source)* је затворени радиоактивни извор који се више не користи или се не намерава користити за делатности за које је дато одобрење, али и даље захтева сигурно управљање;

36) *испуштање* подразумева дозвољено планирано и контролисано ослобађање радиоактивног материјала у течном или гасовитом стању из постројења, који подлежу регулаторној контроли, током обављања делатности у животну средину у границама које одобрава Директорат;

37) *истрашено нуклеарно гориво* јесте нуклеарно гориво које је озрачено у, и трајно уклоњено из, језгра нуклеарног реактора;

38) *јонизујуће зрачење* јесте енергија пренета у облику честица или електромагнетних таласа таласне дужине 100 nm или мање (фреквенције 3×10^{15} Hz или веће) који могу директно или индиректно да производе јоне;

39) *контаминација* јесте непланирано и непожељно присуство радиоактивних супстанци, на површинама или унутар чврстих материјала, течности или гасова (укључујући и људски организам);

40) *контејнер* јесте склоп компоненти које гарантују задржавање затвореног извора и који није саставни део тог извора, а служи да заштити извор током превоза и руковања;

41) *контрола квалитета* јесте скуп операција (програмирање, координисање, спровођење) намењених одржавању или побољшању квалитета који обухвата праћење, процену и одржавање на траженим нивоима свих својстава опреме и рада која се могу дефинисати, мерити и контролисати и представља део осигурања квалитета;

42) *контролисана зона* јесте подручје којем је приступ контролисан а које подлеже посебним правилима за потребе заштите од јонизујућег зрачења или спречавања ширења радиоактивне контаминације;

43) *лекар који упућује* јесте доктор медицине, стоматолог или други здравствени радник који има право да упути појединце на медицинске радиолошке процедуре одговорном лекару;

44) *лице на обуци* јесте лице које се оспособљава или подучава ради стицања посебне вештине;

45) *лице одговорно за заштиту од јонизујућег зрачења* јесте лице које је обучено и оспособљено за спровођење мера заштите од јонизујућег зрачења;

46) *лиценца* јесте писани акт који издаје Директорат за обављање радијационе делатности умереног и високог ризика и нуклеарне активности у складу са условима прописаним тим документом;

47) *локалитет нуклеарног постројења* јесте ограничено подручје на локацији на коме се налази нуклеарно постројење, које проглашава Влада, које је у директној

функционалној вези са нуклеарним постројењем, обухвата све друге повезане објекте и постројења и за које носилац лиценце има примарну одговорност;

48) *материјал ван регулаторне контроле* јесте било који нуклеарни или радиоактивни материјал над којим је регулаторна контрола прекинута из било ког разлога, није успешно остварена или није ни успостављена;

49) *медицинска радиолошка процедура* јесте било која процедура која доводи до медицинског излагања;

50) *медицински физичар* јесте здравствени радник који ради у клиничком окружењу са специјалистичким образовањем и обуком, компетентан да ради самостално у једној или више области примене извора зрачења у медицинске сврхе;

51) *медицинско излагање* јесте излагање пацијената или појединаца без симптома болести током медицинског или стоматолошког дијагностичког поступка или лечења, у корист њиховог здравља, као и излагање неговатеља и лица која помажу и волонтера у медицинском и биомедицинском истраживању;

52) *међународни стандард* јесте стандард међународних организација и удружења у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;

53) *мере заштите* јесу мере, осим мера ремедијације, које се предузимају ради избегавања или смањивања доза које се могу примити у ситуацији ванредног излагања или ситуацији постојећег излагања;

54) *мере ремедијације* јесу мере уклањања извора зрачења или смањивање његове величине (у смислу активности или количине) или прекид путева излагања или смањивање њиховог утицаја како би се избегле или смањиле дозе које би у супротном могле бити примљене у ситуацији постојећег излагања;

55) *мере физичко-техничке заштите* јесу мере заштите које укључују људство, техничка средства и заштитне структуре које се користе за спречавање безбедносног догађаја;

56) *мобилно постројење за обраду радиоактивног отпада* јесте покретно постројење за карактеризацију и обраду радиоактивног отпада на локацији на којој отпад настаје, које није трајно везано за подлогу или објекат и може се премештати, укључујући и мобилно постројење које се користи за спровођење мера ремедијације;

57) *могуће излагање* јесте излагање које се не може са сигурношћу очекивати, а може настати услед догађаја или следа догађаја за које постоји вероватноћа да ће се догодити, укључујући и квар на опреми и грешке у руковању;

58) *мониторинг животне средине* јесте мерење доза зрачења услед присуства радиоактивних супстанци у животној средини или мерење концентрације радионуклида у узорцима из животне средине;

59) *надгледана зона* јесте подручје које се надзире ради заштите од јонизујућег зрачења;

60) *напуштени извор („orphan source“)* јесте радиоактивни извор који није под регулаторном контролом зато што никада није био под регулаторном контролом или зато што је напуштен, изгубљен или загубљен од стране власника или држаоца, украден од власника или држаоца или на друге начине пренесен без одговарајућег одобрења;

61) *неговатељи и лица која помажу* јесу лица која свесно и својевољно пристају на излагање јонизујућем зрачењу помажући, осим у оквиру свог посла, у подршци и пружању помоћи појединцима који се налазе у ситуацији, или су прошли, медицинско излагање;

62) *немедицинско излагање* јесте свако намерно излагање јонизујућем зрачењу људи за потребе снимања чија сврха није корист здрављу појединца који је изложен;

63) *непланско излагање* значи медицинско излагање које се знатно разликује од планираног медицинског излагања за предвиђену сврху;

64) *ниво изузимања* јесте вредност коју прописује Директорат изражена у смислу специфичне активности или укупне активности при којој или испод које извор зрачења не подлеже пријављивању или одобравању.

65) *нивои ослобађања („clearance“)* јесу вредности специфичних активности до, или испод, којих материјали, настали из било које делатности која подлеже обавези пријављивања или добијања одобрења, могу бити ослобођени од даље регулаторне контроле;

66) *нормално излагање* јесте излагање за које се очекује да се догоди током обављања делатности и предвиђених оперативних догађаја;

67) *носилац лиценце* јесте правно лице или предузетник којем је издато решење за обављање радијационе делатности умереног ризика, радијационе делатности високог ризика и нуклеарне активности;

68) *носилац овлашћења* јесте правно лице којем је издато овлашћење за обављање послова заштите од јонизујућег зрачења;

69) *носилац одобрења* јесте правно лице или предузетник које је носилац регистрације или носилац лиценце;

70) *носилац регистрације* јесте правно лице или предузетник којем је издато решење за обављање радијационе делатности ниског ризика;

71) *нуклеарна или радиолошка ванредна ситуација* јесте ситуација која може да настане као последица ванредног догађаја или другог неочекиваног догађаја, људске грешке, отказа опреме и друге неправилности, укључујући и злонамерно дело, који укључују изворе зрачења, и захтевају брзо деловање ради ублажавања озбиљних штетних последица по људско здравље и радијациону и нуклеарну сигурност, квалитет живота, имовину или животну средину, или она опасност која може да доведе до таквих озбиљних штетних последица;

72) *нуклеарна сигурност* јесте скуп мера које се предузимају ради постизања одговарајућих услова за обављање нуклеарне активности, спречавање ванредног догађаја и ублажавање његових последица у циљу заштите радника, становништва и животне средине од штетног утицаја јонизујућег зрачења у нуклеарним постројењима;

73) *нуклеарне активности* јесу фазе животног века нуклеарног постројења и то: одређивање локације, пројектовање, изградња, пробни рад и рад нуклеарног постројења, декомисија нуклеарног постројења осим постројења за одлагање радиоактивног отпада и затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада;

74) *нуклеарни материјал* јесте изворни материјал и специјални фисилни материјал.

75) *нуклеарно постројење* јесте постројење, или неколико функционално повезаних постројења која су смештена на истом локалитету и којима управља исто лице, за прераду или обогаћење нуклеарног материјала, постројење за производњу нуклеарног горива, истраживачки нуклеарни реактор, нуклеарна електрана, постројење за управљање истрошеним нуклеарним горивом и постројење за управљање радиоактивним отпадом;

76) *обрада радиоактивног отпада* јесте хемијски или физички поступак који се врши на радиоактивном отпаду у циљу унапређења сигурности и економичности управљања радиоактивним отпадом смањењем запремине, уклањањем радионуклида и променом састава и структуре материјала;

77) *ограничење дозе* јесте ограничење које представља могућу горњу границу за појединачне дозе, а користи се за дефинисање више разматраних опција у поступку оптимизације за извор зрачења у ситуацији планираног излагања;

78) *одговорни лекар* је доктор медицине, стоматолог или други здравствени радник који има право да преузима клиничку одговорност за појединачно медицинско излагање у складу са прописима;

79) *одлагање* јесте смештање радиоактивног отпада, ислужених извора или истрошеног нуклеарног горива у постројење за одлагање без намере поновног изношења;

80) *одобрење* јесте регистрација или лиценцирање делатности;

81) *одређивање локације нуклеарног постројења* јесу све активности предузете у циљу одређивања локације погодне за изградњу нуклеарног постројења, које укључују израду одговарајућих процена, дефинисање пројектних основа, идентификацију потенцијалних локација за изградњу нуклеарног постројења и крајњи избор локације погодне за изградњу нуклеарног постројења са становишта радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности и других фактора који могу да утичу на крајњи избор;

82) *одступање од нормалног погона* јесте оперативни поступак који одступа од планираног обављања делатности за који се очекује да се деси макар једном током радног века постројења, а који, с обзиром на одговарајуће пројектоване мере не доводи до оштећења структура, система и компонената од значаја за сигурност при чему значајно не угрожава сигурност или не доводи до услова за појаву ванредног догађаја.

83) *осигурање квалитета* јесу све планиране и систематске радње потребне за пружање одговарајуће гаранције да ће структура, систем, компонента или процедура функционисати на задовољавајући начин у складу са стандардима;

84) *план за деловање у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације* јесте документ који описује све активности које је потребно спровести пре, у току и након нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације у циљу адекватног одговора на ситуацију ванредног излагања.

85) *план одговора у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације* јесте документ који описује све активности које је потребно спровести пре, у току и након нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације у циљу адекватног одговора на ситуацију ванредног излагања;

86) *повезана постројења* јесу постројења у којима се извори зрачења производе, обрађују, прерађују, користе, складиште или одлажу као и други физички и функционално повезани објекти и постројења;

87) *повезане активности* јесу поседовање, производња, обрада, прерада, коришћење, руковање, складиштење, одлагање или транспорт извора зрачења;

88) *постројења* јесу радијациона постројења и нуклеарна постројења;

89) *постројење за одлагање* јесте објекат чија примарна сврха јесте одлагање радиоактивног отпада, ислужених извора или истрошеног нуклеарног горива;

90) *постројење за управљање истрошеним нуклеарним горивом* јесте свако постројење чија је основна намена управљање истрошеним нуклеарним горивом .

91) *постројење за управљање радиоактивним отпадом* јесте свако постројење чија је основна намена управљање радиоактивним отпадом као и мобилно постројење за обраду радиоактивног отпада;

92) *потврда о упису у евиденцију* јесте писани документ који Директорат издаје правном лицу или предузетнику који обавља делатност за коју није потребно прибавити одобрење;

93) *потрошачки производ* јесте уређај или роба у коју су намерно уграђени један или више радионуклида или су произведени активацијом или који стварају јонизујуће зрачење и који се могу продати или учинити доступнима појединцима без посебног надзора или регулаторне контроле након продаје;

94) *прерада истрошеног нуклеарног горива* јесте процес чија је сврха издвајање фисилног или оплодног материјала из истрошеног нуклеарног горива за даљу употребу.

95) *прерада радиоактивног материјала* јесте хемијски или физички поступак који се врши на радиоактивним материјалима укључујући рециклирање извора, експлоатацију, конверзију, обогаћивање фисилног или оплодног нуклеарног материјала као и прераду истрошеног нуклеарног горива;

96) *привремено чување радиоактивног отпада* јесте одобрено привремено смештање радиоактивног отпада у наменско спремиште до предаје на складиштење, обраду или одлагање;

97) *пријављивање* јесте достављање обавештења Директорату у форми писаног документа о намери вршења делатности;

98) *примена нуклеарног материјала у ненуклеарне сврхе* јесте коришћење нуклеарног материјала у активностима које не припадају нуклеарном горивном циклусу и у којима се нуклеарни материјал не користи за постизање критичности и одржавање фисионе реакције;

99) *природни радиоактивни материјал* јесте радиоактивни материјал који не садржи значајне количине радионуклида осим оних који су природног порекла;

100) *пројектне основе* јесу скуп услова и догађаја који се изричито узимају у обзир код пројектовања нуклеарног постројења, укључујући модификације, у складу са успостављеним критеријумима, под којима нуклеарно постројење ради без прекорачења одобрених ограничења при планираном раду система који обезбеђују сигурност;

101) *промет извора зрачења* јесте скуп свих основних и пратећих пословних активности у вези са увозом, извозом и транзитом извора зрачења;

102) *професионално излагање* јесте излагање радника, лица на обуци или на школовању током њиховог рада са изворима зрачења;

103) *професионално излагање у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације* јесте излагање којем је изложен радник у нуклеарној или радиолошкој ванредној ситуацији;

104) *процена основне безбедносне угрожености* јесте акт у ком су означени и описани потенцијални инсајдери и спољни нападачи на радиоактивне и нуклеарне материјале и повезана постројења и делатности, укључујући и транспорт материјала, и њихове карактеристике на основу којих се систем безбедности пројектује и процењује;

105) *радијациона и нуклеарна безбедност* јесте спречавање, откривање и одговор на случајеве крађе, саботаже, неовлашћеног приступа, илегалног транспорта, злоупотребе или других кривичних дела која укључују нуклеарни или радиоактивни материјал као и повезана постројења и делатности;

106) *радијациона постројења* јесу постројења, осим нуклеарних постројења, у којима се налази један или више извора зрачења чији је радијациони ризик такав да може довести до излагања изложених радника и појединца, становништва и животне средине изнад прописаних граница;

107) *радијациона сигурност* јесте скуп прописаних организационих и техничко-технолошких мера којима се обезбеђују оптимално планирано излагање и оптимални ризик од могућег излагања јонизујућем зрачењу услед коришћења извора зрачења, укључујући и мере заштите од зрачења, мере спречавања ванредног догађаја и мере санирања последица ванредног догађаја уколико до њега дође;

108) *радијациони ризик* јесте штета по здравље људи услед излагања јонизујућем зрачењу или било који ризик који је директна последица излагања јонизујућем зрачењу или присуства радиоактивних супстанци;

109) *радиоактивна супстанца* јесте свака супстанца која садржи један или више радионуклида чија се активност или специфична активност не може занемарити са становишта заштите од јонизујућег зрачења;

110) *радиоактивни извор* јесте извор зрачења који садржи радиоактивни материјал у сврху коришћења његове радиоактивности;

111) *радиоактивни материјал* јесте материјал који садржи радиоактивне супстанце;

112) *радиоактивни отпад* јесте радиоактивни материјал у гасовитом, течном или чврстом стању чија даља употреба није планирана ни предвиђена;

113) *радиодијагностика* јесте *in-vivo* дијагностичка нуклеарна медицина, медицинска дијагностичка радиологија која користи јонизујуће зрачење и стоматолошка радиологија;

114) *радник у нуклеарној или радиолошкој ванредној ситуацији* јесте свако лице које има јасно дефинисану улогу у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације а које може бити изложено зрачењу приликом предузимања мера у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације.

115) *радон* јесте радионуклид радон-222 и производи његовог распада;

116) *регистрација* јесте писани акт који издаје Директорат правном лицу или предузетнику ради обављања радијационе делатности ниског ризика у складу са условима прописаним тим документом;

117) *регулаторна контрола* јесте контрола коју спроводи Директорат у складу са одредбама овог закона које се односе на обављање делатности, послове заштите од јонизујућег зрачења и радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност;

118) *репрезентативно лице* јесте појединац који прими дозу репрезентативну за више изложених појединаца у становништву, осим појединаца који имају екстремне или ретке навике;

119) *референтни ниво* јесте ниво ефективне дозе или еквивалентне дозе или специфичне активности у ситуацији ванредног или постојећег излагања, изнад којег се такво излагање сматра недопустивим, чак и када није реч о граници која не може да се пређе;

120) *саботажа* јесте било који намерни чин усмерен према или који укључује радиоактивни и нуклеарни материјал приликом њиховог коришћења, складиштења или транспорта као и повезана постројења, којим би се директно или индиректно могли угрозити здравље и сигурност радника, становништва или животне средине услед излагања зрачењу или испуштања радиоактивних супстанци;

121) *систем управљања нуклеарном или радиолошком ванредном ситуацијом* јесте правни или административни оквир којим се утврђују надлежности за припремљеност и одговор у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације и надлежности у процесу доношења одлука;

122) *ситуација ванредног излагања* јесте излагање услед нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације.

123) *ситуација планираног излагања* јесте ситуација излагања која настаје услед планираног коришћења извора зрачења или услед људске активности којом се мења пут излагања, што може да узрокује излагање или потенцијално излагање људи или животне средине а може обухватити нормална излагања и потенцијална излагања.

124) *ситуација постојећег излагања* јесте ситуација излагања која већ постоји када треба донети одлуку о њеном контролисању и која не захтева или више не захтева предузимање хитних мера;

125) *складиште* јесте објекат за складиштење радиоактивног отпада, исслужених извора или истрошеног нуклеарног горива са намером поновног изношења ради обраде,

прераде или одлагања, ослобађања од регулаторне контроле, извоза, рециклаже и поновне употребе у одобреној делатности;

126) *складиштење* јесте привремено држање извора зрачења, истрошеног нуклеарног горива или радиоактивног отпада у складишту;

127) *служба за дозиметрију* јесте организациона јединица (орган или појединац) овлашћена за калибрацију, читавање или тумачење мерних резултата, за мерење радиоактивности у људском телу или биолошким узорцима као и за процену доза а чији је рад одобрио Директорат;

128) *служба медицине рада* јесте организациона јединица надлежна за спровођење медицинског надзора изложених радника чији рад је одобрило министарство надлежно за здравље;

129) *специјални фисилни материјал* јесте плутонијум; уранијум-233; уранијум обogaћен изотопима 235 или 233; било који материјал који садржи један или више претходно наведених материјала;

130) *спољни радник* јесте сваки изложени радник који није запослен код правног лица које обавља делатности, али врши активности у надгледаним и контролисаним зонама, укључујући и лица на обуци и лица на школовању;

131) *спремнице* јесте наменски објекат или просторија за привремено чување радиоактивног отпада, ислужених извора или истрошеног нуклеарног горива код носиоца одобрења;

132) *структуре, системи и компоненте* јесу сви елементи постројења који доприносе сигурности изузев људских фактора, при чему се под структурама подразумевају сви пасивни елементи постројења, под системима скупови компонената састављени на такав начин да обављају одређену функцију, а под компонентама појединачни елементи система;

133) *стручњак из области заштите од јонизујућег зрачења* јесте лице које има знање и искуство и оспособљено је за давање савета у вези са заштитом од јонизујућег зрачења и који поседује сертификат Директората;

134) *стручњак из области медицинске физике* јесте лице које има знање и искуство и оспособљено је да делује или даје савете који се односе на питања у вези са применом јонизујућег зрачења у медицини и који поседује сертификат Директората;

135) *тешки услови* јесу услови који су тежи од услова ванредног догађаја предвиђеног пројектном основом који могу бити изазвани вишеструким кваровима, као што је потпуни губитак свих нивоа сигурносног система или мало вероватним догађајем;

136) *транзит* јесте прелазак извора зрачења преко царинске територије Републике Србије, у складу са царинским прописима Републике Србије;

137) *увоз* јесте уношење, допремање, односно испорука извора зрачења са територије друге државе или царинске територије на територију Републике Србије, у складу са царинским прописима Републике Србије;

138) *управљање истрошеним нуклеарним горивом* јесу активности складиштења, прераде и одлагања истрошеног нуклеарног горива, изузев транспорта истрошеног нуклеарног горива ван локалитета;

139) *управљање радиоактивним отпадом* јесу активности складиштења, обраде и одлагања радиоактивног отпада, изузев транспорта радиоактивног отпада ван локалитета;

140) *уранијум обogaћен изотопима 235 или 233* јесте уранијум који садржи изotope 235 или 233 или оба, у количини толикој да је изотопски однос збира тих изотопа и изотопа 238 већи од односа изотопа 235 и изотопа 238 који се јавља у природи;

141) *централно складиште* јесте складиште радиоактивног отпада, ислужених извора или истрошеног нуклеарног горива насталих на територији Републике Србије за потребе целокупне територије Републике Србије

II. СТРАТЕГИЈЕ РАДИЈАЦИОНЕ И НУКЛЕАРНЕ СИГУРНОСТИ И БЕЗБЕДНОСТИ

Врсте стратегија Члан 6.

Ради обезбеђења услова за спровођење политике у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности и политике управљања истрошеним горивом и радиоактивним отпадом у Републици Србији, доносе се следећи стратешки документи:

- 1) Стратегија радијационе и нуклеарне сигурности;
- 2) Стратегија управљања истрошеним горивом и радиоактивним отпадом;
- 3) Стратегија радијационе и нуклеарне безбедности и
- 4) Стратегија управљања ситуацијама постојећег излагања.

Стратегије из става 1. овог члана дугорочно одређују и усмеравају правце деловања у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности, одређују мере за унапређивање управљања истрошеним горивом и радиоактивним отпадом, у складу са међународним стандардима и принципима у овој области као и преузетим међународним обавезама.

Стратегије из става 1. овог члана доноси Влада за период од седам година.

Стратегије из става 1. овог члана припрема и предлаже Директорат у сарадњи са министарствима надлежним за послове заштите животне средине, здравље, науку, одбране, ванредне ситуације и другим заинтересованим органима и организацијама.

Стратегије се објављују у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Извештај о спровођењу стратегија припрема Директорат и подноси Влади најмање једанпут годишње.

Садржина стратегија Члан 7.

Стратегије из члана 6. овог закона, садрже:

- 1) визију односно жељено стање чијем достизању доприноси постизање општих и посебних циљева;
- 2) анализу и оцену постојећег стања;
- 3) опште и посебне циљеве и јасне временске оквире за њихово остваривање;
- 4) мере за постизање општих и посебних циљева;
- 5) кључне показатеље учинка;
- 6) институционални оквир, план за праћење спровођења и институције одговорне за праћење спровођења стратегије;
- 7) акционе планове за спровођење стратегија.

Акциони планови Члан 8.

Саставни део стратегија из члана 6. овог закона су акциони планови за њихово спровођење.

Акциони планови садрже мере за постизање општих и посебних циљева које дефинише стратегија.

Директорат редовно врши ревизију и предлаже Влади измене и допуне акционих планова из става 1. овог члана, узимајући у обзир напредак у области науке и технике, као и препоруке, искуства и добру праксу из одговарајућих прегледа, процена и анализа предвиђених међународним конвенцијама или другим правним инструменатима којима је Република Србија приступила или којих се придржава.

Директорат покреће иницијативу за отпочињање и реализацију истраживачких и развојних активности у циљу реализације акционих планова из става 1. овог члана, и у циљу стицања, одржавања и даљег развоја неопходних знања и вештина.

Стратегија радијационе и нуклеарне сигурности

Члан 9.

Стратегија радијационе и нуклеарне сигурности доноси се у циљу достизања основних принципа радијационе и нуклеарне сигурности, као и основних и посебних циљева радијационе и нуклеарне сигурности, у складу са овим законом.

У области радијационе сигурности стратегијом се дефинише правац развоја и усмеравају активности релевантних институција у области заштите од јонизујућег зрачења ради успостављања, одржавања и побољшања система заштите од јонизујућег зрачења.

Овом стратегијом се обавезно одређује начин примене мере нуклеарне сигурности у циљу одговорног и сигурног управљања нуклеарним постројењима.

Стратегија радијационе и нуклеарне сигурности садржи:

- 1) опште и посебне циљеве радијационе и нуклеарне сигурности и јасне временске оквире за њихово достизање;
- 2) међународне уговоре и споразуме у области радијационе и нуклеарне сигурности закључени са другим државама, уколико такви постоје;
- 3) правни, регулаторни и институционални оквир којим се обезбеђује радијациона и нуклеарна сигурност;
- 4) потребе за људским и финансијским ресурсима као и механизме за њихово обезбеђивање;
- 5) истраживачке и развојне активности неопходне за одржање нивоа и унапређење радијационе и нуклеарне сигурности;
- 6) социјално-економске чиниоце;
- 7) механизме успостављања сигурносне културе;
- 8) подизање општег нивоа заштите од јонизујућег зрачења очувањем већ успостављених механизма у овој области као и увођење специфичних активности, као што су процена дозе за популацију у Републици Србији, оцена могућих потенцијалних ефеката јонизујућег зрачења и идентификација мера неопходних за оптимизацију заштите од јонизујућег зрачења у различитим областима;
- 9) идентификацију могућих потенцијалних извора зрачења ван регулаторне контроле и механизме за њихово увођење у регулаторну контролу;
- 10) подизање свести о идентификовању, брзом успостављању или поновном успостављању контроле над напуштеним изворима;
- 11) идентификацију постојећих нуклеарних постројења у Републици Србији, укључујући и њихове карактеристике, тренутну фазу животног века, тренутну и планирану употребу и планове за будућност;
- 12) планове за декомисију радијационих и нуклеарних постројења, укључујући и средства неопходна за чување података о постројењима у дужем временском периоду;

- 13) одговорност за примену стратегије и кључне показатеље оствареног учинка и напредовања у примени;
- 14) начин и рокове извештавања о реализацији стратегије.

Стратегија управљања истрошеним горивом и радиоактивним отпадом

Члан 10.

Стратегија управљања истрошеним горивом и радиоактивним отпадом се доноси у циљу планирања спровођења принципа одговорног и сигурног управљања истрошеним горивом и радиоактивним отпадом садржи:

- 1) преглед, анализу и оцену стања у управљању истрошеним горивом и радиоактивним отпадом;
- 2) основне принципе сигурности управљања истрошеним горивом и управљања радиоактивним отпадом у складу са законом;
- 3) опште циљеве и основне принципе дефинисане законом у погледу управљања истрошеним горивом и радиоактивним отпадом;
- 4) значајне смернице и јасне временске оквири за њихово остваривање у оквиру циљева националне стратегије;
- 5) инвентар истрошеног нуклеарног горива и радиоактивног отпада и процене за њихову количину у будућности, укључујући и ону из декомисије, чиме се јасно указује на локацију и количину радиоактивног отпада и истрошеног горива у складу са одговарајућом класификацијом радиоактивног отпада;
- 6) планове и техничка решења за управљање радиоактивним отпадом и истрошеним горивом од њиховог настанка до одлагања;
- 7) планове за постројења за одлагање за период после затварања, укључујући и период током којег се одржава одговарајућа контрола и средства неопходна за чување података о постројењу у дужем временском периоду;
- 8) истраживачке и развојне активности неопходне у примени решења за управљање истрошеним горивом и радиоактивним отпадом;
- 9) одговорност за примену националне стратегије и кључне показатеље оствареног учинка и напредовања у примени;
- 10) процену трошкова и временски оквир реализације стратегије као и претпоставке на којима се ова процена заснива;
- 11) финансијски план и програм стратегије;
- 12) средства и мере које су неопходне како би информације биле доступне радницима и становништву и како би се обезбедила њихова пуна укљученост у процес доношења одлука;
- 13) споразуме закључене са другим државама, уколико постоје, о управљању истрошеним нуклеарним горивом и радиоактивним отпадом, укључујући и оне о употреби постројења за одлагање радиоактивног отпада и
- 14) начин и рокови извештавања о реализацији стратегије.

Стратегија радијационе и нуклеарне безбедности

Члан 11.

Стратегија радијационе и нуклеарне безбедности се доноси у циљу развоја националног оквира радијационе и нуклеарне безбедности, планирања и примене мера за спречавање злонамерне и противзаконите употребе извора зрачења, који могу имати штетне последице по здравље људи, имовину и животну средину, као и у циљу испуњавања обавеза из потврђених међународних аката.

Стратегија из става 1. овог члана садржи :

- 1) обавезе и одговорности свих институција Републике Србије надлежних за послове безбедности;
- 2) смернице за израду планова за спречавање, детекцију и одговор у случају безбедносног догађаја који укључује радиоактивне и нуклеарне материјале;
- 3) смернице за идентификацију и процену могућих претњи по радијациону и нуклеарну безбедност;
- 4) идентификацију могућих мета и нежељених последица у случају безбедносног догађаја;
- 5) планове за континуирано одржавање и унапређење националног оквира радијационе и нуклеарне безбедности;
- 6) планове за континуирано одржавање и унапређење капацитета за спречавање, детекцију и одговор на безбедносни догађај;
- 7) планове за континуирано праћење и ревизију законодавног оквира у области радијационе и нуклеарне безбедности;
- 8) планове за развој људских ресурса у области радијационе и нуклеарне безбедности;
- 9) смернице у вези са међународном сарадњом у случају безбедносног догађаја, а у складу са важећим законима и закљученим међународним споразумима.

Стратегија из става 1. овог члана се доноси у складу са другим националним стратегијама које се односе на општу безбедност.

Стратегија управљања ситуацијама постојећег излагања Члан 12.

Стратегија управљања ситуацијама постојећег излагања одређује правце деловања као и дугорочне планове и циљеве управљања, сразмерно проценама ризика као и делотворним ефектима спроведених мера заштите од јонизујућег зрачења у свакој ситуацији постојећег излагања.

Стратегија управљања ситуацијама постојећег излагања подразумева свеобухватну анализу, утврђивање референтних нивоа за изложене раднике, репрезентативно лице, појединце и становништво уз процену примене регулаторне контроле на ситуацију постојећег излагања.

Стратегија управљања ситуацијама постојећег излагања садржи:

- 1) преглед, анализу и оцену доступних података у циљу процене излагања за сваку препознату ситуацију;
- 2) дефинисање свих параметара који се могу користити као посебни показатељи изложености радника, репрезентативног лица, појединца и становништва као и животне средине услед утицаја јонизујућег зрачења;
- 3) истраживачке, развојне и показне активности неопходне за примену решења за управљање ситуацијом постојећег излагања;
- 4) успостављање референтних нивоа за изложене раднике, репрезентативно лице, појединца и становништво за сваку ситуацију постојећег излагања;
- 5) односе са јавношћу у циљу подизања свести појединца и становништва, информисања локалних доносилаца одлука, правних лица или предузетника, као и радника о елементима ризика од излагања у оквиру ситуације постојећег излагања;
- 6) смернице о начинима и могућим методама и средствима за мерење као и смернице које се односе на примену мера за санацију, сходно врсти ситуације;
- 7) поделу институционалних надлежности, механизме међуинституционалне координације, као и доступне ресурсе за спровођење акционог плана;

- 8) планове и временске оквире за преиспитивање акционог плана;
- 9) прописивање критеријума за сертификавање служби, као и критеријуме неопходних мерења које је потребно спровести у оквиру поступка санације;
- 10) обезбеђивање финансијских средстава као подршка мерењима која се спроводе и методама санације у ситуацијама постојећег излагања где је процењен висок степен угрожености појединца и становништва од штетног утицаја јонизујућег зрачења;
- 11) дугорочне циљеве у погледу смањења ризика од штетног утицаја јонизујућег зрачења по здравље појединца и становништва, као и животне средине.

III. ДИРЕКТОРАТ ЗА РАДИЈАЦИОНУ И НУКЛЕАРНУ СИГУРНОСТ И БЕЗБЕДНОСТ СРБИЈЕ

Оснивање Директората Члан 13.

Ради обезбеђивања услова за стручно и ефикасно спровођење мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности и контроле делатности уређених овим законом, оснива се Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије, као самостално и функционално независно регулаторно тело које врши регулаторне, стручне и са њим повезане извршне послове у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности, у складу са законом.

Положај Директората Члан 14.

За обављање послова из своје надлежности Директорат за свој рад одговара Влади Републике Србије.

Директорат има својство правног лица.

Седиште Директората је у Београду.

Унутрашње уређење, делокруг и начин рада, начин планирања, обављања послова и друга питања од значаја за рад Директората ближе се уређују Статутом Директората, и другим општим актима у складу са законом.

Органи Директората Члан 15.

Органи Директората су Одбор и директор, које именује Влада.

Услови за избор члана Одбора Члан 16.

За члана Одбора Директората може да буде изабрано лице:

- 1) које је држављанин Републике Србије и има пребивалиште на територији Републике Србије;
- 2) које је стекло високо образовање;
- 3) које није осуђивано за извршење кривичног дела које га чини недостојним за обављање ове функције.

Мандат члана Одбора Директората Члан 17.

Члан Одбора Директората именује се на пет година и може поново бити именован још два пута.

Члан Одбора Директората може да буде разрешен са функције одлуком Владе, ако несавесно врши функцију члана Одбора, или ако буде осуђен за кривично дело које га чини недостојним функције члана Одбора.

Члану Одбора престаје функција истеком мандата, оставком, ако је због болести, на основу налаза надлежне здравствене установе, трајно неспособан за вршење функције и разрешењем.

Услови за избор директора

Члан 18.

За директора може да буде изабрано лице које:

- 1) има стечено високо образовање из научне, односно стручне области у оквиру образовно-научног поља природно-математичких, техничко-технолошких или друштвених наука економског или правног смера;
- 2) има радно искуство од најмање 5 година на пословима из делокруга рада Директората, или најмање 10 година на руководећим положајима;
- 3) има организационе и управљачке способности;
- 4) није осуђивано за извршење кривичног дела које га чини недостојним за обављање ове функције.

Мандат директора

Члан 19.

Директор Директората именује се на пет година и може поново бити именован још два пута.

Директор може да буде разрешен са функције одлуком Владе, ако несавесно врши функцију директора, или ако буде осуђен за кривично дело које га чини недостојним функције директора.

Директору престаје функција истеком мандата, оставком, ако је због болести, на основу налаза надлежне здравствене установе, трајно неспособан за вршење функције и разрешењем.

Директор има право на накнаду плате у трајању од једне године од дана када му је престала функција у висини плате коју је имао на дан престанка функције.

Право на накнаду плате из става 5. овог члана престаје пре рока од једне године ако бивши директор заснује радни однос или стекне право на пензију.

Људски и финансијски ресурси

Члан 20.

Средства за рад и функционисање Директората обезбеђују се у буџету Републике Србије, на предлог Директората, из прихода који Директорат оствари обављањем послова из своје надлежности, донација, прилога и других извора у складу са законом.

Директорат самостално располаже средствима из става 1. овог члана, у складу са законом.

Директорат запошљава одговарајући број лица са квалификацијама, искуством и стручним знањем неопходним за испуњавање обавеза.

За потребе регулаторних функција, Директорат може да користи спољне ресурсе.

Директорат обезбеђује обуку запослених у Директорату у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности, као и за потребе спремности за деловање у случају ванредног догађаја.

На права, обавезе и одговорности запослених у Директорату примењују се прописи којима се уређују радни односи, општи акти Директората и уговор о раду.

Самопроцена Директората у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности

Члан 21.

Директорат најмање једном у 10 година организује оцену усаглашености националног законодавног, регулаторног и институционалног оквира са међународним стандардима у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности као и управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом.

Оцена усаглашености из става 1. овог члана организује се позивањем посматрачких група других земаља у релевантној области заштите од зрачења и нуклеарне сигурности и других области мирнодопске употребе нуклеарне енергије које Директорат предлаже Влади.

Директорат обезбеђује предузимање одговарајућих додатних и пратећих мера на основу релевантних налаза који произилазе из оцене других земаља и међународних организација.

Директорат обезбеђује објављивање одговарајућих извештаја у вези са оценом из става 3. овог члана и његових закључака када резултати буду доступни.

Директорат предлаже Влади позивање одговарајућих међународних посматрачких група без одлагања, у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације која би захтевала спровођење мера заштите изван локалитета или мера заштите за становништво уопште.

Послови Директората

Члан 22.

Директорат:

- 1) припрема нацрте стратегија и акционе планове за њихово спровођење из чл. 6. и 8. овог закона;
- 2) припрема предлоге прописа које доноси Влада у складу са овим законом;
- 3) доноси правилнике и друге прописе и упутства у складу са овим закона;
- 4) доноси Програм мониторинга радиоактивности у животној средини, прати ниво радиоактивности, његове промене, процењује његов утицај на становништво и животну средину, даје упутства о примени одговарајућих мера, прати њихово спровођење и објављује годишњи извештај о нивоу излагања становништва јонизујућем зрачењу у Републици Србији;
- 5) припрема предлог Плана деловања у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације;
- 6) прописује мере за заштиту појединаца, становништва и животне средине од штетног утицаја јонизујућег зрачења;
- 7) прописује услове за заштиту од повећаног излагања радника, појединаца и становништва зрачењу од природних радиоактивних материјала;
- 8) доноси решења о издавању, суспензији или одузимању одобрења за обављање делатности, одобрења за коришћење извора зрачења, овлашћења за вршење послова заштите од јонизујућег зрачења, дозволе за промет извора зрачења и дозволе за

транспорт опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје), као и о изузимању од обавезе прибављања одобрења у складу са овим законом;

- 9) издаје, суспендује или одузима сертификате у складу са овим законом;
- 10) издаје потврде о упису у евиденцију и брисању из евиденције извора зрачења;
- 11) прописује критеријуме за изузимање од обавезе пријављивања;
- 12) прописује критеријуме за ослобађање од регулаторне контроле;
- 13) врши верификацију оспособљености лица одговорних за спровођење мера заштите од зрачења;
- 14) дефинише обавезе, укључујући и финансијске, носилаца одобрења;
- 15) обезбеђује сталну стручну сарадњу у вршењу својих функција кроз ангажовање саветника, израду пројеката или успостављање трајних или повремених саветодавних тела;
- 16) успоставља и води регистар поднетих захтева, издатих одобрења и сертификата и лица одговорних за спровођење мера заштите од зрачења, регистар извора зрачења и њихових корисника, изложених радника, спољних радника и других података од значаја за заштиту од зрачења, радијациону и нуклеарну сигурност;
- 17) успоставља и води евиденцију постројења, извора зрачења и радиоактивног отпада, као и других података од значаја за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност;
- 18) успоставља систем контроле над изворима зрачења и уређајима чији су они саставни део како би се обезбедило њихово сигурно и безбедно управљање и заштита током рада и по престанку рада;
- 19) утврђује категоризацију извора зрачења на основу њиховог могућег утицаја и штете по здравље људи и животну средину;
- 20) утврђује категоризацију нуклеарног и радиоактивног материјала на основу процене штете која би могла да настане услед њихове крађе или неодобрене употребе одређене врсте и количине материјала, или услед саботаже постројења у којем се нуклеарни или радиоактивни материјал производи, обрађује, користи, складишти или одлаже и прописује одговарајуће мере заштите за различите категорије материјала;
- 21) прописује услове за безбедност нуклеарног и радиоактивног материјала и постројења у којима се они користе, укључујући и мере за превенцију, детекцију и одговор у случају неовлашћеног и злонамерног деловања које укључује такав материјал или постројења;
- 22) учествује у дефинисању пројектних основа и ванредних догађаја предвиђених пројектним основама за потребе примене мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
- 23) остварује сарадњу са другим државним органима и организацијама у оквиру својих надлежности;
- 24) самостално или у сарадњи са другим надлежним државним органима и организацијама остварује сарадњу са Међународном агенцијом за атомску енергију и другим међународним организацијама, телима и надлежним органима других држава у вези са спровођењем овог закона и међународних обавеза које је преузела Република Србија;
- 25) успоставља и примењује, у сарадњи са министарствима и службама надлежним за спољне послове, одбрану, унутрашње послове, економију и царину, систем контроле за увоз и извоз нуклеарног и другог радиоактивног материјала, извора зрачења, опреме, посебне опреме и нуклеарног материјала, информација и технологије ради испуњавања међународних обавеза Републике Србије;
- 26) сарађује са другим релевантним институцијама Републике Србије у успостављању и одржавању Плана за деловање у случају нуклеарне и радиолошке

ванредне ситуације у складу са Националним планом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама;

27) даје мишљење на захтев надлежних државних органа у вези са приступањем међународним конвенцијама и другим споразумима у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;

28) успоставља одговарајуће механизме и процедуре за информисање јавности и консултације са другим заинтересованим органима и организацијама у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

29) спроводи све додатне обавезе за које је процењено да су неопходне за заштиту становништва и животне средине у Републици Србији;

30) иницира унапређење националног оквира у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности, на основу оперативног искуства, увида добијеног у процесу одлучивања и развоја одговарајуће технологије и истраживања;

31) врши контролу и инспекцијски надзор над спровођењем мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;

32) врши контролу испуњености услова на основу којих се издају одобрења у складу са овим законом;

33) проверава, прати и оцењује делатности ради потврде усаглашености са законом, важећим прописима и условима за добијање одобрења;

34) предузима мере, налаже и прати њихово спровођење у случају непоштовања закона, подзаконских и других прописа који се односе на услове за добијање одобрења;

35) обавља и друге послове утврђене законом.

Примена правила општег управног поступка

Члан 23.

У поступку пред Директоратом примењују се одредбе закона који уређује општи управни поступак, осим ако је овим законом другачије одређено.

Судска контрола

Члан 24.

Решења која издаје Директорат су коначна и против њих се не може уложити жалба, али се може покренути управни спор у року од 30 дана од дана достављања решења.

Научна и техничка подршка у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности

Члан 25.

Директорат може да ангажује правна лица и физичка лица, као саветнике, који поседују неопходне научно-техничке квалификације, стручност, специјализовано знање и вештине у области анализе, унапређења и регулисања мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Принципи пружања научне и техничке подршке у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности

Члан 26.

Директорат при избору саветника из члана 25. овог закона примењује принцип непристрасности.

Директорат ангажује саветнике тако да не угрози своју независност, обезбеђивањем да не постоји сукоб интереса код саветника који пружа научну и техничку подршку Директорату.

Саветник је дужан да пружи научну и техничку подршку Директорату без комерцијалних, финансијских и других притисака других заинтересованих страна и не сме да буде усмераван од било које друге организације у вези са резултатима свог рада.

Саветник је дужан да пружи научну и техничку подршку Директорату која се заснива искључиво на техничким знањима, резултатима анализа и регулаторним захтевима.

Градирани приступ регулаторној контроли

Члан 27.

Директорат врши регулаторну контролу применом принципа градираног приступа, сразмерно радијационом ризику.

Интегрисани систем менаџмента

Члан 28.

Директорат успоставља, примењује, врши процену и унапређује интегрисани систем менаџмента који је у складу са циљевима сигурности и доприноси њиховом достизању.

Директорат спроводи регулаторни процес заснован на процедурама које су успостављене у интегрисаном систему менаџмента и тако обезбеђује да регулаторна контрола буде стабилна и конзистентна.

У циљу испуњења ст. 1. и 2. овог члана, руководство Директората:

- 1) демонстрира лидерство за сигурност и посвећеност сигурности;
- 2) одговорно је за успостављање, примену, одрживост и континуално унапређење интегрисаног система менаџмента;
- 3) успоставља циљеве, стратегије и планове Директората који су у складу са сигурносном политиком Директората;
- 4) обезбеђује адекватну интеракцију са заинтересованим странама;
- 5) утврђује и обезбеђује компетентност и ресурсе неопходне да се активности Директората обављају на сигуран начин.

Интегрисани систем менаџмента Директората је документован, развијен и примењује се коришћењем градираног приступа.

IV. ОСНОВНА НАЧЕЛА ЗАШТИТЕ ОД ЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА

Основна начела заштите од јонизујућег зрачења

Члан 29.

Основна начела заштите од јонизујућег зрачења су:

- 1) *Оправданост*: Одлуке о увођењу делатности, као и о усвајању нових, неће бити донете уколико не постоје услови да се обезбеди да корист од те делатности за друштво или појединца надмашује штетност по здравље које та делатност може изазвати узимајући у обзир друштвене, економске и друге релевантне факторе. Одлуке

које уводе или мењају путеве излагања за ситуације постојећег или ванредног излагања оправдане су ако чине већу корист него штету.

2) *Оптимизација*: Мере заштите од јонизујућег зрачења код професионалног излагања или излагања становништва се спроводе у циљу обезбеђивања да дозе, број изложених лица и вероватноћа излагања буду на што је могуће нижем нивоу имајући у виду техничка знања, друштвене и економске факторе. Оптимизација заштите лица која су подвргнута медицинском излагању се примењује на јачину појединачних доза и мора да буде у складу са медицинском сврхом излагања.

3) *Ограничење излагања*: У ситуацијама планираног излагања укупна доза за појединца не сме да прелази границе излагања прописане за професионално излагање или излагање становништва. Границе излагања не примењују се на медицинска излагања.

V. ИЗУЗИМАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ ОД ОБАВЕЗЕ ПРИЈАВЉИВАЊА, ПРИЈАВЉИВАЊЕ И ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕЊА

1. Изузимање делатности од обавезе пријављивања

Општи услови за изузимање делатности од обавезе пријављивања Члан 30.

Општи услови за изузимање делатности од обавезе пријављивања су:

- 1) да је радијациони ризик за појединца који проузрокује делатност такав да може да се занемари са становишта заштите од јонизујућег зрачења;
- 2) да је делатност утврђена као оправдана;
- 3) да је делатност сигурна.

Директорат ближе прописује посебне услове за изузимање од обавезе пријављивања.

2. Пријављивање

Пријављивање намере обављања делатности Члан 31.

Правно лице или предузетник пријављује Директорату намеру обављања делатности која укључује изворе зрачења, природни радиоактивни материјал који доводи до излагања радника или становништва које не може да се занемари са становишта заштите од зрачења и коришћење нуклеарног материјала у ненуклеарне сврхе.

Директорат издаје потврду о пријави намере обављања делатности из става 1. овог члана.

Пријављивање се врши пре почетка обављања делатности.

Ималац потврде из става 2. овог члана је дужан да пријави Директорату одустанак од намере обављања делатности о чему Директорат издаје потврду.

Директорат прописује ближе услове за пријављивање делатности и садржај потврде из става 2. овог члана.

Изузимање пријављене делатности од обавезе добијања одобрења

Члан 32.

Пријављене делатности могу бити изузете од обавезе добијања одобрења у складу са условима које ближе прописује Директорат.

Категоризација делатности

Члан 33.

Делатности се према ризику по здравље изложених радника и појединаца, становништво и животну средину, као и према врсти активности која се обавља, разврставају у следеће категорије:

- 1) радијационе делатности ниског ризика;
- 2) радијационе делатности умереног ризика;
- 3) радијационе делатности високог ризика;
- 4) нуклеарне активности.

Директорат ближе прописује услове за категоризацију радијационих делатности из става 1. овог члана.

3. Издавање одобрења

Обавеза прибављања одобрења

Члан 34.

За обављање радијационих делатности из члана 33. став 1. овог закона обавезно је прибављање одобрења које издаје Директорат.

Радијациона делатност ниског ризика из члана 33. став 1. тачка 1) овог закона одобрава се решењем о регистрацији.

Радијациона делатност умереног ризика, радијациона делатност високог ризика и нуклеарна активност из члана 33. став 1. тач. 2)-4) овог закона одобрава се решењем о издавању лиценце.

Општи принципи одговорности носиоца одобрења

Члан 35.

Носилац одобрења је примарно одговоран за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност.

Носилац одобрења је одговоран и за све активности правних и физичких лица и предузетника које ангажује и чије делатности могу да утичу на радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност.

Одговорност из ст. 1. и 2. овог члана је непреносива.

Носилац одобрења је одговоран да обезбеди да дозе јонизујућег зрачења за изложене раднике, лица на школовању и обуци, становништво, као и утицај јонизујућег зрачења на животну средину, буду у погледу друштвених и економских фактора што је могуће ниже.

Носилац одобрења је одговоран за сигурност и безбедност постројења у коме се обавља делатност и након истека рока важења одобрења, све док се постројење, локалитет или њихови делови не ослободи регулаторне контроле.

Обавезе носиоца одобрења Члан 36.

Носилац одобрења је обавезан да:

- 1) примењује основне принципе радијационе и нуклеарне сигурности;
- 2) предузима све кораке неопходне за заштиту здравља људи и животне средине, сада и убудуће, од штетног утицаја јонизујућег зрачења тако што обезбеђује да излагања држи испод прописаних граница и предузима све разумне мере неопходне да се штетни утицај на становништво, сада и убудуће, сведе на минимум;
- 3) планира и примењује техничке и организационе мере неопходне да се обезбеди одговарајући ниво радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
- 4) припреми и примени план у случају ванредног догађаја у складу са овим законом;
- 5) води евиденције и обавештава Директорат о ванредним догађајима у складу са овим законом;
- 6) обезбеди усаглашеност са прописаним границама излагања и прати излагање радника јонизујућем зрачењу;
- 7) поседује финансијске и људске ресурсе са одговарајућим квалификацијама и компетенцијама неопходним за спровођење прописаних мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности приликом обављања делатности;
- 8) осигура да његови подуговарачи чије активности могу утицати на радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност током обављања делатности обезбеде неопходне људске ресурсе са одговарајућим квалификацијама и компетенцијама за обављање њихових активности;
- 9) обезбеди континуирано образовање и обуку лица која учествују у обављању делатности;
- 10) обезбеди одговарајућа финансијска средства за поступање са ислуженим изворима зрачења, управљање радиоактивним отпадом, декомисију као и за одговорност у случају радиолошке или нуклеарне штете;
- 11) омогући несметан рад инспекторима Директората и приступ постројењима и локалитетима на којима се обавља делатност;
- 12) не врши промену начина обављања делатности за коју поседује одобрење на начин који може да утиче на заштиту радника, становништва или животне средине, а да претходно не обавести Директорат и од њега не прибави одобрење и да
- 13) на захтев Директората, или у складу са прописаним условима, обезбеди све информације у вези са обављањем делатности, а које Директорат сматра неопходним и од интереса за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност.

Директорат ближе прописује обавезе из става 1. овог члана.

Обавезе носиоца одобрења у погледу евиденције нуклеарног материјала, активности, посебне опреме и нуклеарног материјала повезаних са нуклеарним горивним циклусом Члан 37.

Носилац одобрења је обавезан да води евиденцију нуклеарног материјала, активности, посебне опреме и нуклеарног материјала повезаних са нуклеарним горивним циклусом у складу са потврђеним међународним споразумима и овим законом.

Директорат ближе прописује обавезе из става 1. овог члана.

Услови за издавање одобрења

Члан 38.

Директорат издаје правном лицу или предузетнику одобрење за обављање делатности из члана 33. став 1. тач. 1)-4) овог закона, ако испуњава опште и посебне услове у складу са овим законом.

Одобрење из става 1. овог члана је непреносиво.

Општи услови за издавање одобрења

Члан 39.

Општи услови за издавање одобрења за обављање делатности из члана 33. став 1. тач. 1)-4) овог закона су:

1) да постројења, просторије и локације на којима се обавља делатност, одговарају техничким, сигурносним, безбедносним и другим прописаним условима који обезбеђују заштиту изложених радника, појединаца и становништва и животне средине од штетног утицаја јонизујућег зрачења;

2) да изложеним радницима који раде са изворима зрачења обезбеди одговарајућа средства за заштиту од јонизујућег зрачења, као и опрему за мерење јонизујућег зрачења;

3) да именује лице одговорно за заштиту од зрачења или успостави службу заштите од зрачења;

4) да има, у зависности од врсте делатности коју обавља, радно ангажована лица која имају прописану стручну спрему, одговарајућу обученост из области заштите од зрачења и испуњавају прописане здравствене услове за рад са изворима зрачења;

5) да спроводи мере којима се спречава да делатност која се обавља проузрокује контаминацију радне и животне средине, осим за делатности које укључују коришћење генератора јонизујућег зрачења;

6) да изворе зрачења користи и ставља у промет на сигуран и безбедан начин, у складу са прописаним условима;

7) да спроводи и друге мере заштите од јонизујућег зрачења утврђене овим законом.

Директорат ближе прописује посебне услове и потребну документацију за прибављање одобрења за обављање делатности из члана 33. став 1. тач. 1)-4) овог закона.

Издавање одобрења у случају ванредних околности

Члан 40.

Директорат може издати одобрење за обављање делатности из члана 33. став 1. тач. 1)-4) овог закона по посебном поступку у случају ванредних околности изазваних елементарним непогодама, ванредним и кризним ситуацијама, ратом, последицама тероризма, великим миграцијама становништва, хуманитарном катастрофом и активностима у вези са заштитом здравља и спасавањем људи, на основу сложености насталих околности уз процену ризика за обављање делатности.

а) Регистрација делатности

Члан 41.

Директорат доноси решење о регистрацији делатности на основу поднетог захтева правног лица или предузетника.

Решење о регистрацији из става 1. овог члана доноси се када су испуњени сви услови прописани у члану 39. овог закона, у року од 30 дана од дана подношења уредног захтева и документације којом се доказује испуњеност услова.

Директорат решењем о регистрацији може утврдити додатне мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Важење решења о регистрацији није временски ограничено осим решења за обављање радијационих делатности ниског ризика промета извора зрачења и транспорта опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје) чије је важење три године.

Решење из става 1. овог члана ступа на снагу даном достављања.

Правно лице или предузетник обавезан је да пријави Директорату сваку промену података о испуњености услова на основу којих је прибавио решење о регистрацији, а најкасније у року од 30 дана од дана наступања промене.

б) Лиценцирање делатности

Члан 42.

Правно лице или предузетник подноси Директорату захтев за издавање лиценце за обављање радијационе делатности умереног ризика, радијационе делатности високог ризика или нуклеарне активности.

Уз захтев из става 1. овог члана подnose се:

- 1) докази о испуњењу општих и посебних услова из члана 39. овог закона и
- 2) докази о спровођењу мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Спровођење мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности доказује се на основу извештаја о сигурности, програма заштите од зрачења и друге документације коју ближе прописује Директорат.

За обављање радијационе делатности високог ризика претходно се прибавља сагласност Директората на прелиминарни извештај о сигурности.

Носилац лиценце је дужан да без одлагања пријави Директорату сваку промену података о испуњености услова на основу којих је издато решење о лиценци, а најкасније у року од осам дана од дана наступања промене.

Извештај о сигурности

Члан 43.

Извештај о сигурности из члана 42. став 3. овог закона, садржи:

- 1) опис делатности;
- 2) опис и карактеристике простора, постројења, локације и сваког другог места на коме се делатност обавља;
- 3) услове и ограничења за обављање делатности;
- 4) анализу сигурности обављања делатности у редовним околностима и у случају одступања од редовних околности која укључују и ванредни догађај као и анализу претпостављених иницијалних догађаја који могу довести до одступања од предвиђеног начина рада;
- 5) процену могућих ванредних догађаја и мера за њихово спречавање, ублажавање као и санацију стања у случају ванредног догађаја.

Носилац лиценце је дужан да извештај о сигурности мења и допуњује у складу са променама које настају током обављања делатности тако да се извештај увек односи на тренутни статус обављања делатности.

Извештај о сигурности може израдити подносилац захтева или друго лице овлашћено за израду извештаја о сигурности.

Директорат ближе прописује обим и садржај извештаја о сигурности за сваку делатност за коју се издаје лиценца.

Ревизија извештаја о сигурности

Члан 44.

Носилац лиценце је дужан да редовно врши ревизију извештаја о сигурности из члана 43. овог закона о чему доставља извештај Директорату.

Ревизија из става 1. овог члана подразумева преглед, верификацију и унапређење мера радијационе и нуклеарне сигурности, мера спречавања ванредног догађаја и мера санирања последица ванредног догађаја ако до њега дође.

Директорат може у оправданим ситуацијама да захтева од носиоца лиценце да изврши ванредну ревизију извештаја о сигурности о чему доставља извештај Директорату.

Директорат ближе прописује садржај и рокове за ревизију извештаја о сигурности и достављање извештаја Директорату.

Прелиминарни извештај о сигурности

Члан 45.

У поступку прибављања решења о издавању лиценце за обављање радијационе делатности високог ризика правно лице или предузетник дужно је да претходно поднесе захтев Директорату за издавање сагласности на прелиминарни извештај о сигурности.

Директорат решењем одлучује о давању сагласности из става 1. овог члана у року од 90 дана од дана подношења уредног захтева.

Правно лице или предузетник дужно је да без одлагања обавести Директорат о свим променама услова на основу којих је издата сагласност из става 1. овог члана као и о одустајању од обављања намераване делатности, а најкасније у року од осам дана од дана наступања промене, односно одлуке о одустајању.

Директорат ближе прописује обим и садржај прелиминарног извештаја о сигурности и документацију коју је потребно поднети уз захтев за издавање сагласности на прелиминарни извештај о сигурности.

Програм заштите од јонизујућег зрачења

Члан 46.

Програм заштите од јонизујућег зрачења из члана 42. став 3. овог закона садржи нарочито:

1) расподелу одговорности на све нивое руковођења приликом професионалног излагања јонизујућем зрачењу, која у случају спољних радника може укључити и одговарајућу организациону сарадњу и успостављање одговорности између спољних радника и правних лица или предузетника као носиоца одобрења.

2) обележавање контролисаних и надгледаних зона;

3) успостављање правила за раднике и контролу њиховог рада;

4) успостављање индивидуалног мониторинга изложених радника и мониторинга радне средине, укључујући набавку и одржавање уређаја за заштиту од јонизујућег зрачења;

5) систем за евидентирање и обавештавање о свим неопходним информацијама које се односе на контролу изложености јонизујућем зрачењу, одлуке о спровођењу мера заштите од јонизујућег зрачења и индивидуалног мониторинга изложених радника;

6) програме обуке и тренинга о природи опасности, мерама заштите од јонизујућег зрачења и мерама радијационе и нуклеарне сигурности;

7) методе и рокове за периодични преглед и ревизију програма заштите од јонизујућег зрачења;

8) планове који се примењују у случају ванредних догађаја;

9) програм здравственог надзора;

10) захтеве за спровођење и осигурање контроле квалитета.

Директорат ближе прописује обим и садржај програма заштите од јонизујућег зрачења из става 1. овог члана.

Лиценца за обављање радијационе делатности умереног ризика

Члан 47.

Директорат доноси решење о издавању лиценце за обављање радијационе делатности умереног ризика када утврди да су испуњени сви услови из члана 42. овог закона.

Решење из става 1. овог члана доноси се у року од 60 дана од дана подношења уредног захтева.

Уз лиценцу за обављање радијационе делатности умереног ризика, Директорат доноси и решење о коришћењу извора зрачења.

Важење лиценце за обављање радијационе делатности умереног ризика је десет година осим лиценце за обављање радијационих делатности умереног ризика промета извора зрачења и транспорта опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје) чије је важење три године.

Лиценца из става 1. овог члана ступа на снагу даном достављања.

Носилац лиценце из става 1. овог члана је дужан да, најкасније 60 дана пре истека важења лиценце, Директорату поднесе захтев за продужење важења.

Лиценца за обављање радијационе делатности умереног ризика за делатности са отвореним изворима зрачења, поред других услова прописаних законом, престаје да важи даном доношења лиценце за декомисију радијационог постројења.

Лиценца за обављање радијационе делатности високог ризика

Члан 48.

Директорат доноси решење о издавању лиценце за обављање радијационе делатности високог ризика када утврди да су испуњени сви услови прописани у члану 42. овог закона.

Подносилац захтева за обављање радијационе делатности високог ризика је дужан да успостави, одржава и примењује интегрисани систем менаџмента.

Уз доказе о испуњености услова из ст. 1. и 2. овог члана подноси се и сагласност Министарства унутрашњих послова на план безбедности у складу са овим законом.

Одредбе става 3. овог члана не примењују се на подносиоца захтева за прибављање лиценце за обављање делатности у вези са генераторима извора зрачења.

Решење из става 1. овог члана доноси се у року од 90 дана од дана подношења уредног захтева.

Важење лиценце за обављање радијационе делатности високог ризика је пет година осим лиценце за обављање радијационих делатности високог ризика промета извора зрачења и транспорта опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје) чије је важење три године.

Лиценца из става 1. овог члана ступа на снагу даном достављања.

Уз лиценцу за обављање радијационе делатности високог ризика, Директорат доноси и решење о коришћењу извора зрачења.

Решење о издавању лиценце за обављање радијационе делатности високог ризика се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности високог ризика је дужан да, најкасније 90 дана пре истека важења лиценце, Директорату поднесе захтев за продужење важења.

Лиценца за обављање радијационе делатности високог ризика за делатности са отвореним изворима и изворима I и II категорије, поред других услова прописаних законом, престаје да важи даном доношења лиценце за декомисију радијационог постројења.

Лиценца за обављање нуклеарне активности

Члан 49.

Директорат доноси решење о издавању лиценце за обављање нуклеарне активности када утврди да су испуњени сви услови из члана 42. овог закона.

Подносилац захтева за обављање нуклеарне активности је дужан да успостави, одржава и примењује интегрисани систем менаџмента.

Уз доказе о испуњености услова из ст. 1. и 2. овог члана подноси се и сагласност Министарства унутрашњих послова на план безбедности у складу са овим законом.

Решење из става 1. овог члана доноси се у року од 180 дана од дана подношења уредног захтева

Уз захтев за издавање лиценце за обављање нуклеарне активности подносилац захтева је дужан да достави одлуку о сагласности органа надлежног за заштиту животне средине на студију о процени утицаја пројекта на животну средину у складу са посебним законом.

Решење о издавању лиценце за обављање нуклеарне активности се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Лиценца за обављање нуклеарних активности се издаје са роком важења до десет година осим лиценце за обављање нуклеарне активности - пробни рад нуклеарног постројења која се издаје са роком важења до две године.

Лиценца из става 1. овог члана ступа на снагу даном достављања.

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности је дужан да, најкасније 180 дана пре истека важења лиценце, Директорату поднесе захтев за продужење важења.

Самопроцена носиоца лиценце

Члан 50.

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности обавезан је да врши оцену усаглашености примењених мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности са овим законом и међународним стандардима у области радијационе и нуклеарне

сигурности и безбедности и управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом.

Директорат ближе прописује временске рокове за оцену усаглашености из става 1. овог члана.

4. Измене одобрења

Члан. 51.

Директорат може изменити решење о регистрацији односно о издавању лиценце на захтев носиоца одобрења или на основу налаза инспекције.

5. Суспензија одобрења

Члан. 52.

Директорат може суспендовати решење о регистрацији односно о издавању лиценце.

Суспензија из става 1. овог члана врши се у следећим случајевима:

1) ако носилац одобрења привремено престане да испуњава неки од услова који су утврђени решењем о издавању одобрења;

2) ако се инспекцијским налазом утврди да носилац одобрења не спроводи мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности или ако их не спроведе у року утврђеним решењем инспектора;

3) ако инспектор донесе решење о забрани обављање радијационе делатности или нуклеарне активности;

4) ако носилац одобрења не достави Директорату све податке који су потребни за проверу испуњености мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;

Решење из става 2. овог члана доноси се у року од седам дана од дана пријема података из става 2. тач. 1)-4) овог члана.

Решењем о суспензији одобрења Директорат налаже носиоцу одобрења да отклони уочене неправилности и одређује рок за отклањање.

Суспензија из става 3. овог члана траје најдуже 12 месеци почев од дана достављања решења о суспензији носиоцу одобрења.

Решење о суспензији ступа на снагу даном достављања.

За време трајања суспензије, носилац одобрења не може да обавља делатност за коју је издато решење о суспензији.

У случају да носилац одобрења поступи супротно решењу о суспензији, одговоран је за насталу штету.

Суспензија решења престаје да важи даном достављања решења о укидању суспензије ако носилац одобрења отклони уочене неправилности.

Решење о суспензији не може да се продужава.

6. Одузимање одобрења

Члан 53.

Директорат одузима решење о регистрацији односно о издавању лиценце ако носилац одобрења:

1) престане да испуњава неке од прописаних услова на основу којих је издато решење;

2) не обавести Директорат о ванредном догађају приликом обављања делатности;

3) након изречене мере суспензије, не испуни у одређеном року обавезе које су му наложене решењем о суспензији;

4) не врши прописана мерења, прикрије податке или достави нетачне податке који су битни за предузимање мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;

5) поднесе захтев за престанак важења решења о регистрацији односно о издавању лиценце.

Директорат одузима решење о издавању лиценце ако носилац лиценце поред разлога из става 1. овог члана:

1) не изврши ревизију извештаја о сигурности или извештај о ревизији извештаја о сигурности не достави Директорату у прописаном року;

2) не поднесе захтев за продужење периода важења решења о издавању лиценце у прописаним роковима.

Решење о одузимању одобрења ступа на снагу даном достављања.

У случају да носилац одобрења поступи супротно од решења из става 3. овог члана, одговоран је за насталу штету.

7. Продужење периода важења решења о издавању лиценце

Члан 54.

Директорат решењем продужава период важења решења о издавању лиценце на захтев носиоца лиценце.

Решење из става 1. овог члана доноси се ако се утврди да су испуњени сви услови на основу којих је издато решење о издавању лиценце као и све мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Испуњеност мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности доказује се на основу извештаја о периодичној ревизији извештаја о сигурности и свих пријављених промена података о испуњености услова на основу којих је издато решење о издавању лиценце.

Решење о продужењу периода важења решења о издавању лиценце из става 2. овог члана се доноси за исти период за који је донето решење о издавању лиценце.

Решење о продужењу периода важења решења о издавању лиценце доноси се у року од 60 дана од дана подношења уредног захтева за продужење важења решења о издавању лиценце за обављање радијационе делатности умереног ризика и у року од 90 дана од дана подношења уредног захтева за продужење важења решења о издавању лиценце за обављање радијационе делатности високог ризика и лиценце за обављање нуклеарне активности.

8. Престанак важења решења о издавању лиценце

Члан 55.

Решење о издавању лиценце престаје да важи услед:

1) истека периода важења решења о издавању лиценце, уколико носилац лиценце није поднео захтев за продужење важења у прописаном року;

2) стечаја или ликвидације носиоца лиценце;

3) обуставе поступка због смрти предузетника који је носилац лиценце, а права, обавезе и правни интереси не могу да пређу на наследнике;

4) одузимања решења о издавању лиценце;

5) у случајевима прописаним овим законом.

Директорат ближе прописује обавезе правних лица и предузетника којима је лиценца престала да важи, у погледу заштите становништва и животне средине.

9. Вршење послова заштите од јонизујућег зрачења

Послови заштите од јонизујућег зрачења

Члан 56.

Послови заштите од јонизујућег зрачења су:

- 1) мониторинг радиоактивности или поједина испитивања у оквиру мониторинга;
- 2) мерење ради процене нивоа излагања јонизујућем зрачењу изложених радника и других појединаца и становништва;
- 3) деконтаминација радне и животне средине;
- 4) деконтаминација лица;
- 5) уклањање затворених извора зрачења;
- 6) израда извештаја о сигурности;
- 7) обучавање и оспособљавање изложених радника и лица одговорних за спровођење мера радијационе сигурности;
- 8) мерење ради контроле система управљања квалитетом мера заштите од јонизујућег зрачења.

Директорат ближе прописује врсте и методе испитивања у оквиру мониторинга из става 1. тачка 1) овог члана

Овлашћење за вршење послова заштите од јонизујућег зрачења

Члан 57.

Директорат решењем овлашћује правна лица за вршење послова заштите од јонизујућег зрачења на основу услова прописаних овим законом.

Решење из става 1. овог закона издаје се у року од 60 дана од дана подношења уредног захтева и документације којом се доказује испуњеност услова.

Решење из става 1. овог члана се издаје са роком важења од пет година и непреносиво је.

Решење из става 1. овог члана ступа на снагу даном достављања.

Решењем из става 1. овог члана за обављање послова из члана 56. став 1. тач. 3), 4) и 5) овог закона утврђују се и обавезе у погледу поступања са радиоактивним отпадом и изворима зрачења.

Носилац овлашћења обавезан је да без одлагања, а најкасније у року од осам дана, пријави Директорату сваку промену података на основу којих је издато решење из става 1. овог члана.

Носилац овлашћења је дужан да 60 дана пре истека важења решења поднесе Директорату захтев за продужење његовог важења.

Продужење важења решења врши се на исти временски период и под истим условима на основу којих је издато решење.

Директорат води евиденцију о издатим решењима.

Директорат ближе прописује услове и потребну документацију за прибављање решења из става 1. овог члана.

Измена, суспензија и одузимање овлашћења

Члан 58.

Директорат може изменити, суспендовати или одузети овлашћење из члана 57. овог закона.

О измени, суспендовању или одузимању овлашћења из става 1. овог члана Директорат одлучује решењем.

а) Измена овлашћења

Члан 59.

Измену овлашћења из члана 57. овог закона Директорат врши на захтев носиоца овлашћења.

б) Суспензија овлашћења

Члан 60.

Директорат суспендује решење из члана 57. овог закона ако:

1) носилац овлашћења привремено престане да испуњава неки од услова који су прописани за издавање овлашћења;

2) инспекцијским надзором буде утврђено да носилац овлашћења не спроводи мере радијационе и нуклеарне сигурности или их не спроведе у року утврђеним решењем инспектора;

3) инспектор донесе решење о забрани обављања послова у области заштите од јонизујућег зрачења док не буду отклоњени утврђени недостаци, односно испуњени прописани услови;

4) носилац овлашћења не достави Директорату све податке који су потребни за проверу испуњености мера радијационе и нуклеарне сигурности.

О суспензији овлашћења Директорат одлучује решењем у року од седам дана од дана пријема података из става 4. овог члана.

Решењем о суспензији Директорат налаже носиоцу овлашћења да отклони уочене неправилности.

Решење о суспензији ступа на снагу даном достављања решења.

Суспензија може да траје најдуже 12 месеци почев од дана достављања решења о суспензији носиоцу овлашћења.

За време трајања суспензије носилац овлашћења не може да обавља послове заштите од јонизујућег зрачења за које је донето решење о суспензији овлашћења.

У случају да носилац овлашћења поступи супротно решењу о суспензији, одговоран је за насталу штету.

Суспензија престаје да важи доношењем решења о укидању суспензије ако носилац овлашћења отклони уочене неправилности пре истека суспензије.

Решење о суспензији не може да се продужава.

в) Одузимање овлашћења

Члан 61.

Директорат одузима овлашћење из члана 57. овог закона ако носилац овлашћења:

1) до истека суспензије не испуни обавезе које су му наложене решењем о суспензији;

2) трајно престане да испуњава један или више прописаних услова на основу којих је донето решење о овлашћењу;

3) не обавести Директорат о ванредном догађају приликом обављања послова заштите од јонизујућег зрачења;

- 4) у одређеном року не отклони недостатке и неправилности у раду;
- 5) не врши прописана мерења или прикрије податке или достави нетачне податке који су битни за предузимање мера заштите од јонизујућег зрачења;
- 6) поднесе захтев за престанак важења решења о овлашћењу за вршење послова заштите од јонизујућег зрачења.

Решење о одузимању овлашћења ступа на снагу даном достављања.

У случају да носилац овлашћења поступи супротно решењу о одузимању овлашћења, одговоран је за насталу штету.

10. Ослобађање материјала, објеката, локација или делова објеката или локација од регулаторне контроле

Ослобађање материјала од регулаторне контроле

Члан 62.

Директорат доноси решење о ослобађању од регулаторне контроле материјала на захтев правног лица или предузетника и води евиденцију издатих решења о ослобађању од регулаторне контроле.

Материјал се може ослободити од регулаторне контроле под условом да специфична активност не прелази ниво ослобађања који прописује Директорат.

Директорат ближе прописује нивое и услове за ослобађање материјала од регулаторне контроле.

Ослобађање објекта и локације или њихових делова од регулаторне контроле

Члан 63.

Директорат доноси решење о ослобађању од регулаторне контроле објеката, локација или делова објеката или локација на захтев правног лица или предузетника и води евиденцију издатих решења о ослобађању од регулаторне контроле.

Објекат, локација или њихови делови који подлежу регулаторној контроли, укључујући и објекте и локације на којима се обављају активности са природним радиоактивним материјалом, ослобађају се од регулаторне контроле након уклањања извора зрачења, радиоактивног отпада и контаминираних структура, система и компоненти.

Директорат доноси решење о ослобађању објекта, локације или њихових делова од регулаторне контроле.

Директорат ће, пре доношења решења о ослобађању објекта, локације или њихових делова од регулаторне контроле, извршити проверу, контролу и надзор објекта, локације или њихових делова за који је поднет захтев за ослобађање од регулаторне контроле у циљу утврђивања:

- 1) да је носилац лиценце испунио све обавезе утврђене лиценцом и да не постоје обавезе у погледу објекта, локације или њиховим деловима;
- 2) да су обезбеђене неопходне активне и пасивне мере контроле, укључујући и мониторинг радиоактивности у животној средини;
- 3) да је коначни радиолошки статус објекта, локације или њихових делова у потпуности документован;
- 4) да су подаци о изложеним радницима у потпуности документовани;
- 5) да је документација доступна јавности, уколико закон не налаже супротно.

Директорат решењем из става 3. овог члана утврђује мере ограничења коришћења или приступа објекту, локацији или њиховим деловима.

Правно лице или предузетник из става 1. овог члана одговоран је за спровођење мера ограничења коришћења или приступа објекту, локацији или њиховим деловима и та одговорност је непреносива.

У случајевима када носилац лиценце подноси захтев за ослобађање дела објекта или локације од регулаторне контроле, остатак објекта или локације подлеже регулаторној контроли у складу са законом.

Лиценца за обављање делатности, поред других услова прописаних законом, престаје да важи даном достављања решења о ослобађању објекта, локације или њихових делова од регулаторне контроле.

Директорат прописује критеријуме, ближе услове и неопходну документацију за ослобађање објекта, локације или њихових делова од регулаторне контроле.

Извештај о завршном радиолошком прегледу Члан 64.

Правно лице или предузетник дужно је да уз захтев за ослобађање објекта, локације или њихових делова од регулаторне контроле достави извештај о завршном радиолошком прегледу објекта, локације или њихових делова.

Решење о ослобађању објекта, локације или њихових делова од регулаторне контроле из члана 62. овог закона доноси се на основу оцене извештаја о завршном радиолошком прегледу из става 1. овог члана којим се потврђује да су достигнути прописани услови за ослобађање од регулаторне контроле и резултата спроведене провере, контроле и надзора.

Извештај из става 1. овог члана израђује овлашћено правно лице које је независно од подносиоца захтева.

Трошкове израде извештаја из става 1. овог члана сноси подносилац захтева.

11. Садржина и изглед лиценце и сертификата Члан 65.

Лиценце и сертификати које издаје Директорат у складу са овим законом имају прописани изглед и садржину.

Директорат прописује изглед и садржину лиценце и сертификата из става 1. овог члана.

VI. РАДИЈАЦИОНА И НУКЛЕАРНА СИГУРНОСТ

Основни принципи радијационе и нуклеарне сигурности Члан 66.

Основни принципи радијационе и нуклеарне сигурности су:

- 1) примарна одговорност за радијациону и нуклеарну сигурност правног лица или предузетника одговорног за делатности и постројења који доводе до повећања ризика од јонизујућег зрачења;
- 2) успостављање и одржавање делотворног законодавног и институционалног оквира за радијациону и нуклеарну сигурност укључујући и оснивање независног регулаторног тела у области радијационе и нуклеарне сигурности;

- 3) успостављање и одржавање делотворног система за управљање радијационом и нуклеарном сигурности код правних лица или предузетника чија делатност доводи до повећања ризика од излагања јонизујућем зрачењу;
- 4) делатности које доводе до повећања ризика од излагања јонизујућем зрачењу морају да имају већу крајњу корист од штете;
- 5) оптимизација заштите од јонизујућег зрачења ради обезбеђења највишег могућег нивоа радијационе и нуклеарне сигурности који се може остварити;
- 6) мере контроле ризика од јонизујућег зрачења морају да буду такве да ниједан појединац не сноси неприхватљив ризик од излагања јонизујућем зрачењу;
- 7) заштита становништва и животне средине од ризика од јонизујућег зрачења, сада и убудуће;
- 8) предузимање свих практичних мера и активности у циљу спречавања или ублажавања последица нуклеарних или радијационих ванредних ситуација;
- 9) обезбеђивање услова за спремност и одговор у случају нуклеарних или радијационих ванредних ситуација;
- 10) оправданост и оптимизација мера заштите од јонизујућег зрачења у сврху смањивања постојећих ризика од излагања јонизујућем зрачењу или ризика од излагања јонизујућем зрачењу који нису под регулаторном контролом.

1. Радијациона сигурност

Ограничење дозе за професионално излагање, излагање становништва и медицинско излагање

Члан 67.

Ограничење дозе код професионалног излагања, као и у случају излагања спољних радника успоставља носилац одобрења.

Ограничење дозе код излагања становништва одређује се за појединачну дозу коју појединац прими у случају планираног излагања.

Ограничење дозе за медицинско излагање примењује се само у погледу заштите неговатеља, лица која помажу и волонтера који учествују у медицинском или биомедицинском истраживању.

Ограничења доза из ст. 1, 2. и 3. овог члана утврђују се у смислу појединачне ефективне или еквивалентне дозе током утврђеног периода.

Директорат ближе прописује начин успостављања и ограничења дозе из ст. 1, 2. и 3. овог члана.

Забране и ограничења излагања

Члан 68.

Излагање јонизујућем зрачењу изнад границе прописане за становништво је забрањено за лица испод 18 година, изузев за лица на школовању и лица на обуци старија од 16 година током обавезне обуке или редовног школовања за потребе рада са изворима зрачења.

Носилац одобрења у обавези је да обезбеди ниво заштите од јонизујућег зрачења којим се спречава излагање запослених трудница изнад границе која је прописана за становништво.

Жене које доје не смеју да бораве на радном месту на коме постоји ризик од унутрашње или спољашње контаминације.

Излагање лица у немедицинске сврхе

Члан 69.

Излагање лица у немедицинске сврхе може се обављати само уз претходно добијену сагласност Директората.

Директорат на основу поднетог захтева процењује оправданост излагања у немедицинске сврхе.

Критеријуме оправданости немедицинског излагања као и листу оправданих делатности у немедицинске сврхе прописује Директорат у сарадњи са министарством надлежним за здравље.

Све делатности које подразумевају намерно излагање људи у немедицинске сврхе морају да буду оправдане са становишта заштите од јонизујућег зрачења и то пре одобравања делатности.

Свака појединачно одобрена делатност из става 1. овог члана подлеже ревизији Директората.

Ако Директорат утврди да је оправдано коришћење медицинске опреме које подразумева намерно излагање људи у немедицинске сврхе, та делатност подлеже поступку издавања одобрења.

Оправданост делатности

Члан 70.

Пре увођења у примену нове радијационе делатности Директорат даје сагласност на оправданост њене примене у погледу излагања јонизујућем зрачењу на основу података које доставља правно лице или предузетник.

Правно лице или предузетник је обавезан да у оквиру података из става 1. овог члана, достави и процену оправданости делатности коју намерава да обавља узимајући у обзир корист коју обављање делатности доноси друштву и појединцима у односу на радијациони ризик.

Правно лице или предузетник је обавезан да у поступку процене из става 2. овог члана узме у обзир:

- 1) корист и штету коју доноси обављање делатности за појединца и друштво;
- 2) финансијске и људске ресурсе који су потребни за обављање делатности.

Директорат образује комисију као стручно тело за утврђивање оправданости нове радијационе делатности.

Пре увођења у примену нових техника и технологија у постојећу радијациону делатност, носилац одобрења је дужан да преиспита њихову примену са становишта оправданости у погледу излагања јонизујућем зрачењу и да о томе обавести Директорат који даје сагласност на примену нових техника и технологија у оквиру постојеће радијационе делатности.

Обука, оспособљавање и обавештавање из области заштите од зрачења

Члан 71.

Директорат, у циљу стицања знања појединаца чији послови захтевају посебну компетенцију у области радијационе и нуклеарне сигурности, ближе прописује програме обучавања, оспособљавања и обавештавања, временске интервале периодичне обнове знања, као и начин провере и верификације стечених знања.

Директорат ближе прописује врсте послова који захтевају посебну компетенцију у области радијационе и нуклеарне сигурности.

2. Професионална излагања

Класификација радног простора

Члан 72.

Радни простор се класификује као контролисана или надгледана зона.

Класификација из става 1. овог члана врши се на основу процене очекиване годишње дозе, као и вероватноће и интензитета могућег излагања.

Носилац одобрења је дужан да класификује радни простор у складу са ст. 1. и 2. овог члана.

Директорат ближе прописује услове за класификацију из става 1. овог члана.

Категоризација изложених радника

Члан 73.

Изложени радници се сврставају у категорију А или категорију Б ради праћења излагања зрачењу.

Носилац одобрења је дужан да изврши категоризацију изложених радника у складу са ставом 1. овог члана.

Директорат ближе прописује услове за категоризацију изложених радника из става 1. овог члана.

Здравствени надзор изложених радника

Члан 74.

Здравствени надзор изложених радника врши се у складу са важећим прописима у области медицине рада.

Здравствени прегледи изложених радника се обављају пре ступања на рад, у току рада, након ванредног догађаја, по потреби и након престанка рада.

Носилац одобрења је дужан да врши здравствени надзор изложених радника у складу са ст. 1. и 2. овог члана.

Министарства надлежна за здравље и за рад ближе прописују обим и временске интервале здравствених прегледа из става 2. овог члана.

Евиденција здравственог стања изложених радника

Члан 75.

Евиденција здравственог стања изложених радника се успоставља, води и ажурира у складу са прописима о вођењу евиденције из области здравствене заштите и садржи:

- 1) податке о запослењу;
- 2) резултате здравственог прегледа пре запослења;
- 3) резултате периодичних здравствених прегледа;
- 4) резултате индивидуалног мониторинга у складу са овим законом.

Евиденција здравственог стања изложених радника се води у периоду у ком радник обавља послове изложеног радника и чува се док изложени радник не напуни или би напунио 75 година старости, али не краће од 30 година од престанка рада у оквиру неке радијационе делатности.

Индивидуални мониторинг изложених радника

Члан 76.

Индивидуални мониторинг изложених радника из члана 73. став 1. овог закона спроводи се у циљу праћења излагања јонизујућем зрачењу.

Носилац одобрења је дужан да обезбеди индивидуални мониторинг свих ангажованих изложених радника укључујући и спољне раднике.

Носилац одобрења је дужан да обезбеди доступност резултата индивидуалног мониторинга Директорату и службама надлежним за заштиту здравља на раду у циљу процене могућих последица на здравље изложених радника .

Директорат ближе прописује начин спровођења и услове за индивидуални мониторинг изложених радника из члана 73. став 1. овог закона.

Мониторинг радне средине

Члан 77.

Мониторинг радне средине обухвата мерење јачине спољашње дозе јонизујућег зрачења, мерење специфичне активности радионуклида у ваздуху и мерење површинске контаминације.

Директорат ближе прописује услове и начин вршења мониторинга радне средине из става 1. овог члана.

Одговорност носиоца одобрења

Члан 78.

Носилац одобрења је дужан да приликом обављања делатности за изложене раднике, лица која учествују у одговору на ванредни догађај, лица ангажована на пословима ремедијације, лица на обуци, лица на школовању и раднике који су на радном месту изложени радону, обезбеди:

- 1) процену ризика од излагања јонизујућем зрачењу;
- 2) оптимизацију мера заштите од зрачења у свим радним условима укључујући и излагања која су последица делатности које укључују медицинска излагања;
- 3) класификацију изложених радника;
- 4) мониторинг радне средине и индивидуални мониторинг, када је то потребно;
- 5) здравствени надзор;
- 6) обучавање и оспособљавање;
- 7) обавештавање о:
 - (1) ризицима по здравље у вези са пословима које обављају;
 - (2) општим процедурама заштите од јонизујућег зрачења и мерама предострожности које се предузимају;
 - (3) процедурама заштите од јонизујућег зрачења и мерама предострожности повезаним с оперативним и радним условима делатности у целини, као и сваког радног места или врсте посла на које могу да буду распоређени;
 - (4) деловима плана за деловање у случају ванредног догађаја и одговарајућим процедурама;
 - (5) важности усклађености рада с техничким, медицинским и административним захтевима;
 - (6) обавези благовременог пријављивања послодавцу трудноће или дојења;
- 8) доступност резултата индивидуалног мониторинга.

Обавезе носиоца одобрења из става 1. овог члана примењују се и на заштиту волонтера.

Заштита спољних радника

Члан 79.

Носилац одобрења је одговоран за заштиту од јонизујућег зрачења спољних радника које је директно или путем уговора са послодавцем спољног радника ангажовао ради обављања одређених послова.

Носилац одобрења је дужан да спроводи индивидуални мониторинг спољних радника на исти начин као и у случају стално запослених изложених радника.

Спољни радници су дужни да се у свему придржавају прописаних мера заштите од јонизујућег зрачења код носиоца одобрења.

Специјално одобрена излагања

Члан 80.

Директорат може, у изузетним околностима које се процењују за сваки појединачни случај, и ако то одређена активност захтева, изузимајући ванредне догађаје, да одобри појединачно професионално излагање радника које прелази прописане границе излагања.

Излагање из става 1. овог члана мора да буде временски ограничено и ограничено на одређене зоне рада, а у оквирима максималног нивоа излагања које је Директорат одобрио за одређени случај.

Директорат ближе прописује услове за одобравање излагања из става 1. овог члана.

3. Медицинско излагање

Оправданост медицинског излагања

Члан 81.

Медицинско излагање мора да се спроводи тако да укупна корист од излагања јонизујућем зрачењу у дијагностичке и терапијске сврхе буде већа од штете од излагања појединца јонизујућем зрачењу узимајући у обзир делотворност, користи и ризике доступних алтернативних техника које имају исти циљ и при којима нема излагања јонизујућем зрачењу или га има мање.

Оправданост медицинског излагања из става 1. овог члана подразумева:

1) да нове врсте делатности које укључују медицинско излагање буду оправдане пре него што буду одобрене;

2) да свако појединачно медицинско излагање буде унапред оправдано, узимајући у обзир посебне циљеве излагања и особине појединца који је подвргнут медицинском излагању;

3) да, ако нека врста делатности која укључује медицинско излагање није оправдана, посебно појединачно излагање исте врсте се може, по потреби, сматрати оправданим у посебним околностима које се процењују зависно од случаја и о њима се води документација;

4) да лекар који упућује и лекар одговоран за спровођење медицинског излагања добију претходне дијагностичке информације или медицинске евиденције значајне за планирано излагање и да те податке узму у обзир ради избегавања непотребног излагања;

5) да министарство надлежно за здравље оцени оправданост медицинског излагања лица у циљу медицинског или биомедицинског истраживања;

6) да посебне радиолошке процедуре које треба извести у оквиру програма здравственог скрининга буду оправдане и за њих прибављена сагласност Директората и министарства надлежног за здравље;

7) да излагање неговатеља и лица која помажу показује довољну укупну корист, узимајући у обзир директну корист по здравље пацијента и штету коју може узроковати излагање;

8) да је свака медицинска радиолошка процедура на појединцу без симптома која се примењује ради раног откривања болести, део програма здравственог скрининга или је посебно и документовано оправдана за лекара одговорног за спровођење медицинског излагања уз саветовање с лекаром који упућује, у складу са смерницама које прописује министарство надлежно за здравље.

Оптимизација медицинског излагања

Члан 82.

Медицинско излагање се спроводи на начин да дозе буду што је могуће ниже у складу са траженим медицинским информацијама узимајући у обзир економске и друштвене факторе.

Оптимизација медицинских излагања врши се уз примену дијагностичких референтних нивоа који се редовно проверавају.

Сваки медицински или биомедицински истраживачки пројекат који укључује медицинско излагање спроводи се под следећим условима:

- 1) да појединци добровољно учествују;
- 2) да су ти појединци обавештени о ризицима излагања;
- 3) да је утврђено ограничење дозе за појединце за које се не очекује директна медицинска корист од излагања;
- 4) да лекар одговоран за спровођење медицинског излагања и лекар који упућује пацијента појединачно разматрају нивое доза пре излагања у случају пацијената који добровољно прихватају да се подвргну експерименталној медицинској делатности од које очекују да ће имати дијагностичке или терапијске користи.

Директорат ближе прописује дијагностичке референтне нивое из става 2. овог члана и врши њихову редовну проверу.

Одговорности за спровођење медицинског излагања

Члан 83.

Свако медицинско излагање одвија се под надзором лекара одговорног за спровођење медицинског излагања.

Лекар одговоран за спровођење медицинског излагања, стручњак из области медицинске физике и други који имају право да изводе практичне облике медицинских радиолошких процедура, обавезно су укључени у процес оптимизације медицинског излагања.

Лекар који упућује и лекар одговоран за спровођење медицинског излагања дужни су да учествују у процесу доказивања оправданости појединачних медицинских излагања, на свом нивоу одлучивања.

Лекар одговоран за спровођење медицинског излагања и лекар који упућује дужни су да лице подвргнуто медицинском излагању, укључујући и неговатеље и лица која помажу, обавесте о користима и ризицима приликом медицинског излагања.

Медицински физичар

Члан 84.

За обављање делатности високог ризика у медицини обавезно је учешће медицинског физичара.

Медицински физичар је дужан да:

- 1) осигурава да су мерни уређаји калибрисани и верификовани;
- 2) осигурава технички надзор рада уређаја и његовог одржавања;
- 3) обезбеђује чување података и документације о уређајима;
- 4) прати истраживање и развој нових техника у области медицинске физике;
- 5) врши пријемна испитивања уређаја;
- 6) врши дозиметрију извора зрачења и пацијентну дозиметрију;
- 7) врши оптимизацију физичких аспеката дијагностичких и терапијских поступака;
- 8) спроводи мере заштите од јонизујућег зрачења пацијената, особља и других појединаца;
- 9) врши надзор над протоколима за осигурање и контролу квалитета;
- 10) спроводи, развија и унапређује протоколе за сигурно и безбедно коришћење извора зрачења.

У процесу планирања увођења нове врсте уређаја или техника у оквиру делатности високог ризика у медицини правно лице или предузетник је обавезан да обезбеди учешће медицинског физичара у изради просторне документације и техничке спецификације.

Мере заштите при обављању радијационих делатности у медицини

Члан 85.

У погледу делатности у медицини Директорат, у складу са основним начелима заштите од јонизујућег зрачења из члана 29. овог закона, ближе прописује:

- 1) мере заштите лица која користе изворе зрачења у медицини;
- 2) мере заштите пацијената које укључују и оправданост и оптимизацију излагања;
- 3) врсту и садржај процедура за обављање радијационе делатности у медицини;
- 4) обуку и оспособљавање лица која учествују у медицинском излагању;
- 5) критеријуме за техничке карактеристике и функционалност генератора зрачења или уређаја који садрже радиоактивне изворе;
- 6) мере заштите посебно значајних група;
- 7) мере које се односе на ванредни догађај и непланска излагања у медицини;
- 8) начин процене нивоа медицинског излагања;
- 9) мере радијационе сигурности и безбедности у медицини;
- 10) посебне мере за обављање радијационе делатности у медицини.

4. Излагање становништва

Заштита појединца током обављања делатности

Члан 86.

Носилац лиценце је дужан да, у циљу обезбеђења заштите појединца од штетног утицаја јонизујућег зрачења, за постројења у којима се обављају делатности спроведе мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности које се односе нарочито на:

1) анализу и одобравање предложене локације и пројекта постројења са становишта заштите од зрачења, узимајући у обзир одговарајуће демографске, метеоролошке, геолошке, хидролошке и услове заштите животне средине;

2) пуштање у рад постројења у коме се морају спроводити мере заштите од зрачења и спречавања ширења радиоактивне контаминације;

3) испитивање и одобрење планова за испуштање радиоактивних ефлуената;

4) мере контроле приступа постројењу.

Директорат ближе прописује мере из става 1. овог члана.

За делатности које подлежу регистрацији, Директорат ближе прописује услове за заштиту здравља појединца у редовним околностима.

Процена дозе за репрезентативно лице

Члан 87.

Правно лице или предузетник је дужан да пре прибављања одобрења, сразмерно ризику излагања од јонизујућих зрачења приликом извођења делатности, изврши процену доза за репрезентативно лице и за појединца.

Директорат ближе прописује делатности за које се врши процена дозе из става 1. овог члана, као и начине процене дозе сразмерно ризику излагања од јонизујућих зрачења.

Испуштање радиоактивних ефлуената

Члан 88.

Носилац одобрења је дужан да за свако намеравано испуштање радиоактивних ефлуената у животну средину прибави сагласност Директората.

Пре издавања одобрења Директорат одобрава границе и услове за испуштање радиоактивних ефлуената као ефективне годишње дозе за репрезентативно лице узимајући у обзир и добру праксу руковања истим или сличним постројењима.

Директорат ближе прописује критеријуме и услове за испуштање радиоактивних ефлуената у животну средину и за прибављање сагласности из става 1. овог члана, као и услове за одобравање граница из става 2. овог члана.

Директорат одобрава испуштање радиоактивних ефлуената на основу захтева носиоца лиценце, а на основу процене испуњености услова заштите здравља појединца, становништва и животне средине.

Мониторинг радиоактивних ефлуената

Члан 89.

Носилац одобрења је дужан да спроводи мониторинг дозвољених испуштања радиоактивних ефлуената у животну средину и да о томе редовно извештава Директорат.

Директорат ближе прописује начин и услове спровођења мониторинга и рокове извештавања Директората из става 1. овог члана.

Обавезе носиоца одобрења у погледу заштите од јонизујућег зрачења

Члан 90.

Носилац одобрења, приликом обављања делатности, у циљу обезбеђења контроле излагања појединаца и становништва је дужан да:

- 1) обезбеди и одржава оптимални ниво заштите појединаца;
- 2) пусти у рад одговарајућу опрему и успостави и примењује процедуре за мерење и процену излагања појединаца као и радиоактивне контаминације животне средине;
- 3) редовно проверава ефикасност и одржава опрему наведену у тачки 2) и обезбеђује редовну калибрацију мерних инструмената;
- 4) по потреби врши консултације са стручњаком за заштиту од јонизујућег зрачења у спровођењу задатака из тач. 1), 2) и 3) овог става.

Директорат ближе прописује обавезе носиоца одобрења у погледу заштите од јонизујућег зрачења становништва.

Мониторинг радиоактивности у животној средини

Члан 91.

Мониторинг радиоактивности у животној средини врши се у циљу утврђивања присуства радионуклида у животној средини и процене нивоа излагања становништва јонизујућем зрачењу у редовним условима, у случају сумње и у току нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације.

Мониторинг радиоактивности у животној средини из става 1. овог члана спроводи се у складу са Програмом мониторинга радиоактивности у животној средини који доноси Директорат.

Програм мониторинга радиоактивности у животној средини утврђује места, временске интервале и начин контроле радиоактивности у животној средини.

Мониторинг радиоактивности у животној средини може да врши само носилац овлашћења за вршење послова заштите од јонизујућег зрачења, односно овлашћења за мониторинг радиоактивности или поједина испитивања у оквиру мониторинга.

Директорат ближе прописује начин вршења мониторинга радиоактивности у животној средини из става 1. овог члана, садржај и рокове за доношење Програма мониторинга радиоактивности у животној средини и услове за његову измену.

Извештај о мониторингу радиоактивности

Члан 92.

Носилац овлашћења за вршење послова заштите од зрачења који спроводи мониторинг радиоактивности у животној средини је дужан да Директорату достави извештај о мониторингу радиоактивности најкасније до 31. марта текуће године за прошлу годину, или одмах у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације или на захтев Директората.

На основу резултата мониторинга радиоактивности у животној средини, Директорат прати ниво излагања становништва јонизујућем зрачењу, врши процену доза које је примило становништво и у случају повећане радиоактивности одређује и налаже спровођење хитних и других мера заштите.

Директорат објављује годишњи извештај о нивоима излагања становништва јонизујућем зрачењу на територији Републике Србије најкасније до завршетка првог тромесечја текуће године за претходну годину.

Финансијска средства потребна за реализацију мониторинга радиоактивности у животној средини и процену нивоа излагања становништва обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Ситуације постојећег излагања

Члан 93.

Директорат ближе прописује услове за идентификацију ситуација постојећег излагања на основу доказа да постоји излагање услед:

- 1) заостале контаминације настале претходним делатностима или као последица ванредног догађаја који не могу да се занемаре са становишта заштите од зрачења;
- 2) повећане радиоактивности која је последица присуства природних извора зрачења;
- 3) коришћења потрошачког производа који садржи природне изворе зрачења.

У зависности од процене ризика, ситуације постојећег излагања могу се третирати као ситуације планираног излагања.

Директорат ближе прописује мере заштите изложених радника и појединаца од штетног утицаја јонизујућег зрачења у ситуацијама постојећег излагања.

Контаминирана подручја

Члан 94.

Директорат ближе прописује услове за управљање подручјима са контаминацијом насталом услед претходних делатности или као последица ванредног догађаја која не може да се занемари са становишта заштите од јонизујућег зрачења.

Грађевински материјал

Члан 95.

Директорат ближе прописује референтни ниво спољашњег излагања гама зрачењу од грађевинског материјала у циљу заштите становништва од гама зрачења из грађевинског материјала.

Излагање радону

Члан 96.

Директорат ближе прописује референтни ниво концентрације радона у затвореном простору у боравишним просторијама, референтни ниво концентрације радона у затвореном простору на радним местима, одговарајуће мере заштите, мере за смањење концентрације радона у постојећим објектима, као и мере спречавања продирања радона у нове објекте.

Директорат ближе прописује радна места за која су обавезна мерења концентрације радона ради процене нивоа излагања запослених лица јонизујућем зрачењу као и услове за обављање активности које не спадају у делатности прописане овим законом, на таквим радним местима.

Контрола садржаја радионуклида

Члан 97.

Производи и друга роба намењени становништву, животињама и производи и друга роба намењени за употребу у радној и животној средини не смеју се ставити у промет уколико је садржај радионуклида такав да коришћење таквих производа на уобичајен или препоручен начин може да доведе до излагања становништва изнад прописаних граница.

Директорат ближе прописује начин контроле садржаја радионуклида за производе из става 1. овог члана закона.

Материјали са природним радионуклидима

Члан 98.

Директорат ближе прописује услове за утврђивање послова које не спадају у делатности прописане овим законом а у којима се користе материјали са природним радионуклидима који доводе до излагања радника или појединаца а не могу се занемарити са становишта заштите од јонизујућег зрачења.

Директорат ближе прописује услове за обављање послова из става 1. овог члана.

5. Службе и стручњаци

Служба медицине рада

Члан 99.

Служба медицине рада спроводи здравствени надзор изложених радника у погледу излагања јонизујућем зрачењу и физичке способности да обављају задатке који су им додељени, а који укључују рад са изворима зрачења, у складу са прописима у области заштите здравља.

Служба дозиметрије

Члан 100.

Служба дозиметрије обавља послове калибрације и читавања мерне опреме и тумачења резултата мерења, мери ниво радиоактивности у људском телу или биолошким узорцима и врши процену дозе.

Правно лице које је носилац овлашћења за обављање послова заштите од јонизујућег зрачења из члана 56. став 1. тачка 2), сматра се у смислу овог закона службом дозиметрије.

Стручњак за заштиту од јонизујућег зрачења

Члан 101.

Директорат издаје сертификат за обављање послова стручњака за заштиту од јонизујућег зрачења на основу поднетог захтева и пратеће документације коју прописује Директорат.

Сертификат из става 1. овог члана се издаје за појединачну област заштите од јонизујућег зрачења или више области заштите од јонизујућег зрачења, на период од 5 година од дана доношења.

Стручњак за заштиту од јонизујућег зрачења даје стручне савете правним лицима и предузетницима у погледу професионалног излагања и излагања становништва у складу са важећим прописима из области радијационе и нуклеарне сигурности.

Савет стручњака за заштиту од јонизујућег зрачења по потреби обухвата:

- 1) оптимизацију и успостављање одговарајућих ограничења доза;
- 2) планове за нова постројења, пуштање у рад нових или измењених извора зрачења у вези са њиховим техничким карактеристикама и примењеним мерама радијационе и нуклеарне сигурности;
- 3) класификацију радног простора;
- 4) категоризацију изложених радника;
- 5) програме индивидуалног мониторинга и мониторинга радне средине;

- 6) одговарајуће инструменте за контролу зрачења;
- 7) осигурање квалитета;
- 8) програм мониторинга животне средине;
- 9) управљање радиоактивним отпадом;
- 10) механизме за спречавање ванредног догађаја;
- 11) одговор у ситуацијама ванредног излагања;
- 12) план оспособљавања и периодичне обнове знања за изложене раднике;
- 13) анализу ванредних догађаја и одговарајуће мере;
- 14) услове рада трудница и дојиља;
- 15) израду одговарајуће документације као што су претходне процене ризика и писане процедуре.

Стручњак за заштиту од јонизујућег зрачења према потреби сарађује са стручњаком из области медицинске физике.

Стручњак за заштиту од јонизујућег зрачења може бити ангажован за послове заштите од јонизујућег зрачења изложених радника, појединаца и становништва.

Директорат прописује области заштите од јонизујућег зрачења за које се издаје сертификат, ближе услове за стицање, продужење и одузимање сертификата за обављање послова стручњака заштите од зрачења као и накнаду за издавање сертификата.

Обавезе носилаца одобрења у погледу обављања консултација са стручњаком за заштиту од зрачења

Члан 102.

Директорат ближе прописује обавезе носилаца одобрења у погледу обављања консултација са стручњаком за заштиту од зрачења.

Стручњак из области медицинске физике

Члан 103.

Стручњак из области медицинске физике је лице које има знање, оспособљеност и искуство да учествује или даје савете који се односе на питања у вези са применом јонизујућег зрачења током медицинског излагања.

Директорат издаје сертификат за обављање послова стручњака из области медицинске физике.

Сертификат из става 2. овог члана се издаје за појединачну област или више области примене јонизујућег зрачења током медицинског излагања, на период од 5 година.

Стручњак из области медицинске физике има следеће дужности:

- 1) оптимизацију заштите од зрачења пацијената и других лица подвргнутих медицинском излагању укључујући примену и употребу дијагностичких референтних нивоа;
- 2) дефинисање и осигурање квалитета медицинске радиолошке опреме;
- 3) пријемна испитивања медицинске радиолошке опреме;
- 4) израда техничких спецификација медицинске радиолошке опреме и начина уградње;
- 5) контрола медицинских радиолошких постројења;
- 6) анализу догађаја који укључују или могу укључити ванредни догађај или непланско медицинско излагање;
- 7) избор опреме неопходне за спровођење мера заштите од јонизујућег зрачења;

8) оспособљавање лекара одговораних за спровођење медицинског излагања и другог особља у одговарајућим областима заштите од јонизујућег зрачења.

Стручњак из области медицинске физике према потреби сарађује са стручњаком из области заштите од јонизујућег зрачења.

Директорат ближе прописује области примене јонизујућег зрачења током медицинског излагања за које се издаје сертификат, ближе услове за стицање, продужење и одузимање сертификата за обављање послова стручњака у области медицинске физике, као и накнаду за издавање сертификата.

Лице одговорно за заштиту од јонизујућег зрачења и служба заштите од јонизујућег зрачења

Члан 104.

Спровођење мера заштите од јонизујућег зрачења може обављати лице одговорно за заштиту од јонизујућег зрачења или служба заштите од јонизујућег зрачења.

Директорат ближе прописује делатности за које је обавезно успостављање службе заштите од јонизујућег зрачења за спровођење мера из става 1. овог члана као и услове за образовање службе заштите од јонизујућег зрачења.

Лице одговорно за заштиту од јонизујућег зрачења и служба заштите од јонизујућег зрачења дужни су да:

- 1) обезбеђују да се делатности спроводе у складу са прописима, правилима и процедурама;
- 2) контролишу спровођење програма мониторинга радне средине;
- 3) воде евиденције извора зрачења;
- 4) спроводе периодичну контролу система сигурности и упозорења;
- 5) контролишу спровођење програма индивидуалног мониторинга изложених радника;
- 6) контролишу спровођење програма здравственог надзора изложених радника;
- 7) обавесте новозапослене раднике о прописима, правилима и процедурама заштите од зрачења и мерама предострожности које се предузимају;
- 8) учествују у припреми радних процедура;
- 9) успостављају процедуре у вези са спровођењем мера заштите од јонизујућег зрачења;
- 10) израђују извештаје о спровођењу мера заштите од јонизујућег зрачења;
- 11) учествују у успостављању система за спречавање, спремност за одговор и одговор на ванредне догађаје;
- 12) обезбеђују обучавање и обавештавање изложених радника;
- 13) сарађују са стручњаком за заштиту од јонизујућег зрачења;
- 14) обављају друге послове у вези са спровођењем мера заштите од зрачења.

Директорат ближе прописује врсту и степен стручне спреме као и обученост и оспособљеност за спровођење мера заштите од јонизујућег зрачења лица одговорног за заштиту од јонизујућег зрачења и лица ангажованих у служби за заштиту од јонизујућег зрачења.

6. Радиоактивни извори

Категоризација радиоактивних извора

Члан 105.

Радиоактивни извори се категоризују у категорије I, II, III, IV и V.

Директорат ближе прописује критеријуме за категоризацију радиоактивних извора на основу могуће штете коју могу да нанесу појединцу, становништву и животној средини уколико се њима не управља сигурно и безбедно.

Контрола радиоактивних извора Члан 106.

Носилац одобрења је дужан да спроводи мере контроле отворених и затворених радиоактивних извора и уређаја у које су радиоактивни извори уграђени у циљу обезбеђивања сигурног и безбедног управљања током њиховог радног века и по престанку коришћења, њиховог рециклирања или одлагања.

Носилац одобрења је дужан да води евиденцију о изворима и уређајима из става 1. овог члана.

Директорат ближе прописује мере и садржај евиденције из ст.1. и 2. овог члана.

Носилац одобрења је дужан да без одлагања обавести Директорат и друга надлежне органе и организације о губитку, крађи, саботажи, изливању отворених извора, недозвољеном коришћењу или недозвољеном испуштању радиоактивног материјала у животну средину.

Носилац одобрења је дужан да без одлагања обавести Директорат о свакој промени локације високоактивних затворених извора као и осталих затворених извора за које обавезу пријављивања промене локације прописује Директорат.

Контрола високоактивних затворених извора Члан 107.

Правно лице или предузетник је дужан да, уз захтев за издавање одобрења за обављање делатности са високоактивним затвореним извором зрачења, Директорату достави доказе о обезбеђивању:

1) одговарајућих услова за сигурно и безбедно управљање и контролу високоактивног затвореног извора по престанку коришћења за намену за коју се тражи одобрење;

2) финансијских и других гаранција за сигурно управљање високоактивним затвореним извором по престанку коришћења за намену за коју се тражи одобрење, укључујући и случајеве када правно лице или предузетник постане несолвентан или престане са радом.

Директорат ближе прописује услове за контролу високоактивних затворених извора.

Носилац одобрења или испоручилац извора дужни су да прописно обележе високоактивни затворени извор и његов контејнер.

Директорат ближе прописује начин обележавања високоактивних затворених извора и њихових контејнера.

Евиденције радиоактивних извора Члан 108.

Директорат успоставља и редовно ажурира евиденцију радиоактивних извора и правних лица и предузетника који обављају делатности са радиоактивним изворима.

Директорат ближе прописује садржину евиденције из става 1. овог члана.

Ислужени извори („Disused source“)

Члан 109.

Носилац одобрења за обављање делатности са затвореним извором зрачења декларацијом проглашава затворени извор зрачења ислуженим.

Носилац одобрења из става 1. овог члана је дужан да предузме све неопходне мере да врати извор испоручиоцу након што затворени извор прогласи ислуженим.

У случају да враћање извора испоручиоцу није могуће, ислужени извор може да се рециклира, пренесе на другог носиоца лиценце или преда у централно складиште.

Декларација из става 1. овог члана обавезно садржи намеру поступања са ислуженим извором.

Носилац одобрења из става 1. овог члана је дужан да декларацију у року од осам дана достави Директорату.

Носилац одобрења из става 1. овог члана је дужан да у року од осам дана од враћања извора испоручиоцу, предаје извора на рециклажу, преноса на другог носиоца лиценце или преда у централно складиште и о томе обавести Директорат.

Директорат ближе прописује садржај декларације из става 1. овог члана.

Носилац одобрења из става 1. овог члана ислужени извор може чувати у свом спремишту не дуже од годину дана, након чега је дужан да га преда у централно складиште.

Директорат ближе прописује услове за контролу и складиштење ислужених извора.

Напуштени извори зрачења („Orphan source“)

Члан 110.

Правна лица и предузетници који обављају активности које не спадају у делатности прописане овим законом, а које могу довести до угрожавања живота и здравља људи и животне средине од штетног утицаја јонизујућег зрачења услед постојања напуштених извора зрачења, дужна су да:

- 1) поседују одговарајућу опрему која испуњава прописане метролошке услове за мерење радиоактивности;
- 2) имају запослена лица која су обучена за мерење радиоактивности;
- 3) редовно врше мерења радиоактивности у циљу откривања напуштених извора зрачења;
- 4) воде евиденцију о откривеним напуштеним изворима зрачења;
- 5) обавештавају Директорат и друге надлежне органе о откривеним напуштеним изворима зрачења;
- 6) поступају у складу са прописаним условима.

Делатности из става 1. овог члана, између осталог су:

- 1) послови на складиштима металног отпада;
- 2) послови у постројењима за прераду металног отпада;
- 3) послови у топионицама и ливницама које користе метални отпад;
- 4) транзитна чворишта као што су саобраћајни и поштански пунктови, гранични прелазни и административни пунктови.

Директорат планира финансијска средства за трошкове проналажења напуштених извора зрачења.

Напуштени извор зрачења са места где је пронађен може уклонити само носилац овлашћења за уклањање затворених извора зрачења који је дужан да извор зрачења, без одлагања, преда у централно складиште.

Трошкове накнадног успостављања регулаторне контроле над напуштеним извором сноси власник напуштеног извора ако га је могуће утврдити.

Средства за накнадно успостављање регулаторне контроле над напуштеним извором обезбеђују се у буџету Републике Србије уколико није могуће утврдити власника напуштеног извора.

Директорат ближе прописује делатности и услове за поступање у случају проналажења напуштених извора зрачења код правних лица и предузетника, врсту опреме, програм оспособљавања запослених лица за мерење радиоактивности напуштених извора као и начине вршења мерења, вођења евиденције и обавештавања из става 1. овог члана.

Декомисија радијационог постројења

Члан 111.

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности умереног ризика са отвореним изворима зрачења и радијационе делатности високог ризика са отвореним изворима и изворима I и II категорије је дужан да изврши декомисију радијационог постројења у коме обавља своју делатност.

На декомисију радијационих постројења из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе овог закона које се односе на декомисију нуклеарног постројења.

За декомисију радијационих постројења из става 1. овог члана не прибавља се одлука Владе о крајњем статусу декомисије.

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности из става 1. овог члана је дужан да изради и редовно врши преглед и ревизију прелиминарног плана декомисије радијационог постројења.

2. Нуклеарна сигурност

Управљање нуклеарним постројењима

Члан 112.

Управљање нуклеарним постројењима у Републици Србији је делатност од општег интереса.

Делатност из става 1. овог члана укључује и управљање централним складиштем радиоактивног отпада, ислужених извора и истрошеног нуклеарног горива.

Јавно предузеће чији је оснивач Република Србија обавља делатности из ст.1. и 2. овог члана.

Обавеза спречавања ванредног догађаја

Члан 113.

Носилац лиценце је дужан да нуклеарне активности обавља на такав начин да спречи појаву ванредног догађаја као и да, у случају да се ванредни догађај деси, ублажи и избегне последице:

1) раног испуштања радиоактивности које би захтевало мере деловања у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације изван локалитета нуклеарног постројења када нема довољно времена за њихово спровођење;

2) значајног испуштања радиоактивности које би захтевало заштитне мере које се не би могле просторно или временски ограничити.

У циљу спречавања појаве ванредног догађаја из става 1. овог члана, носилац лиценце је дужан да обезбеди да:

- 1) утицај екстремних спољашњих природних услова и опасности ненамерно проузрокованих људским фактором буде сведен на најмању меру;
- 2) одступање од нормалног рада и кварови буду спречени;
- 3) одступање од нормалног рада буде контролисано, а кварови откривени;
- 4) ванредни догађаји предвиђени пројектним основама буду под контролом;
- 5) тешки услови буду под контролом, укључујући спречавање развоја ванредних догађаја и ублажавање последица ванредних догађаја;
- 6) успостављање организационе структуре за деловање у случају ванредног догађаја.

Директорат ближе прописује услове за обављање нуклеарних активности у погледу спречавања појаве ванредног догађаја.

Служба заштите од јонизујућег зрачења Члан 114.

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности, изузев лиценце за одређивање локације нуклеарног постројења, пројектовање нуклеарног постројења и изградњу нуклеарног постројења, је дужан да успостави службу заштите од јонизујућег зрачења из члана 104. овог закона.

Интегрисани систем менаџмента Члан 115.

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности је дужан да примени и одржава интегрисани систем менаџмента.

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности је дужан да предузима мере за побољшање и унапређење културе нуклеарне сигурности, као и културе нуклеарне безбедности, применом интегрисаног система менаџмента.

Директорат ближе прописује мере и услове за успостављање интегрисаног система менаџмента.

а) Изградња нуклеарног постројења

Сагласност о намери изградње нуклеарног постројења Члан 116.

Влада даје сагласност о намери изградње нуклеарног постројења као и о намери набавке мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада.

Влада даје сагласност о намери промене намене постојећег објекта у нуклеарно постројење.

Влада даје сагласност из ст. 1. и 2. овог члана на основу поднетог захтева и образложења о оправданости изградње нуклеарног постројења, набавке мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада или промене намене постојећег објекта са становишта радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности као и утицаја на животну средину.

Лиценца за одређивање локације нуклеарног постројења Члан 117.

Правно лице које је прибавило сагласност Владе о намери изградње нуклеарног постројења из члана 116. овог закона је дужно да пре почетка активности одређивања локације нуклеарног постројења, прибави лиценцу за одређивање локације нуклеарног постројења у складу са чланом 42. овог закона.

Лиценца из става 1. овог члана, поред других услова прописаних овим законом, престаје да важи даном издавања лиценце за пројектовање нуклеарног постројења.

Одређивање локације нуклеарног постројења

Члан 118.

Одређивање локације нуклеарног постројења се обавља у циљу избора најповољније локације за изградњу нуклеарног постројења и обухвата анализу:

1) свих значајних фактора који су у вези са локацијом, а нарочито анализу утицаја спољашњих догађаја који могу настати на локацији и у њеном окружењу, било да су они природни или резултат људског деловања;

2) карактеристике локације и њеног окружења које су од значаја за могућност преношења ослобођеног радиоактивног материјала на становништво и животну средину;

3) густину насељености и распоред становништва и друге карактеристике подручја ван локације које могу да утичу на могућност примене мера за деловање у случају ванредног догађаја и на потребу да се процени ризик по становништво и животну средину.

4) утицаја нуклеарног постројења на становништво и животну средину.

Директорат ближе прописује услове за одређивање локације нуклеарног постројења.

Извештај о избору локације за изградњу нуклеарног постројења

Члан 119.

Носилац лиценце за одређивање локације нуклеарног постројења је дужан да прибави сагласност Директората на извештај о избору локације за изградњу нуклеарног постројења после извршених анализа из члана 118. став 1. овог закона.

Директорат издаје сагласност из става 1. овог члана у року од 60 дана од дана подношења уредног захтева.

Извештај о избору локације за изградњу нуклеарног постројења садржи нарочито:

1) анализу могућих локација за изградњу нуклеарног постројења укључујући и социјалне и економске факторе;

2) податке о најповољнијој локацији за изградњу нуклеарног постројења, и резултате радиолошких испитивања почетног стања;

3) идејно решење нуклеарног постројења;

4) анализу утицаја најповољније локације на сигурност идејног решења нуклеарног постројења;

5) финансијске и друге гаранције за изградњу нуклеарног постројења.

Директорат ближе прописује посебне услове за издавање сагласности из става 2. овог члана, обим и садржај извештаја о избору локације за изградњу нуклеарног постројења.

Директорат може утврдити додатне мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности за изабрану локацију.

Директорат одбија захтев за издавање сагласности на извештај из става 1. овог члана ако нису испуњени утврђени услови радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Лиценца за пројектовање нуклеарног постројења **Члан 120.**

Носилац лиценце за одређивање локације нуклеарног постројења је дужан да пре почетка пројектовања нуклеарног постројења прибави лиценцу за пројектовање нуклеарног постројења у складу са чланом 42. овог закона.

Лиценцу за пројектовање нуклеарног постројења прибавља и правно лице које намерава да конструише мобилно постројење за обраду радиоактивног отпада, а након прибављања сагласности Владе из члана 116. овог закона.

Правно лице које жели да промени намену постојећег постројења у нуклеарно постројење је дужно пре почетка поступка пренамене да изврши анализу локације у складу са чланом 118. овог закона, да о резултатима анализа достави извештај Директорату и да прибави лиценцу за пројектовање нуклеарног објекта у складу са чланом 42. овог закона.

Лиценца из става 1. овог члана поред других услова прописаних законом престаје да важи даном издавања лиценце за изградњу нуклеарног постројења.

Пројектовање нуклеарног постројења **Члан 121.**

Пројектовање нуклеарног постројења осим мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада обавља се по претходно прибављеној сагласности Директората на извештај о избору локације за изградњу нуклеарног постројења из члана 119. став 2. овог закона.

Пројекат нуклеарног постројења мора да задовољи захтеве радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности у складу са карактеристикама изабране локације и пројектним основама.

Пројекат нуклеарног постројења мора да обезбеди :

- 1) да нуклеарно постројење, структуре, системи и компоненте од значаја за сигурност и безбедност имају карактеристике којима се обезбеђује спровођење мера сигурности и безбедности на поуздан начин;
- 2) да се нуклеарним постројењем може на сигуран начин управљати у оквиру оперативних услова и ограничења током читавог животног века нуклеарног постројења као и у случају кварова;
- 3) да се декомисија нуклеарног постројења може извршити на сигуран и безбедан начин;
- 4) да је штетан утицај нуклеарног постројења на људе и животну средину онолико низак колико је то могуће остварити.

Носилац лиценце за пројектовање нуклеарног постројења је дужан да током пројектовања изради прелиминарни план декомисије за сва нуклеарна постројења, односно прелиминарни план затварања за постројења за одлагање радиоактивног отпада у складу са овим законом.

Пројектовање нуклеарног постројења осим мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада врши се у складу са законом којим се уређује планирање и изградња објеката.

Директорат ближе прописује услове за пројектовање нуклеарног постројења и обим и садржај пројекта нуклеарног постројења.

Извештај о пројектовању нуклеарног постројења Члан 122.

Носилац лиценце за пројектовање нуклеарног постројења, доставља Директорату на сагласност извештај о пројектовању нуклеарног постројења и пројекат нуклеарног постројења.

Директорат издаје сагласност из става 1. овог члана у року од 60 дана од дана подношења уредног захтева.

Извештај о пројектовању нуклеарног постројења из става 1. овог члана садржи нарочито:

- 1) анализу пројектних основа нуклеарног постројења;
- 2) границе локалитета нуклеарног постројења;
- 3) мере заштите од унутрашњих и спољашњих догађаја који могу довести до појаве ванредног догађаја;
- 4) мере заштите од јонизујућег зрачења;
- 5) анализу сигурности и поузданости структура, система и компонената од значаја за сигурност и безбедност нуклеарног постројења;
- 6) планирана испуштања радионуклида из нуклеарног постројења;
- 7) коришћена оперативна искуства у пројектовању нуклеарних постројења;
- 8) процену људских и организационих ресурса потребних за сигуран и безбедан рад нуклеарног постројења.

Директорат ближе прописује обим и садржај извештаја о пројектовању нуклеарног постројења.

Директорат може да утврди додатне мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности за пројекат нуклеарног постројења.

Директорат одбија захтев за издавање сагласности на извештај из става 1. овог члана ако нису испуњени утврђени услови радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Локалитет нуклеарног постројења Члан 123.

Пројектом нуклеарног постројења одређују се границе локалитета нуклеарног постројења.

Директорат ближе прописује критеријуме за одређивање граница локалитета.

Влада на предлог Директората, проглашава нуклеарни локалитет на основу одобреног извештаја о пројектовању нуклеарног постројења из члана 122. овог закона.

Одлука о изградњи нуклеарног постројења Члан 124.

Влада уз претходну сагласност Народне скупштине доноси одлуку о изградњи нуклеарног постројења, осим мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада.

Подносилац захтева за доношење одлуке о изградњи нуклеарног постројења је дужан да прибави и уз захтев поднесе Влади:

- 1) сагласност о намери изградње нуклеарног постројења из члана 116. овог закона;

- 2) лиценцу за пројектовање нуклеарног постројења из члана 120. овог закона;
- 3) сагласности на извештаје о избору локације нуклеарног постројења и о пројектовању нуклеарног постројења из чл. 119. и 122. овог закона.

Лиценца за изградњу нуклеарног постројења Члан 125.

Носилац лиценце за пројектовање нуклеарног постројења је дужан да пре почетка изградње нуклеарног постројења или реконструкције постојећег објекта прибави лиценцу за изградњу нуклеарног постројења у складу са чланом 42. овог закона

Лиценца за изградњу нуклеарног постројења се издаје за изградњу нуклеарног постројења, за које су претходно прибављени:

- 1) сагласност на извештај о пројектовању нуклеарног постројења из члана 122. став 2. овог закона;
- 2) грађевинска дозвола у складу са законом којим се уређује планирање и изградња;
- 3) одлука Владе о изградњи нуклеарног постројења у складу са овим законом.

Одредбе из става 2. тач. 2) и 3) се не односе на мобилно постројење за обраду радиоактивног отпада.

Поред услова из члана 42. овог закона, подносилац захтева је дужан да :

- 1) има успостављен интегрисани систем менаџмента;
- 2) обезбеди да сви његови подуговорачи имају успостављен интегрисани систем менаџмента;
- 3) обезбеди организационе и финансијске услове за декомисију нуклеарног постројења и управљање радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом.

Лиценца из става 1. овог члана поред других услова прописаних законом, престаје да важи даном издавања лиценце за пуштање у пробни рад нуклеарног постројења.

Измене пројекта настале током изградње Члан 126.

Влада одлуком из члана 124. став 1. овог закона може да овласти Директорат да одобри измене пројекта настале током изградње под условом да предложене измене пројекта немају утицаја или имају позитиван утицај на радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност пре почетка њихове реализације о чему Директорат обавештава Владу.

Ако током изградње нуклеарног постројења дође до потребе за изменама одобреног пројекта Директорат нарочито проверава и процењује :

- 1) прихватљивост измена пројекта нуклеарног постројења у погледу радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
- 2) прихватљивост промена на одобреној локацији нуклеарног постројења осим мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада, у погледу радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
- 3) резултате истраживачких и развојних активности које се односе на потврду прихватљивости пројекта.

Директорат ће одбити предложене измене пројекта из става 1. овог члана ако утврди да оне имају негативан утицај на радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност.

Изградња нуклеарног постројења

Члан 127.

Нуклеарно постројење, осим мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада, може да се изгради само на локацији за коју је донет просторни и урбанистички план, издато решење о грађевинској дозволи и друга документација у складу са законима којима се уређује планирање и изградња и поступак процене утицаја на животну средину.

Нуклеарно постројење мора да буде изграђено на такав начин да се његова декомисија може извршити сигурно и безбедно.

Носилац лиценце за изградњу нуклеарног постројења је дужан да обезбеди да су све структуре, системи, компоненте и опрема израђени, уграђени, прегледани и тестирани у складу са важећим стандардима и прописима током свих фаза изградње.

Директорат ближе прописује услове за изградњу нуклеарног постројења.

б) Рад нуклеарног постројења

Лиценца за пробни рад нуклеарног постројења

Члан 128.

Носилац лиценце за изградњу нуклеарног постројења је дужан да пре пуштања у рад нуклеарног постројења, прибави лиценцу за пробни рад нуклеарног постројења у складу са чланом 42. овог закона.

Подносилац захтева за издавање лиценце за пробни рад нуклеарног постројења је дужан да, уз захтев, поднесе Директорату Програм пробног рада.

Директорат ближе прописује обим Програма пробног рада нуклеарног постројења.

Лиценца за пробни рад нуклеарног постројења, поред других услова прописаних законом, престаје да важи даном издавања лиценце за рад нуклеарног постројења.

Пробни рад нуклеарног постројења

Члан 129.

Пробни рад нуклеарног постројења састоји се из две фазе и то:

- 1) тестирање нуклеарног постројења без радиоактивних и нуклеарних материјала;
- 2) тестирање нуклеарног постројења са радиоактивним и нуклеарним материјалима.

Носилац лиценце за пробни рад нуклеарног постројења је дужан да је у току пробног рада нуклеарног постројења потврди квалитет изграђених и уграђених система, структура и компоненти од значаја за сигурност и безбедност.

Директорат може да присуствује испитивањима која се обављају током пробног рада.

Правно лице или предузетник је дужан да при свакој промени локације мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада спроведе пробни рад мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада.

Носилац лиценце за пробни рад нуклеарног постројења је дужан да успостави и одржава мере безбедности и мере физичко-техничке заштите постројења током фазе тестирања нуклеарног постројења са радиоактивним и нуклеарним материјалима.

Директорат ближе прописује услове за обављање пробног рада нуклеарног постројења.

Фаза тестирања нуклеарног постројења без радиоактивних и нуклеарних материјала
Члан 130.

Фаза тестирања нуклеарног постројења без радиоактивних и нуклеарних материјала се обавља у циљу потврђивања да су нуклеарно постројење и уграђени структуре, системи и компоненте у складу са захтевима наведеним у пројекту нуклеарног постројења, прописима и међународним стандардима .

Носилац лиценце за пробни рад нуклеарног постројења је дужан да након завршене фазе тестирања нуклеарног постројења без радиоактивних и нуклеарних материјала Директорату поднесе извештај о наведеној фази, који укључује сва настала одступања од спецификација пројекта као и све измене у документацији поднетој за прибављање лиценце, које су настале као резултат испитивања обављених током ове фазе.

Директорат даје сагласност на извештај из става 2. овог члана.

Фаза тестирања нуклеарног постројења са радиоактивним и нуклеарним материјалима
Члан 131.

Фаза тестирања нуклеарног постројења са радиоактивним и нуклеарним материјалима се обавља у циљу потврђивања да нуклеарно постројење пре почетка рада испуњава све прописане услове радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности .

Пре спровођења фазе тестирања нуклеарног постројења са радиоактивним и нуклеарним материјалима Директорат врши проверу, контролу и надзор над испуњавањем прописаних мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Носилац лиценце за пробни рад нуклеарног постројења је дужан да пре спровођења фазе тестирања нуклеарног постројења са радиоактивним и нуклеарним материјалима изради и поднесе Директорату план управљања радиоактивним отпадом, прелиминарни план декомисије нуклеарног постројења за сва нуклеарна постројења осим за постројење за одлагање радиоактивног отпада за које се подноси прелиминарни план затварања у складу са овим законом.

Носилац лиценце за пробни рад нуклеарног постројења је дужан да након завршене фазе тестирања нуклеарног постројења са радиоактивним и нуклеарним материјалима Директорату поднесе извештај о наведеној фази, који укључује сва настала одступања од спецификација пројекта као и све измене у документацији поднетој за прибављање лиценце које су настале као резултат испитивања обављених током ове фазе.

Директорат даје сагласност на извештај из става 4. овог члана.

Пуштање у рад након прекида рада
Члан 132.

На нуклеарна постројења која се поново пуштају у рад након прекида рада или код којих је вршена реконструкција или модификација у погледу промене технологије рада постројења, примењују се одредбе чл. 128, 129. и 130. овог закона.

Лиценца за рад нуклеарног постројења
Члан 133.

Носилац лиценце за пробни рад нуклеарног постројења је дужан да прибави лиценцу за рад нуклеарног постројења у складу са чланом 42. овог закона.

Пре издавања лиценце за рад нуклеарног постројења Директорат врши проверу, контролу и надзор:

- 1) над применом мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
- 2) резултата пробног рада;
- 3) оперативних услова и ограничења;
- 4) упутстава и процедура за рад;
- 5) људских ресурса неопходних за сигурно и безбедно обављање активности;
- 6) успостављених мера спремности и деловања у случају ванредног догађаја.

Лиценца за рад нуклеарног постројења, поред других услова утврђених законом, престаје да важи даном издавања лиценце за декомисију нуклеарног постројења.

Рад нуклеарног постројења

Члан 134.

Носилац лиценце за рад нуклеарног постројења је дужан да обезбеди:

- 1) рад нуклеарног постројења у оквиру оперативних услова и ограничења утврђених у извештају о сигурности;
- 2) успостављање и спровођење програма интерне провере и тестирања структура, система и компоненти од важности за сигуран рад постројења;
- 3) успостављање и спровођење програма одржавања структура, система и компоненти од важности за сигуран рад постројења;
- 4) преглед и анализу сваке промене процедура и интегрисаног система менаџмента као и сваке промене структура, система и компоненти које могу утицати на сигурност постројења пре подношења захтева Директорату за прибављање решења о измени решења о издавању лиценце у складу са овим законом;
- 5) одговарајући број радно ангажованих стручних и обучених лица као и успостављен програм обуке;
- 6) успостављање и одржавање мера безбедности и мера физичко-техничке заштите постројења током рада нуклеарног постројења.

Носилац лиценце за рад нуклеарног постројења је дужан да у току рада нуклеарног постројења редовно прегледа и ажурира план управљања радиоактивним отпадом, прелиминарни план декомисије нуклеарног постројења за сва нуклеарна постројења осим за постројење за одлагање радиоактивног отпада односно прелиминарни план затварања нуклеарног постројења за одлагање радиоактивног отпада у складу са овим законом.

Рад мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада може да се врши само на локацији која испуњава услове за сигурно и безбедно обављање делатности који се утврђују анализом из члана 118. став 1. овог закона.

Директорат ближе прописује услове за рад нуклеарног постројења.

Привремени престанак рада нуклеарног постројења

Члан 135.

Нуклеарно постројење, осим мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада, може привремено да престане са радом из било ког оправданог разлога који није планиран извештајем о сигурности за рад нуклеарног постројења.

Носилац лиценце је дужан да обезбеди да се управљање нуклеарним постројењем које је привремено престало са радом одвија на сигуран и безбедан начин, нарочито у

погледу управљања радиоактивним отпадом, истрошеним горивом, изворима зрачења и уз примену мера заштите од пожара и спречавања његовог настанка.

Директорат може да захтева од носиоца лиценце да након привременог престанка рада поднесе захтев за издавање лиценце за пробни рад нуклеарног постројења у складу са овим законом.:-

Директорат ближе прописује услове за привремени престанак рада нуклеарног постројења.

У случајевима када је нуклеарно постројење трајно престало са радом и не постоји правно лице које је њиме управљало, министарство надлежно за нуклеарну сигурност спроводи управљање тим нуклеарним постројењем.

Сагласност за привремени престанак рада нуклеарног постројења

Члан 136.

Носилац лиценце за рад нуклеарног постројења је дужан да од Директората прибави сагласност за привремени престанак рада нуклеарног постројења.

Носилац лиценце из става 1. овог члана је дужан да уз захтев за сагласност поднесе Директорату Програм привременог престанка рада нуклеарног постројења.

Директорат ближе прописује обим и садржај Програма из става 2. овог члана.

в) Декомисија

Одлука о крајњем статусу декомисије нуклеарног постројења

Члан 137.

Влада на захтев носиоца лиценце за декомисију нуклеарног постројења доноси одлуку о крајњем статусу декомисије нуклеарног постројења, осим мобилног постројења за обраду радиоактивног отпада.

Подносилац захтева из става 1. овог члана је дужан да уз захтев поднесе Влади документ којим се доказује оправданост избора крајњег статуса декомисије и лиценцу за декомисију нуклеарног постројења.

Крајњи статус декомисије нуклеарног постројења може да буде:

- 1) коришћење објекта или локалитета нуклеарног постројења или њихових делова без ограничења.
- 2) коришћење објекта или локалитета нуклеарног постројења или њихових делова са ограничењем;
- 3) ограничени приступ објекту или локалитету нуклеарног постројења или њиховим деловима.

Лиценца за декомисију нуклеарног постројења

Члан 138.

Носилац лиценце за рад нуклеарног постројења је дужан да прибави лиценцу за декомисију нуклеарног постројења за сва нуклеарна постројења осим за постројења за одлагање радиоактивног отпада, у складу са чланом 42. овог закона.

Подносилац захтева за издавање лиценце за декомисију нуклеарног постројења је дужан да уз захтев поднесе Директорату план декомисије, план ремедијације и план управљања радиоактивним отпадом у складу са овим законом.

Лиценца за декомисију нуклеарног постројења, поред других услова прописаних законом, престаје да важи даном издавања решења о престанку важења лиценце.

Декомисија нуклеарног постројења

Члан 139.

Декомисија нуклеарног постројења се спроводи у циљу смањења радијационог ризика и ослобађања нуклеарног постројења или његовог дела од регулаторне контроле.

Декомисија нуклеарног постројења састоји се из фазе припреме за декомисију и фазе спровођења декомисије .

Директорат ближе прописује услове за декомисију нуклеарног постројења.

Фаза припреме за декомисију нуклеарног постројења

Члан 140.

Фаза припреме за декомисију нуклеарног постројења подразумева одржавање постројења, прибављање одлуке Владе о крајњем статусу декомисије нуклеарног постројења и ажурирање плана декомисије у складу са одлуком Владе о крајњем статусу декомисије нуклеарног постројења.

Носилац лиценце за декомисију нуклеарног постројења је дужан да након завршене фазе припреме за декомисију Директорату поднесе ажурирани план декомисије у складу са одлуком Владе о крајњем статусу декомисије нуклеарног постројења и ажурирану другу документацију на основу које је издата лиценца за декомисију нуклеарног постројења.

Директорат даје сагласност на документацију из става 2. овог члана у року од 90 дана од дана пријема уредне документације.

Одредба става 1. овог члана не односи се на мобилно постројење за обраду радиоактивног отпада.

Фаза спровођења декомисије нуклеарног постројења

Члан 141.

Фаза спровођења декомисије нуклеарног постројења подразумева деконтаминацију, демонтирање и рушење структура, система и компоненти нуклеарног постројења, управљање радиоактивним отпадом који потиче од тих активности, као и поступак доказивања да је постигнут крајњи статус декомисије нуклеарног постројења.

Носилац лиценце за декомисију нуклеарног постројења отпочиње фазу спровођења декомисије након прибављања сагласности Директората из члана 140. овог закона.

Носилац лиценце за декомисију нуклеарног постројења је дужан да, током спровођења декомисије:

- 1) припреми и спроводи процедуре којима се обезбеђују мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
- 2) користи методе потврђене у пракси;
- 3) обезбеди да сва лица која учествују у обављању активности имају прописану обуку, квалификације и поседују одговарајућа знања;
- 4) води прописане евиденције;
- 5) изврши избор технике декомисије тако да оптимизује заштиту изложених радника, појединаца, становништва и животне средине и да количине насталог радиоактивног отпада буду што је могуће мање;
- 6) успостави мере за деловање у случају ванредног догађаја;

7) успостави и одржава мере физичко-техничке заштите нуклеарног постројења током обављања декомисије;

8) обезбеди сигурно и безбедно управљање радиоактивним отпадом који је настао током декомисије до одлагања.

Носилац лиценце за декомисију нуклеарног постројења је дужан да по завршетку декомисије припреми извештај о декомисији којим доказује да је постигнут крајњи статус декомисије у складу са Планом декомисије и извештај о завршном радиолошком прегледу постројења и локалитета које подноси Директорату на сагласност.

Директорат даје сагласност на извештаје из става 4. овог члана у року од 90 дана од дана пријема уредне документације.

Прелиминарни план декомисије

Члан 142.

Носилац лиценце за пројектовање нуклеарног постројења, изградњу нуклеарног постројења, пробни рад нуклеарног постројења и рад нуклеарног постројења је дужан да за сва нуклеарна постројења осим за постројење за одлагање радиоактивног отпада, изради и редовно врши преглед и ревизију прелиминарног плана декомисије нуклеарног постројења.

Прелиминарни план декомисије нуклеарног постројења из става 1. овог члана садржи могућа решења за спровођење декомисије, анализу њихове изводљивости, процену финансијских средства за спровођење декомисије и начин обезбеђивања средстава, идентификацију категорија и процену количине радиоактивног и другог отпада који може да настане током декомисије и начине управљања радиоактивним и другим отпадом.

Директорат ближе прописује обим и садржај прелиминарног плана декомисије из става 1. овог члана.

План декомисије

Члан 143.

Носилац лиценце за декомисију нуклеарног постројења је дужан да изради и редовно врши преглед и ревизију плана декомисије нуклеарног постројења.

План декомисије нуклеарног постројења, садржи нарочито:

- 1) изабрану стратегију декомисије;
- 2) опис и редослед активности декомисије;
- 3) начин управљања радиоактивним отпадом, укључујући и ослобађање од регулаторне контроле;
- 4) предложени крајњи статус и начин којим носилац лиценце потврђује да је крајњи статус постигнут;
- 5) временски период за спровођење декомисије;
- 6) финансијска средства за спровођење декомисије.

Директорат ближе прописује обим и садржај плана декомисије из става 1. овог члана.

Преглед и ревизија плана декомисије

Члан 144.

Преглед и ревизија плана декомисије из чл. 142. и 143. овог закона врши се на основу стеченог искуства, доступних података о декомисији истих или сличних

постројења, нових или измењених захтева сигурности и безбедности и развој технологије која се примењује у процесу спровођења декомисије.

Носилац лиценце за декомисију нуклеарног постројења доставља Директорату извештај о прегледу и ревизији плана декомисије из става 1. овог члана.

Носилац лиценце за декомисију нуклеарног постројења доставља Директорату извештај о прегледу и ревизији плана декомисије из става 1. овог члана и после сваког непланираног догађаја који може да утиче на декомисију нуклеарног постројења

Директорат ближе прописује рокове за преглед и ревизију плана декомисије из става 1. овог члана и рокове за достављање извештаја Директорату.

Директорат може да захтева од носиоца лиценце за декомисију нуклеарног постројења да изврши ванредни преглед и ревизију плана декомисије из става 1. овог члана и да Директорату достави извештај.

Престанак важења лиценце за декомисију

Члан 145.

Носилац лиценце за декомисију нуклеарног постројења је дужан да поднесе захтев за престанак важења лиценце за декомисију по престанку активности предвиђених планом декомисије из члана 143. овог закона.

Носилац лиценце за декомисију нуклеарног постројења је дужан да уз захтев из става 1. овог члана Директорату поднесе извештај о декомисији и извештај о завршном радиолошком прегледу постројења и локације.

Директорат пре одлучивања о престанку важења лиценце, врши проверу, контролу и надзор над нуклеарним постројењем и локалитетом у циљу утврђивања крајњег статуса одређеног планом декомисије и испуњености услова утврђених лиценцом.

Директорат решењем одлучује о престанку важења лиценце за декомисију на основу оцене извештаја о декомисији и извештаја о завршном радиолошком прегледу.

Решењем о престанку важења лиценце за декомисију нуклеарног постројења, Директорат може да утврди додатне мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности које је правно лице или предузетник дужан да спроводи на постројењу, локалитету и њиховим деловима до њиховог ослобађања од регулаторне контроле.

Лиценца за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада

Члан 146.

Носилац лиценце за рад постројења за одлагање радиоактивног отпада је дужан да прибави лиценцу за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада, у складу са чланом 42. овог закона.

Подносилац захтева за издавање лиценце за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада је дужан да уз захтев, поднесе Директорату план затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада у складу са овим законом.

Лиценца из става 1. овог члана, поред других услова прописаних законом, престаје да важи даном издавања решења о престанку важења лиценце за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада, у складу са овим законом.

Затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада

Члан 147.

Затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада обухвата деконтаминацију, демонтажање и рушење структура, система и компоненти и довођење

постројења за одлагање радиоактивног отпада у стање којим се обезбеђује дугорочна сигурност одложеног радиоактивног отпада.

Носилац лиценце за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада је дужан да успостави и спроводи мере контроле на локалитету затвореног постројења за одлагање радиоактивног отпада.

Мере контроле су нарочито:

- 1) спречавање неовлашћеног коришћења локалитета и неовлашћеног уласка у постројење за одлагање радиоактивног отпада после његовог затварања;
- 2) мониторинг радиоактивности у животној средини и надзор над локалитетом затвореног постројења за одлагање радиоактивног отпада;
- 3) активности одржавања и ремедијације уколико су потребне;
- 4) успостављање начина за пренос знања будућим генерацијама.

Директорат ближе прописује услове за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада и мере контроле на локалитету.

Прелиминарни план затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада Члан 148.

Носилац лиценце за пројектовање, изградњу, пробни рад и рад постројења за одлагање радиоактивног отпада је дужан да изради и редовно врши преглед и ревизију прелиминарног плана затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада.

Прелиминарни план затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада из става 1. овог члана садржи нарочито:

- 1) могућа решења за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада;
- 2) анализу изводљивости затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада;
- 3) процену финансијских средстава и начине обезбеђивања средстава;
- 4) опис и врсте радиоактивног отпада који се одлаже;
- 5) временске периоде за одлагање радиоактивног отпада;
- 6) процену количине одложеног радиоактивног отпада на годишњем нивоу;
- 7) место одлагања радиоактивног отпада у постројењу;
- 8) планове за фазно затварање појединих делова постројења.

Директорат ближе прописује обим и садржај прелиминарног плана затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада.

План затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада Члан 149.

Носилац лиценце за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада је дужан да изради и редовно врши преглед и ревизију плана затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада.

План затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада из става 1. овог члана, садржи нарочито:

- 1) начин затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада;
- 2) опис и врсте радиоактивног отпада који је одложен и његово место у постројењу;
- 3) опис и редослед активности затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада;
- 4) активне и пасивне мере контроле;

- 5) временски период за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада;
- 6) процену финансијских средстава за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада;
- 7) опис успостављених баријера којима се спречава да радиоактивни материјал доспе у животну средину;
- 8) начин обележавања локалитета после затварања;
- 9) начин комуникације са јавношћу.

Директорат ближе прописује обим и садржај плана затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада.

Преглед и ревизија плана затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада

Члан 150.

Преглед и ревизија плана затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада из чл. 148. и 149. овог закона врши се на основу стеченог искуства, доступних података о затварању истих или сличних постројења, нових или измењених захтева сигурности и безбедности и развоја технологија које се примењују у процесу спровођења затварања.

Преглед и ревизија плана затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада из става 1. овог члана врши се и после сваког непланираног догађаја који може да утиче на затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада.

Носилац лиценце доставља Директорату извештај о извршеном прегледу и ревизији плана затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада из ст. 1. и 2. овог члана.

Директорат ближе прописује рокове за преглед и ревизију плана затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада из става 1. овог члана и рокове за достављање Директорату извештаја из става 3. овог члана.

Директорат може да захтева од носиоца лиценце за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада да изврши ванредни преглед и ревизију плана затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада из чл. 147. и 148. овог закона и да о ванредном прегледу и достави Директорату извештај.

Престанак важења лиценце за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада

Члан 151.

Носилац лиценце за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада је дужан да поднесе захтев за престанак важења лиценце по окончању свих активности предвиђених планом затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада из члана 148. овог закона.

Носилац лиценце за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада је дужан да уз захтев из става 1. овог члана Директорату поднесе извештај о затварању постројења за одлагање радиоактивног отпада и извештај о завршном радиолошком прегледу постројења и локалитета.

Директорат, пре доношења одлуке о престанку важења лиценце, врши проверу, контролу и надзор над постројењем и локалитетом у циљу утврђивања испуњености услова предвиђених планом затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада.

Директорат решењем одлучује о престанку важења лиценце за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада на основу оцене извештаја о затварању

постројења за одлагање радиоактивног отпада, извештаја о завршном радиолошком прегледу, резултата спроведене провере, контроле и надзора и ако утврди да је постројење за одлагање радиоактивног отпада затворено на сигуран и безбедан начин.

Решењем о престанку важења лиценце за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада, Директорат може да утврди додатне мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности које је правно лице или предузетник дужан да спроводи на постројењу, локалитету и њиховим деловима до њиховог ослобађања од регулаторне контроле.

Финансирање декомисије и затварања постројења за одлагање **Члан 152.**

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности у складу са овим законом је дужан да, пре почетка изградње нуклеарног постројења, обезбеди изворе финансијских средстава која ће бити на располагању за потребе декомисије укључујући и управљање радиоактивним отпадом који настаје као резултат декомисије, као и за потребе затварања постројења за одлагање.

Влада обезбеђује финансијска средства за трошкове декомисије, укључујући и управљање насталим радиоактивним отпадом за постојећа нуклеарна постројења.

Мониторинг радиоактивности у животној средини у околини нуклеарног **постројења** **Члан 153.**

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности је дужан да спроводи мониторинг радиоактивности у животној средини у околини нуклеарног постројења.

Директорат ближе прописује начин и услове за спровођење мониторинга радиоактивности из става 1. овог члана.

Мониторинг радиоактивности у животној средини у околини нуклеарног постројења може да спроводи само носилац овлашћења за вршење послова заштите од јонизујућег зрачења, односно за мониторинг радиоактивности или поједина испитивања у оквиру мониторинга које је независно од носиоца лиценце за обављање нуклеарне активности.

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности је дужан да обезбеди финансијска средства за спровођење мониторинга радиоактивности из става 1. овог члана.

Евиденције носиоца лиценце за обављање нуклеарне активности **Члан 154.**

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности је дужан да чува евиденције и податке о нуклеарном постројењу и његовом локалитету, о управљању радиоактивним отпадом и нуклеарним и другим радиоактивним материјалом и целокупну документацију за потребе утврђивања грађанске одговорности у складу са међународном конвенцијом о грађанској одговорности за нуклеарне штете.

Директорат ближе прописује услове и рокове чувања евиденције и података из става 1. овог члана.

3. Ремедијација

Ремедијација локације

Члан 155.

Правно лице или предузетник је дужан да изврши ремедијацију локације са контаминацијом насталом као резултат планираних активности, ситуације постојећег излагања или као последица ванредног догађаја која не може да се занемари са становишта заштите од јонизујућег зрачења.

Ремедијација се обавља у циљу постизања услова за коришћење локације без ограничења.

Уколико није могуће остварити услове из става 2. овог члана коришћење локације може да се ограничи у погледу коришћења локације у целини или њених делова и приступа локацији.

Директорат прописује мере контроле локације уколико је њено коришћење ограничено у складу са ставом 3. овог члана.

Након завршене ремедијације локације, правно лице или предузетник је дужан да изврши ремедијацију земљишта у складу са законом којим се уређује заштита земљишта.

Санација контаминираних објеката

Члан 156.

Правно лице или предузетник је дужан да изврши санацију контаминираних објеката са контаминацијом насталом као резултат ситуације постојећег излагања или као последица ванредног догађаја која не може да се занемари са становишта заштите од јонизујућег зрачења.

Санација контаминираних објеката се обавља у циљу постизања услова за коришћење објекта без ограничења.

Уколико није могуће остварити услове из става 2. овог члана коришћење објекта може да се ограничи у погледу коришћења објекта у целини или његових делова и приступа објекту.

Директорат прописује мере контроле објекта уколико је његово коришћење ограничено у складу са ставом 3. овог члана.

Санација контаминираних објеката из става 1. овог члана не односи се на постројења за која се прибавља лиценца за декомисију.

План ремедијације локације и санације контаминираних објеката

Члан 157.

План ремедијације локације и план санације контаминираних објеката садржи нарочито:

- 1) циљеве;
- 2) референтне нивое;
- 3) врсту, обим и трајање активности које треба спровести;
- 4) мере управљања радиоактивним отпадом;
- 5) ограничење за коришћење локације, односно објекта;
- 6) програме мониторинга и контроле као и активне и пасивне мере контроле локације на којој је спроведена ремедијација, односно објекта који је саниран.

Директорат ближе прописује обим и садржај плана ремедијације и плана санације контаминираних објеката из става 1. овог члана.

Носилац лиценце за декомисију нуклеарног постројења као и правно лице или предузетник који поседује сагласност за обављање ремедијације у складу са овим законом је дужан да редовно ажурира план ремедијације.

Правно лице или предузетник који поседује сагласност за обављање санације контаминираниог објекта је дужан да редовно ажурира план санације.

Сагласност за ремедијацију локације и за санацију контаминираних објеката Члан 158.

Правно лице или предузетник дужно је да прибави сагласност Директората за ремедијацију локације, односно сагласност за санацију контаминираниог објекта.

Правно лице или предузетник дужно је да уз захтев за прибављање сагласности из става 1. овог члана поднесе:

- 1) план ремедијације, односно санације;
- 2) план управљања радиоактивним отпадом.

Правно лице или предузетник је дужан да изврши ремедијацију локације, односно санацију објекта у складу са планом из члана 157. овог закона.

Правно лице или предузетник је дужан да по завршеној ремедијацији локације, односно санацији објекта поднесе извештај Директорату којим се доказује да је постигнут крајњи статус локације, односно објекта у складу са планом и извештај о обављеном завршном радиолошком прегледу.

Ремедијацију локације и санацију објекта може да врши носилац овлашћења за обављање послова деконтаминације радне и животне средине.

Директорат може ослободити локацију и објекат од регулаторне контроле у складу са чланом 63. овог закона.

Правно лице или предузетник је дужан да чува евиденције и податке о локацији, објекту, изворима зрачења и о управљању радиоактивним отпадом.

Директорат ближе прописује услове за ремедијацију локације и санацију објеката, као и услове и рокове у којима се чувају евиденције и подаци из става 7. овог члана.

4. Сигурност управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом

Општи принципи сигурности управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом

Члан 159.

Општи принципи сигурног управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом у Републици Србији су :

1) смањење настајања радиоактивног отпада на најмању могућу меру у погледу активности и количине, применом прописаних мера при пројектовању и начина рада и декомисије, укључујући рециклажу и поновну употребу материјала;

2) међусобна зависност свих поступака током настајања и управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом;

3) управљање радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом на сигуран начин, укључујући и дугорочно управљање применом пасивних мера које гарантују сигурност;

4) спровођење мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности у складу са градираним приступом;

5) обавеза правног лица или предузетника код кога је радиоактивни отпад или истрошено нуклеарно гориво настало да сноси трошкове управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом;

б) процес доношења одлука у свим фазама управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом је документован и заснован на доказима.

Република Србија обезбеђује услове за сигурно и безбедно складиштење радиоактивног отпада, ислужених извора зрачења и истрошеног нуклеарног горива у централном складишту.

Република Србија обезбеђује услове за сигурно и безбедно одлагање радиоактивног отпада, ислужених извора зрачења и истрошеног нуклеарног горива.

Декларација о проглашењу радиоактивног материјала и истрошеног нуклеарног горива за радиоактивни отпад

Члан 160.

Носилац одобрења декларацијом проглашава радиоактивни материјал и истрошено нуклеарно гориво које се не планира за даљу употребу за радиоактивни отпад.

Носилац одобрења је дужан да Директорату достави декларацију из става 1. овог члана у року од осам дана од дана проглашења.

Директорат издаје потврду о проглашењу из става 1. овог члана.

Директорат ближе прописује садржај декларације из става 1. овог члана.

Управљање радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом

Члан 161.

Носилац одобрења у оквиру чије делатности настаје радиоактивни отпад или истрошено нуклеарно гориво одговоран је за сигурно и безбедно управљање радиоактивним отпадом или истрошеним нуклеарним горивом до његове предаје у централно складиште, постројење за обраду или прераду или постројење за одлагање радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива.

Носилац лиценце за рад постројења за складиштење, за обраду или прераду и за одлагање радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива одговоран је за сигурно и безбедно управљање радиоактивним отпадом или истрошеним нуклеарним горивом које складишти, обрађује, прерађује или одлаже.

Фазе управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом

Члан 162.

Фазе управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом су:

- 1) настајање и сакупљање;
- 2) карактеризација;
- 3) чување;
- 4) обрада радиоактивног отпада или прерада истрошеног нуклеарног горива;
- 5) складиштење;
- 6) одлагање.

Истрошено нуклеарно гориво може да буде употребљив ресурс или се проглашава радиоактивним отпадом.

У случају да се истрошено нуклеарно гориво прогласи радиоактивним отпадом примењују се одредбе овог закона које се односе на управљање радиоактивним отпадом.

Директорат ближе прописује услове за управљање радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом, начин паковања и обележавања..

Обавезе носиоца одобрења у погледу управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом
Члан 163.

Носилац одобрења је дужан да:

- 1) сакупља, евидентира и чува радиоактивни отпад и истрошено нуклеарно гориво на прописани начин и у складу са прописаним условима и преда га носиоцу лиценце за рад нуклеарног постројења за обраду или за прераду, за складиштење или за одлагање радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива;
- 2) обезбеди да објекти и просторије у којима се радиоактивни отпад и истрошено нуклеарно гориво сакупља, евидентира и чува, испуњавају све прописане техничке услове и мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
- 3) примењује мере којима се спречава контаминација животне средине радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом.

Настајање и сакупљање радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива
Члан 164.

Настајање и сакупљање радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива се током обављања делатности контролише и евидентира.

Мере контроле настанка радиоактивног отпада које спроводи носилац одобрења, нарочито, су:

- 1) смањење настајања радиоактивног отпада;
- 2) поновна употреба радиоактивног материјала;
- 3) рециклажа радиоактивног материјала.

Директорат ближе прописује услове за сакупљање, евидентирање и контролу настајања радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива.

Привремено чување радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива
Члан 165.

Носилац одобрења може привремено да чува радиоактивни отпад и истрошено нуклеарно гориво које настаје током обављања делатности у свом спремишту до предаје носиоцу лиценце за рад нуклеарног постројења за обраду или прераду, за складиштење или за одлагање радиоактивног отпада, односно истрошеног нуклеарног горива или до ослобађања радиоактивног отпада од регулаторне контроле.

Носилац одобрења може радиоактивни отпад или истрошено нуклеарно гориво сместити у спремиште у складу са условима утврђеним у одобрењу за обављање делатности током које настаје радиоактивни отпад или истрошено нуклеарно гориво.

Директорат ближе прописује начин и рокове привременог чувања радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива.

Карактеризација радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива
Члан 166.

Носилац одобрења је дужан да изврши карактеризацију радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива који настане током обављања делатности.

Карактеризацијом радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива прибављају се подаци о физичким, механичким, хемијским, радиолошким и биолошким својствима у циљу његовог сигурног и безбедног управљања.

Директорат ближе прописује критеријуме за вршење карактеризације радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива.

Категоризација радиоактивног отпада Члан 167.

Категоризација радиоактивног отпада врши се на основу података из члана 166. став 2. овог закона.

Директорат ближе прописује категорије радиоактивног отпада и критеријуме за категоризацију радиоактивног отпада.

Обрада радиоактивног отпада Члан 168.

Обрада радиоактивног отпада врши се у циљу довођења радиоактивног отпада у облик који испуњава критеријуме за сигуран и безбедан транспорт, складиштење или одлагање и у циљу смањења количина насталог радиоактивног отпада кроз рециклажу и поновну употребу.

Током обраде радиоактивног отпада врше се активности предтретмана, третмана и кондиционирања радиоактивног отпада.

Након обраде радиоактивни отпад се пакује на начин који обезбеђује задржавање радиоактивног материјала унутар паковања током планираних активности као и приликом ванредних догађаја који могу настати у транспорту, складиштењу или одлагању радиоактивног отпада.

Директорат ближе прописује услове за обраду радиоактивног отпада.

Прерада истрошеног нуклеарног горива Члан 169.

Прерада истрошеног нуклеарног горива врши се у постројењу за прераду истрошеног нуклеарног горива.

Директорат ближе прописује услове за прераду истрошеног нуклеарног горива.

Складиштење радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива Члан 170.

Складиштење радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива врши се у циљу примене мера изолације и контроле радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива током свих фаза управљања пре њиховог одлагања.

Носилац лиценце за рад постројења за складиштење радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива је дужан да обезбеди услове и спроводи мере које омогућавају проверу стања и услова складиштења, спречавање достизања критичности, изношење радиоактивног отпада ради обраде или истрошеног нуклеарног горива ради прераде и одлагања или ослобађања радиоактивног отпада од регулаторне контроле и очувања паковања радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива у стању подесном за обраду или прераду или одлагање.

Носилац лиценце за рад постројења за складиштење радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива је дужан да води и Директорату доставља податке о ускладиштену радиоактивном отпаду и истрошеном нуклеарном гориву у временским интервалима и на начин који ближе прописује Директорат.

Директорат ближе прописује услове за складиштење радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива.

Одлагање радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива Члан 171.

Одлагање радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива врши се у циљу изолације радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива од људи и животне средине.

Постројење за одлагање радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива мора током пројектовања, изградње, пробног рада, рада и затварања да испуни услове који обезбеђују пасивне мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности и обезбеди да потреба за спровођењем тих мера након затварања постројења за одлагање радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива буде најмања могућа.

Изабрана локација, пројектоване баријере и рад постројења за одлагање радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива обезбеђују примену вишеструких мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности и спречавање достизања критичности.

Пројектоване баријере, структуре, системи и компоненте, укључујући и паковање радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива и изабрана локација морају да:

- 1) обезбеде задржавање радионуклида садржаних у радиоактивном отпаду или истрошеном нуклеарном гориву у временском периоду којим се, услед радиоактивног распада, постиже значајно смањење ризика повезаних са одложеним радиоактивним отпадом или истрошеним нуклеарним горивом;
- 2) спрече достизање критичности;
- 3) омогуће одвођење топлоте у случају одлагања радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива који генерише топлоту.

Носилац лиценце за рад постројења за одлагање радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива је дужан да спроводи мере којима се обезбеђују пасивне мере сигурности .

Директорат ближе прописује услове за одлагање радиоактивног отпада.

Критеријуми за пријем радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива Члан 172.

Носилац лиценце за рад постројења за обраду, за складиштење или за одлагање радиоактивног отпада, односно рад постројења за прераду, складиштење или одлагање истрошеног нуклеарног горива је дужан да успостави критеријуме за пријем радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива.

Радиоактивни отпад се прима у постројење за обраду, складиштење или одлагање радиоактивног отпада у складу са критеријумима за пријем радиоактивног отпада .

Истрошено нуклеарно гориво се прима у постројење за прераду, складиштење или одлагање истрошеног нуклеарног горива у складу са критеријумима за пријем истрошеног нуклеарног горива.

Критеријуми за пријем радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива утврђују се према радиолошким, механичким, физичким, хемијским и биолошким особинама радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива.

Директорат ближе прописује услове за утврђивање критеријума за пријем радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива.

Ослобађање радиоактивног отпада од регулаторне контроле Члан 173.

Радиоактивни отпад се може ослободити од регулаторне контроле само уз претходно прибављену сагласност Директората у складу са чланом 62. овог закона.

Ослобађање радиоактивног отпада од регулаторне контроле се обавља после обраде или периода чувања и складиштења.

План управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом Члан 174.

План управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом садржи нарочито:

1) организациону структуру за управљање радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом код носиоца одобрења за обављање делатности током које настаје радиоактивни отпад и истрошено нуклеарно гориво;

2) листу писаних процедура и других докумената за управљање радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом;

3) начин настанка радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива, категорије и претпостављене годишње количине насталог радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива;

4) начин управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом;

5) техничке, организационе и друге мере за смањење настанка радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива;

6) услове за предају радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива носиоцу лиценце за рад постројења за обраду, за складиштење или за одлагање радиоактивног отпада односно лиценце за рад постројења за прераду, за складиштење или за одлагање истрошеног нуклеарног горива;

7) начин вођења евиденције о радиоактивном отпаду и истрошеном нуклеарном гориву које је настало, или је у спремишту, или је обрађено односно прерађено, или је ускладиштено или одложено.

Директорат ближе прописује обим и садржај плана управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом.

Финансирање управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом Члан 175.

Правно лице или предузетник код кога је настао радиоактивни отпад или истрошено нуклеарно гориво сноси трошкове управљања радиоактивним отпадом односно истрошеним нуклеарним горивом.

Уколико правно лице или предузетник из става 1. овог члана није познат или више не постоји, Република Србија преузима одговорност за управљање тим радиоактивним отпадом или истрошеним нуклеарним горивом.

Уколико се накнадно утврди правно лице или предузетник код кога је настао радиоактивни отпад или истрошено нуклеарно гориво, дужан је да надокнади трошкове управљања радиоактивним отпадом или ислуженим нуклеарним горивом.

Евиденција радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива **Члан 176.**

Носилац одобрења је дужан да води евиденцију о радиоактивном отпаду који је настао и налази се у спремишту, који је обрађен, ускладиштен, одложен или ослобођен регулаторне контроле.

Носилац одобрења је дужан да води евиденцију о истрошеном нуклеарном гориву које је настало, које је у спремишту, које је прерађено, ускладиштено или одложено.

Носилац одобрења је дужан да податке из евиденције из ст. 1. и 2. овог члана доставља Директорату.

Директорат ближе прописује услове, начин и временске рокове за вођење евиденције и достављање података из ст. 1. и 2. овог члана.

5. Контрола прекограничних пошиљки радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива

Прекограничне пошиљке радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива **Члан 177.**

Директорат ближе прописује систем контроле увоза радиоактивног отпада насталог током обраде радиоактивног отпада или прераде истрошеног нуклеарног горива у другој држави а које је пореклом из Републике Србије, као и систем контроле извоза и транзита пошиљки радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива.

Извоз радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива **Члан 178.**

Директорат издаје дозволу за извоз радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива насталог на територији Републике Србије.

Радиоактивни отпад и истрошено нуклеарно гориво из става 1. овог члана може да се извози уз претходно издату дозволу Директората и сагласност надлежног органа државе у коју се врши извоз.

Директорат издаје дозволу за извоз радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива из става 1. овог члана ако је:

- 1) држава у коју се извози радиоактивни отпад или истрошено нуклеарно гориво обавештена о извозу радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива пре његовог приспећа и ако је дала сагласност;
- 2) држава у коју се извози радиоактивни отпад или истрошено нуклеарно гориво потписница Заједничке конвенције о сигурности управљања ислуженим горивом и сигурности управљања радиоактивним отпадом;
- 3) извоз материјала у складу са релевантним међународним обавезама у свим државама транзита;

4) у држави у коју се извози радиоактивни отпад или истрошено нуклеарно гориво ради одлагања пуштено у рад постројење за одлагање радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива пре упућивања пошиљке, и ако има регулаторну инфраструктуру и административне и техничке капацитете неопходне за управљање извезеним радиоактивним отпадом или истрошеним нуклеарним горивом на начин којим се потврђује његова сигурност и безбедност у складу са међународним стандардима.

Директорат неће издати дозволу за извоз радиоактивног отпада или истрошеног нуклеарног горива за складиштење или одлагање:

- 1) на дестинације јужно од 60° јужне географске ширине;
- 2) ако оцени да држава у коју се врши извоз нема административне и техничке капацитете за сигурно управљање радиоактивним отпадом или истрошеним нуклеарним горивом.

Радиоактивни отпад који се извози ради обраде и истрошено нуклеарно гориво које се извози ради прераде

Члан 179.

Република Србија је одговорна за сигурно одлагање радиоактивног отпада који је извезен ради обраде и истрошеног нуклеарног горива које је извезено ради прераде, као и радиоактивног отпада који настаје услед обраде или прераде.

Увоз радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива

Члан 180.

Директорат издаје дозволу за увоз радиоактивног отпада насталог током обраде радиоактивног отпада или прераде истрошеног нуклеарног горива у другој држави а које је пореклом из Републике Србије.

Директорат издаје дозволу за повраћај радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива у случају да извоз није реализован.

Транзит пошиљке радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива кроз Републику Србију

Члан 181.

Директорат издаје дозволу за транзит пошиљке радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива кроз Републику Србију на захтев пошиљача из друге државе.

Захтев из става 1. овог члана садржи доказ да је пошиљалац из друге државе закључио уговор са примаоцем из треће државе, да су га одобрили надлежни органи обе државе и да се њиме пошиљалац обавезује да поново прими радиоактивни отпад или истрошено нуклеарно гориво када упућивање пошиљке не може да се реализује до краја.

VII. ЕВИДЕНЦИЈА И КОНТРОЛА НУКЛЕАРНОГ МАТЕРИЈАЛА, АКТИВНОСТИ, ПОСЕБНЕ ОПРЕМЕ И НЕНУКЛЕАРНОГ МАТЕРИЈАЛА ПОВЕЗАНИХ СА НУКЛЕАРНИМ ГОРИВНИМ ЦИКЛУСОМ

**Пријављивање нуклеарног материјала, активности, посебне опреме и
ненуклеарног материјала повезаних са нуклеарним горивним циклусом**
Члан 182.

Правно лице или предузетник који поседује нуклеарни материјал у нуклеарне и ненуклеарне сврхе је дужан да пријави поседовање нуклеарног материјала Директорату у складу са потврђеним међународним споразумима и овим законом.

Правно лице или предузетник је дужан да пријави Директорату активности, посебну опрему и ненуклеарни материјал повезан са нуклеарним горивним циклусом у складу са потврђеним међународним споразумима и овим законом.

Директорат издаје потврду о пријављивању нуклеарног материјала из става 1. и активности, посебне опреме и ненуклеарног материјала из става 2. овог члана.

Директорат води централну евиденцију нуклеарног материјала, активности, посебне опреме и ненуклеарног материјала повезаних са нуклеарним горивним циклусом.

Директорат ближе прописује услове и рокове за пријављивање нуклеарног материјала из става 1. и активности, посебне опреме и ненуклеарног материјала из става 2. овог члана.

**Евиденција и контрола нуклеарног материјала, активности, посебне опреме и
ненуклеарног материјала повезаних са нуклеарним горивним циклусом**
Члан 183.

Правно лице или предузетник из члана 182. став 1. овог закона је дужан да води евиденцију о нуклеарном материјалу, активностима, посебној опреми и ненуклеарном материјалу повезаним са нуклеарним горивним циклусом у складу са потврђеним међународним споразумима и овим законом.

Правно лице или предузетник је дужан да податке из евиденције из става 1. овог члана доставља Директорату у прописаним роковима.

Директорат врши контролу евиденције из става 1. овог члана.

Директорат ближе прописује начин вођења евиденције и рокове за достављање података из евиденције из става 1. овог члана.

Контрола и надзор Међународне агенције за атомску енергију
Члан 184.

Правно лице или предузетник је дужан да у складу са потврђеним међународним конвенцијама и споразумима омогући инспекторима Међународне агенције за атомску енергију вршење контроле и надзора над нуклеарним материјалима, активностима, посебној опреми и ненуклеарном материјалу повезаним са нуклеарним горивним циклусом, као и другим активностима прописаним потврђеним међународним споразумима и протоколима.

VIII. РАДИЈАЦИОНА И НУКЛЕАРНА БЕЗБЕДНОСТ

Мере безбедности извора зрачења и повезаних постројења
Члан 185.

Мере безбедности извора зрачења и повезаних постројења се спроводе у циљу спречавања вршења злонамерних и противзаконитих радњи према изворима зрачења, повезаним постројењима и повезаним делатностима.

Мере безбедности из става 1. овог члана се примењују у складу са другим релевантним законима, подзаконским актима, могућом претњом утврђеном Проценом основне безбедносне угрожености у складу са овим законом, категоризацијом радиоактивних извора, категоризацијом нуклеарних материјала у складу са потврђеним међународним конвенцијама, и процењеним ризиком од штете по лица, имовину, друштво и животну средину која може настати као последица безбедносног догађаја.

Мере безбедности из става 1. овог члана, обухватају нарочито:

- 1) детекцију могућег безбедносног догађаја;
- 2) успостављање мера за одговор у циљу брзог и ефикасног лоцирања несталих извора зрачења и њиховог стављања под контролу,
- 3) мере за сузбијање могућих последица саботаже или другог злонамерног коришћења извора зрачења.

Влада на предлог Директората, прописује и прати примену мера радијационе и нуклеарне безбедности извора зрачења, повезаних постројења и транспорта извора зрачења

Влада на предлог Директората, оснива Комисију за радијациону и нуклеарну безбедност, у циљу координације и праћења активности у области радијационе и нуклеарне безбедности.

Процена основне безбедносне угрожености

Члан 186.

Мере безбедности радиоактивних и нуклеарних материјала и повезаних постројења се утврђују на основу Процене основне безбедносне угрожености.

Мере безбедности током транспорта радиоактивних и нуклеарних материјала се утврђују на основу Процене основне безбедносне угрожености за сваки појединачни транспорт.

Влада образује Комисију за израду Процене основне безбедносне угрожености.

Комисија из става 3. овог члана врши процену угрожености радиоактивних и нуклеарних материјала и повезаних постројења укључујући транспорт на основу доступних информација служби безбедности Републике Србије, министарства надлежног за унутрашње послове, министарства надлежног за спољне послове, носилаца одобрења и Директората.

Влада, на предлог Директората, прописује услове за образовање и рад комисије из става 3. овог члана као и начин и услове за израду, преглед и ревизију Процене основне безбедносне угрожености.

Одговорност носиоца регистрације

Члан 187.

Носилац регистрације је дужан да обезбеди и одржава мере физичко-техничке заштите и друге мере безбедности у зависности од врсте, категорије и намене извора зрачења током обављања делатности, у циљу спречавања крађе, саботаже, губитка или неовлашћеног приступа.

Одредба става 1. овог члана закона се не примењују на носиоца регистрације који обавља делатност у вези са генераторима извора зрачења.

Одговорност носиоца лиценце

Члан 188.

Носилац лиценце је дужан да обезбеди и одржава мере физичко-техничке заштите и друге мере безбедности извора зрачења и повезаних постројења укључујући и транспорт.

Носилац лиценце је дужан да предузме све прописане мере у оквиру својих одговорности и капацитета усклађених са Проценом основне безбедносне угрожености у циљу спречавања крађе, саботаже или губитка извора зрачења као и у циљу умањења штетних последица таквог догађаја.

У случају крађе, саботаже или губитка радиоактивног и нуклеарног материјала, носилац лиценце је дужан да:

1) без одлагања обавести Директорат и друге надлежне државне органе и организације о догађају и могућим последицама;

2) достави Директорату и другим надлежним државним органима и организацијама детаљан извештај о догађају, у најкраћем могућом року а не дуже од 72 сата од достављања обавештења из тачке 1) овог става;

3) на захтев Директората и других надлежних државних органа и организација достави све додатне информације.

У случају претње која по својим карактеристикама превазилази претњу описану у Процени основне безбедносне угрожености, примењују се мере безбедности прописане националним безбедносним инструментима.

Носилац лиценце је дужан да успостави и одржава ефикасну сарадњу са државним органима надлежним за безбедност.

Одредбе овог члана не примењују се на носиоца лиценце који обавља делатност у вези са генераторима извора зрачења.

План безбедности

Члан 189.

Правно лице или предузетник је дужан да пре подношења захтева за издавање лиценце изради План безбедности којим се описују мере радијационе и нуклеарне безбедности.

План безбедности је поверљив документ у складу са законом којим се уређује тајност података.

Правно лице или предузетник из става 1. овог члана је дужан да од Министарства унутрашњих послова прибави сагласност на План безбедности.

План безбедности садржи нарочито:

1) опис мера безбедности;

2) пројекат система физичко-техничке заштите;

3) опис подручја, постројења, и других објеката у том подручју иштићеног материјала уз приложену категоризацију материјала;

4) листу интерних докумената који се односе на безбедност;

5) лица одговорна за безбедност;

6) план деловања у случају безбедносног догађаја;

7) начин и план оцењивања ефикасности система безбедности.

Влада ближе прописује садржај Плана безбедности.

Носилац лиценце је дужан да редовно и континуирано унапређује план из става 1. овог члана у складу са свим променама, тако да План увек одражава тренутни стање постројења и делатности.

Носилац лиценце је дужан да обезбеди усклађеност Плана безбедности са Проценом основне безбедносне угрожености.

У случају промене тренутне безбедносне процене носилац лиценце је дужан да, у најкраћем року, изврши измене система физичко-техничке заштите и Плана безбедности у складу са препорукама надлежних безбедносних органа и уз њихову сагласност.

Одредбе овог члана не примењују се на носиоца лиценце који обавља делатност у вези са генераторима извора зрачења.

Међународна сарадња и помоћ Члан 190.

У случају безбедносног догађаја који укључује изворе зрачења, Директорат у најкраћем могућем року предузима све активности у циљу обавештавања надлежних државних органа и организација и међународних организација о догађају и могућим последицама, у складу са потврђеним међународним правним актима.

Заштита тајности података Члан 191.

Забрањено је објављивање и коришћење свих података у вези са изворима зрачења и постројењима чији степен тајности је одређен у складу са одредбама националних закона и одредбама међународних правних аката.

Директорат, у сарадњи са другим надлежним органима и организацијама, доноси смернице у вези са одређивањем степена тајности података о изворима зрачења и обављању делатности у областима које уређује овај закон у складу са прописима о тајности података.

IX. ПРИПРЕМЉЕНОСТ И ОДГОВОР У СЛУЧАЈУ НУКЛЕАРНЕ ИЛИ РАДИОЛОШКЕ ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

Обавештавања и евиденција ванредних догађаја Члан 192.

Носилац одобрења је дужан да води евиденцију и врши анализу ванредних догађаја који укључују или могу да укључе ванредно или непланирано излагање.

Носилац одобрења је дужан да без одлагања обавести Директорат о сваком ванредном догађају у вези са делатношћу коју обавља и да одмах предузме све неопходне мере у циљу откањања или смањења последица, укључујући и почетну процену околности и последица ванредног догађаја и пружање помоћи током спровођења мера заштите.

Директорат ближе прописује услове за вођење евиденције и вршење анализе из става 1. овог члана.

План за деловање у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације Члан 193.

Ради заштите живота и здравља људи и животне средине у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације на територији или изван територије Републике Србије,

Влада доноси План за деловање у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације.

Директорат у сарадњи са другим надлежним државним органима и организацијама припрема предлог Плана за деловање у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације.

План за деловање у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације садржи нарочито:

- 1) циљеве одговора у нуклеарној или радиолошкој ванредној ситуацији;
- 2) опис постројења и делатности који могу представљати опасност;
- 3) план операција за одговор на могуће нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације, као и оперативни програм за спровођење Плана;
- 4) надлежности и одговорности учесника у одговору;
- 5) координацију и комуникацију учесника у одговору,
- 6) референтне нивое излагања радника и појединаца
- 7) мере заштите радника у радиолошкој ванредној ситуацији;
- 8) мере заштите становништва и животне средине у нуклеарним или радиолошким ванредним ситуацијама и критеријуме за њихову примену;
- 9) начин упозоравања и давања инструкција и информација становништву;
- 10) координацију и комуникацију на међународном нивоу,
- 11) критеријуме за прелазак из ситуације ванредног излагања у ситуацију постојећег излагања или ситуацију планираног излагања;
- 12) стручне и материјалне ресурсе којима се располаже у одговору на нуклеарну или радиолошку ванредну ситуацију;
- 13) рокове и услове за ревизију плана;
- 14) одржавање вежби и обука и вођење евиденције о одржаним вежбама и обукама.

Одлука о проглашењу ванредне ситуације на делу или на целој територији Републике Србије која је последица нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације доноси се у складу са законом којим се уређују ванредне ситуације.

Управљање нуклеарним или радиолошким ванредним ситуацијама врши се у складу са законом којим се уређују ванредне ситуације.

Учесници у одговору из става 3. тачка 4) овог члана, дужни су да припреме планове деловања у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације из става 1. овог члана.

Директорат ближе прописује категоризацију постројења, делатности и активности са изворима зрачења на основу процене опасности и последица које могу да изазову делатности и активности које се обављају у постројењима укључујући транспорт, нестанак или крађу, откривање извора ван регулаторне контроле, радиоактивну контаминацију непознатог порекла и друго.

Директорат ближе прописује садржај планова из става 6. овог члана.

План носиоца одобрења за деловање у случају ванредног догађаја Члан 194.

Носилац одобрења је дужан да изради план за деловање у случају ванредног догађаја за постројења у којима се обављају радијационе делатности и нуклеарне активности као и за њихове локалитете.

План из става 1. овог члана израђује се у складу са Планом за деловање у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације и пратећим упутствима и процедурама које прописује Директорат.

Директорат ближе прописује садржај планова деловања из ст. 1. овог члана.

Прекограничне нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације и међународна сарадња

Члан 195.

Директорат у складу са потврђеним међународним конвенцијама и споразумима обавештава Међународну агенцију за атомску енергију и надлежне институције у другим државама у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације са ризиком ширења радиоактивне контаминације ван граница Републике Србије, као и у случајевима крађе, саботаже, нестанка или откривања извора зрачења који могу да угрозе друге државе.

Влада доноси одлуку о тражењу помоћи од других држава или Међународне агенције за атомску енергију и одлуку о пружању помоћи другим државама у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације.

Х. ПРОМЕТ ИЗВОРА ЗРАЧЕЊА

Одобрење за обављање делатности промета извора зрачења

Члан 196.

Промет извора зрачења је радијациона делатност ниског ризика, радијациона делатност умереног ризика или радијациона делатност високог ризика.

Правно лице или предузетник подноси захтев Директорату за добијање одобрења за сваку појединачну категорију делатности промета извора зрачења из става 1. овог члана.

Директорат доноси решење о регистрацији односно решење о издавању лиценце за обављање делатности промета извора зрачења кад утврди да су испуњени услови прописани у чл. 39. и 42. овог закона.

Делатност промета извора зрачења из става 1. овог члана може да се обавља са складиштењем или без складиштења.

Директорат ближе прописује услове за категоризацију делатности промета извора зрачења из става 2. овог члана.

Носилац одобрења за обављање делатности промета извора зрачења из става 3. овог члана је дужан да води евиденцију промета извора зрачења.

Важење одобрења за обављање делатности промета извора зрачења је три године.

Носилац одобрења за обављање делатности промета извора зрачења је дужан да, 60 дана пре истека рока важења одобрења, Директорату поднесе захтев за продужење важења одобрења.

Важење одобрења за обављање делатности промета извора зрачења продужава се за исти период за који је донето одобрење.

Директорат ближе прописује начин и услове под којима се обавља промет извора зрачења као и вођење евиденције из става 6. овог члана.

Дозвола за увоз, извоз или транзит извора зрачења

Члан 197.

Носилац одобрења за обављање делатности промета извора зрачења може да врши увоз, извоз или транзит извора зрачења само уз претходно прибављену дозволу за увоз, извоз или транзит извора зрачења коју издаје Директорат.

Дозвола из става 1. овог члана издаје се за сваки појединачни промет извора зрачења.

Уз захтев за прибављање дозволе из става 1. овог члана, носилац одобрења за обављање делатности промета извора зрачења је дужан да приложи документацију коју прописује Директорат.

Директорат издаје дозволу из става 1. овог члана, уколико су предузете мере прописане овим законом и другим законима и уколико се такав промет обавља у складу са потврђеним међународним конвенцијама и споразумима.

Царински орган може да спроведе одговарајући царински поступак само уз дозволу из става 1. овог члана.

Директорат ближе прописује услове и потребну документацију за прибављање дозволе из става 1. овог члана.

Дозвола за увоз извора зрачења

Члан 198.

Директорат издаје дозволу за појединачни увоз извора зрачења носиоцу одобрења за промет извора зрачења са складиштењем и без складиштења.

Директорат издаје дозволу за појединачни увоз извора зрачења носиоцу одобрења за промет извора зрачења из става 1. овог члана, само ако се увоз врши за крајњег корисника који поседује потврду о пријављивању намере обављања делатности, захтев за издавање одобрења за обављање делатности или одобрење за обављање делатности.

Увоз извора зрачења се врши у складу са међународним стандардима и потврђеним међународним конвенцијама и споразумима.

Носилац одобрења за промет извора зрачења који поседује дозволу из ст. 1. и 2. овог члана је дужан да о очекиваном приспећу пошиљке обавести Директорат најкасније 48 сати пре приспећа пошиљке на гранични прелаз.

На увоз извора зрачења који се увозе у слободне зоне у Републици Србији примењују се одредбе ст. 1, 2. и 3. овог члана.

Дозвола за извоз извора зрачења

Члан 199.

Директорат издаје дозволу за појединачни извоз извора зрачења, само ако се извоз врши за корисника који поседује дозволу за увоз издату од надлежних институција државе у коју се врши извоз.

Ако је носилац одобрења за промет извора зрачења који поседује дозволу за извоз из става 1. овог члана у обавези да изврши повраћај извора зрачења у Републику Србију на захтев надлежних институција државе у коју се врши извоз, Директорат издаје дозволу за увоз.

У случају из става 2. овог члана носилац одобрења је дужан да обавести Директорат најкасније 72 сата пре очекиваног приспећа пошиљке на гранични прелаз.

Носилац одобрења за промет извора зрачења који поседује дозволу за извоз из става 1. овог члана је дужан да Директорату обезбеди информације о крајњој употреби и крајњем кориснику извора зрачења који се извозе којима се потврђује њихова оправдана мирнодопска и сигурна употреба.

Дозвола за транзит извора зрачења

Члан 200.

Директорат издаје дозволу за транзит извора зрачења, само уз претходно прибављену сагласност надлежне институције државе порекла извора зрачења, државе крајњег одредишта као и свих држава транзита.

Носилац одобрења за промет извора зрачења који поседује дозволу за транзит извора зрачења је дужан да о приспећу пошиљке обавести Директорат најкасније 72 сата пре очекиваног приспећа пошиљке на гранични прелаз.

Контрола радиоактивности роба приликом увоза, извоза и транзита

Члан 201.

Директорат прописује врсту робе за коју је потребна контрола радиоактивности приликом увоза, извоза и транзита, на основу доступних информација, анализе ризика за период од три године као и у случају нуклеарних или радиолошких ванредних ситуација изван територије Републике Србије.

Директорат врши ревизију и допуну листе робе из става 1. овог члана.

Директорат ближе прописује начин и методе контроле радиоактивности робе из става 1. овог члана.

Узорковање робе из става 1. овог члана, може да врши носилац овлашћења за вршење послова мониторинга радиоактивности или поједина испитивања у оквиру мониторинга из члана 56. став 1. тачка 1) овог закона ако у оквиру обима акредитације поседује и акредитовану методу узорковања робе.

Контролу радиоактивности робе из става 1. овог члана која се увози може да врши носилац овлашћења за вршење послова мониторинга радиоактивности или поједина испитивања у оквиру мониторинга из члана 56. став 1. тачка 1) овог закона.

Трошкове контроле радиоактивности за прописану робу из ст. 1. и 2. овог члана која се увози сноси увозник, односно власник робе.

Царински орган не може да предузима радње предвиђене правилима одговарајућег царинског поступка уколико је извршеном контролом радиоактивности утврђено да роба не испуњава прописане услове за стављање у промет.

Роба из става 1. овог члана која се увози и која је у надлежности санитарног, фитосанитарног или ветеринарског инспектора може да се увезе и стави у промет само уколико се утврди да роба испуњава прописане услове за стављање у промет на основу достављеног извештаја овлашћеног правног лица о контроли радиоактивности робе у складу са законом којим се уређују права и дужности тих инспектора.

У случају да мерење радиоактивности робе која се увози не задовољава прописане услове за стављање у промет, санитарни, фитосанитарни и ветеринарски инспектор на основу достављеног извештаја овлашћеног правног лица о контроли радиоактивности робе, забрањују решењем увоз робе и наређују враћање робе пошиљаоцу.

Решење о забрани увоза и враћање робе пошиљаоцу, санитарни, фитосанитарни и ветеринарски инспектори достављају увознику, царинским органима и Директорату.

Са робом из става 1. овог члана која се увози и која не подлеже надзору санитарног, фитосанитарног или ветеринарског инспектора, поступа инспектор за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност.

На робу која се увози у слободне зоне или се смешта у складишта у Републици Србији примењују се одредбе ст. 4-11. овог члана.

Забрањен је извоз секундарних сировина уколико се утврди повећана радиоактивност ове робе или се утврди контаминација.

Забрањен је транзит преко територије Републике Србије секундарних сировина и друге робе уколико се утврди повећана радиоактивност ове робе или се утврди контаминација.

Мере за откривање и спречавање недозвољеног промета радиоактивних и нуклеарних материјала

Члан 202.

Управа царина и Гранична полиција спроводе мере за откривање и спречавање недозвољеног промета радиоактивних и нуклеарних материјала на граничним прелазима.

За откривање и спречавање недозвољеног промета радиоактивних и нуклеарних материјала преко границе Републике Србије на граничним прелазима се користе стационарни монитори и ручни детектори за мерење јонизујућег зрачења.

Директорат ближе прописује процедуру коришћења стационарних монитора и ручних детектора за мерење јонизујућег зрачења и поступак за интервенцију у случају откривања недозвољеног промета радиоактивних и нуклеарних материјала преко границе Републике Србије.

Управа царина и Гранична полиција одговорне су за исправност и правилно функционисање стационарних монитора и ручних детектора из става 2. овог члана.

Средства за набавку, постављање, коришћење и одржавање стационарних монитора и ручних детектора за мерење јонизујућег зрачења из става 2. овог члана обезбеђују се у буџету Републике Србије.

XI. ТРАНСПОРТ ОПАСНЕ РОБЕ КЛАСЕ 7 ADR/RID/ADN (РАДИОАКТИВНЕ МАТЕРИЈЕ)

Члан 203.

Транспорт опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје) на територији Републике Србије врши се у складу са овим законом, прописима којима се уређује превоз опасне робе и потврђеним међународним конвенцијама и споразумима.

Одобрење за транспорт опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје)

Члан 204.

Транспорт опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје) је радијациона делатност ниског ризика, радијациона делатност умереног ризика или радијациона делатност високог ризика.

Правно лице или предузетник подноси захтев Директорату за добијање одобрења за сваку појединачну категорију делатности транспорта из става 1. овог члана.

Директорат доноси решење о регистрацији односно решење о издавању лиценце за обављање делатности транспорта опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје) кад утврди да су испуњени услови прописани у чл. 39. и 42. овог закона.

Носилац одобрења из става 3. овог члана је дужан да води евиденцију транспорта опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје).

Важност одобрења за обављање делатности транспорта из става 1. овог члана је три године.

Носилац одобрења за обављање делатности транспорта из става 1. овог члана је дужан да 60 дана пре истека рока важења одобрења, Директорату поднесе захтев за продужење рока важења издатог одобрења.

Продужење важења одобрења за обављање делатности транспорта из става 1. овог члана продужава се за исти период за који је донето одобрење.

Директорат ближе прописује услове и начин за обављање транспорта опасне робе из става 1. овог члана.

Директорат ближе прописује услове и начин вођење евиденције из става 4. овог члана.

Дозвола за транспорт опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје) Члан 205.

Транспорт опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје) на територији Републике Србије се обавља уз претходно прибављену дозволу за транспорт коју издаје Директорат.

Дозвола за транспорт опасне робе из става 1. овог члана се издаје за једнократни или виšekратни транспорт.

Директорат издаје дозволу за транспорт опасне робе из става 1. овог члана на захтев пошиљаоца или примаоца односно организатора транспорта који поседује одобрење за транспорт опасне робе из члана 204. став 3. овог закона.

Уз захтев из става 3. овог члана, носилац одобрења за транспорт опасне робе из члана 204. став 3. овог закона је дужан да приложи и прописану документацију.

Директорат издаје дозволу за транспорт опасне робе из става 2. овог члана на основу испуњености прописаних услова и у складу са одредбама потврђених међународних уговора.

Дозвола из става 5. овог члана садржи:

- 1) податке о произвођачу, пошиљаоцу, превознику и примаоцу;
- 2) UN број опасне робе, као и податке и потврде прописане у ADR/RID/ADN;
- 3) податке о врсти, количини, хемијском и физичком саставу опасне робе, као и врсти амбалаже, односно покретне опреме под притиском или цистерне за транспорт опасне робе;
- 4) навођење трасе кретања;
- 5) навођење места утовара и истовара;
- 6) време почетка и предвиђено време завршетка транспорта;
- 7) податке о превозном средству, као и о возачу за транспорт опасне робе у друмском саобраћају;
- 8) време и место предвиђено за одмор;
- 9) одобрење надлежног органа суседне државе на основу кога се одобрава увоз или транзит;
- 10) назив улазног и излазног граничног прелаза.

Када се подноси захтев за издавање виšekратне дозволе за транспорт није потребно да се наводе подаци из става 6. тач. 9) и 10) овог члана.

Директорат ближе прописује потребну документацију за добијање дозволе из става 6. овог члана.

XII. ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ТРАНСПАРЕНТНОСТ

Доступност информација од јавног значаја

Члан 206.

Директорат је дужан да успостави процедуре за:

- 1) истиниту и правовремену информисаност јавности, локалних власти, становништва и других заинтересованих страна у непосредној близини нуклеарног постројења о сигурности нуклеарног постројења
- 2) информисање и консултовање јавности, укључујући и заинтересоване стране у поступку лиценцирања и свим фазама животног века нуклеарног постројења;
- 3) јавну доступност сваког издатог одобрења као и услова за њихово прибављање изузев безбедносно осетљивих и података са одређеним степеном тајности;

Директорат је дужан да у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности сарађује са овлашћеним регулаторним телима других држава путем размене и/или дељења информација.

Директорат је у оквиру своје надлежности и у складу са овим законом, дужан да обавести јавност о свакој противзаконитој употреби извора зрачења или о сваком непоштовању прописаних процедура у постројењима а које могу да доведу до ванредног догађаја.

ХИИ. ОДГОВОРНОСТ НОСИОЦА ЛИЦЕНЦЕ ЗА НУКЛЕАРНУ ШТЕТУ

Члан 207.

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности одговара за нуклеарну штету проузроковану нуклеарним ванредним догађајем у складу са Законом о ратификацији Бечке конвенције о грађанској одговорности за нуклеарне штете и овим законом на основу доказа да је таква штета проузрокована у нуклеарном постројењу носиоца лиценце.

Носилац лиценце је одговоран за нуклеарну штету проузроковану нуклеарним материјалом који је украден, изгубљен, одбачен са брода или напуштен уколико је последњи имао контролу над тим материјалом.

Осигурање за нуклеарну штету

Члан 208.

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности мора закључити и одржавати осигурање за обезбеђење своје одговорности за нуклеарну штету.

Осигуравач не може обуставити нити отказати осигурање ако о томе није писмено обавестио носиоца лиценце за обављање нуклеарне активности најкасније шест месеци пре обустављања, односно отказивања осигурања.

Рокови за накнаду нуклеарне штете

Члан 209.

Право на накнаду нуклеарне штете престаје по истеку рока од десет година од дана нуклеарног ванредног догађаја.

Ако је нуклеарна штета проузрокована нуклеарним ванредним догађајем у вези са нуклеарним материјалом, који је у време нуклеарног ванредног догађаја био украден, изгубљен, бачен с брода или напуштен, рок из става 1. овог члана рачуна се од

дана нуклеарног ванредног догађаја и износи 20 година од дана крађе, губитка, бацања са брода или напуштања нуклеарног материјала.

Тужба за накнаду нуклеарне штете и судска надлежност **Члан 210.**

Тужба за накнаду нуклеарне штете може се поднети у року од три године од дана кад је правно или физичко лице које је претрпело нуклеарну штету сазнало или је требало да зна за нуклеарну штету и за носиоца лиценце за обављање нуклеарне активности који је за њу одговоран, а најкасније до истека рокова из члана 208. овог закона.

За одлучивање о накнади нуклеарне штете месно је надлежан суд на чијем подручју се налази нуклеарни објекат.

Ако је нуклеарна штета настала за време превоза нуклеарног материјала месно је надлежан суд на чијем се подручју догодио нуклеарни ванредни догађај.

Сва лица која имају право на накнаду нуклеарне штете у складу са Законом о Бечкој конвенцији и овим законом могу да поднесу тужбу против носиоца лиценце или директно против осигуравача или било којег другог лица које обезбеђује финансијска средства за накнаду нуклеарне штете.

XIV. ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

Члан 211.

Инспекцијски надзор над применом одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши Директорат преко инспектора за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност (у даљем тексту: инспектор).

Инспекцијски надзор се спроводи у складу са посебним законом којим је уређен инспекцијски надзор, ако овим законом није другачије прописано.

Инспекцијски надзор се спроводи у складу са Годишњим планом инспекцијског надзора који се објављује на интернет страници Директората до 31. децембра текуће године за наредну годину.

Инспектор за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност **Члан 212.**

Послове инспектора могу да обављају лица која имају високу стручну спрему из области природно-математичких, техничко-технолошких наука или из области заштите животне средине и заштите на раду, и која имају најмање три године радног искуства у области радијационе или нуклеарне сигурности и безбедности или најмање седам година радног искуства на пословима инспекцијског надзора.

Инспектор има седиште и ван седишта Директората.

Инспектор је изложени радник.

Инспекторима за обављање послова из овог закона обезбеђују се лична заштитна средства, лични детектори зрачења и здравствени прегледи који су прописани за изложене раднике.

Инспектори морају бити оспособљени за мерење радиоактивности коришћењем монитора зрачења.

Инспекторима за обављање послова из овог закона се обезбеђује редовна обука и други облици стручног усавршавања.

Послови инспектора се сматрају пословима који се обављају под посебним условима рада.

Службена легитимација и значка инспектора

Члан 213.

Инспектор има службену легитимацију и значку, којим доказује својство службеног лица и идентитет.

Директорат прописује форму и садржај службене легитимације, облик и садржај службене значке, као и вођење евиденција о издатим службеним легитимацијама и значкама из става 1. овог члана.

Права и дужности инспектора

Члан 214.

У вршењу инспекцијског надзора над спровођењем мера радијационе сигурности и безбедности инспектор има право и дужност да утврђује:

- 1) да ли су испуњени прописани услови за обављање радијационе делатности;
- 2) да ли су испуњени прописани услови за вршење послова заштите од јонизујућег зрачења;
- 3) да ли се спроводе прописане мере заштите од јонизујућег зрачења за изложене раднике, становништво и животну средину;
- 4) да ли се спроводе прописане мере радијационе сигурности и безбедности;
- 5) да ли се спроводе и друге мере прописане овим законом.

У вршењу инспекцијског надзора над спровођењем мера нуклеарне сигурности и безбедности инспектор има право и дужност да утврђује:

- 1) да ли су испуњени прописани услови за обављање нуклеарне активности;
- 2) да ли се спроводе прописане мере заштите од јонизујућих зрачења за изложене раднике, становништво и животну средину;
- 3) да ли се спроводе прописане мере нуклеарне сигурности и безбедности;
- 4) да ли се на прописан начин води евиденција нуклеарног материјала као и друге евиденције прописане овим законом и важећим међународним споразумима;
- 5) да ли се спроводе и друге мере прописане овим законом.

Овлашћења инспектора

Члан 215.

У вршењу инспекцијског надзора, инспектор је овлашћен да ради утврђивања чињеница:

- 1) прегледа пословни простор, објекте, постројења и локације који су у вези са обављањем радијационе делатности;
- 2) прегледа локације, постројења и објекте који су у вези са обављањем нуклеарне активности;
- 3) врши увид у техничку спецификацију опреме;
- 4) врши увид у документацију о радном ангажовању изложених радника;
- 5) врши увид у документацију о стеченој стручној спреми и испуњености здравствених услова изложених радника;

- 6) врши увид у документацију о обучености и оспособљености изложених радника;
- 7) врши увид у пословне књиге, евиденције, исправе, електронске документе као и у другу документацију у вези са обављањем делатности;
- 8) врши скенирање и копирање пословних књига, евиденција, исправа и електронских докумената, које су предмет инспекцијског надзора;
- 9) врши идентификацију изложених радника, лица одговорног за заштиту од јонизујућег зрачења и лица присутних надзору путем увида у личну исправу или другу јавну исправу са фотографијом;
- 10) узима писане и усмене изјаве лица која обављају делатности, односно сведока или службених лица, као и да позива ова лица да дају изјаве, о питањима од значаја за предмет инспекцијског надзора;
- 11) фотографише и врши видео-снимање простора у којем се врши инспекцијски надзор, као и извора јонизујућих зрачења, радиоактивног и нуклеарног материјала и других предмета који су предмет инспекцијског надзора;
- 12) прикупља податке и обавештења који су од значаја за инспекцијски надзор;
- 13) захтева судски налог за претрес стамбеног или пословног простора у случају сазнања да се у том простору обавља недозвољена делатност;
- 14) захтева асистенцију полиције, односно комуналне полиције, ако основано процени да је то потребно према приликама одређеног случаја;
- 15) врши мерења радиоактивности коришћењем монитора зрачења;
- 16) присуствује узорковању репрезентативног узорка, мерењима и деконтаминацији лица, радне и животне средине;
- 17) врши привремено одузимање предмета и документације ради обезбеђења доказа о чему издаје потврду о одузимању;
- 18) ангажује овлашћена правна лица за предузимање хитних мера, мерења радиоактивности и стручна мишљења из области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
- 19) ангажује стручњаке из области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
- 20) ангажује судске вештаке из области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
- 21) предузима друге радње у складу са законом.

Под пословним простором из става 1. тачка 1) овог члана, сматра се и стан, пратећа просторија или други простор стамбеног карактера, који је регистрован као седиште или као место у којем се обавља делатност, у складу са прописима о регистрацији привредних субјеката.

За ангажовање овлашћених правних лица, стручњака и судских вештака из става 1. тач. 18), 19) и 20) овог члана, Директорат обезбеђује финансијска средства у буџету Републике Србије.

Мере инспектора Члан 216.

Инспектор је овлашћен да нареди мере радијационе сигурности и безбедности, и то:

- 1) отклањање недостатака при обављању делатности;
- 2) обустави рад са изворима зрачења при обављању делатности док се не испуне прописани услови;
- 3) забрани обављање делатности док се не испуне прописани услови;

- 4) забрани рад изложеним радницима који не испуњавају прописане стручне и здравствене услове, обученост и оспособљеност;
- 5) нареди прописана мерења ради процене нивоа излагања изложених радника, пацијената и становништва;
- 6) нареди контролу радиоактивних извора;
- 7) нареди контролу високоактивних затворених извора;
- 8) нареди декомисију радијационог постројења;
- 9) нареди да изложени радник изврши прописани здравствени преглед у складу са важећим прописима у области медицине рада;
- 10) нареди ангажовање стручњака из области медицинске физике;
- 11) нареди да изложени радник обави периодичну обнову знања и оспособи се за спровођење мера заштите од јонизујућег зрачења;
- 12) нареди да се именује лице одговорно за заштиту од јонизујућег зрачења које испуњава прописане услове;
- 13) нареди да се успостави служба заштите од јонизујућег зрачења са ангажованим лицима који испуњавају прописане услове;
- 14) нареди отклањање утврђених недостатака и испуњење прописаних услова правним лицима и предузетницима која обављају послове заштите од јонизујућих зрачења;
- 15) забрани овлашћеном правном лицу и предузетнику обављање послова заштите од јонизујућих зрачења док се не отклони утврђени недостаци, односно док се не испуне прописани услови;
- 16) забрани промет, увоз, извоз и транзит извора зрачења, преко границе Републике Србије док се не испуне прописани услови;
- 17) забрани транспорт опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје) док се не испуне прописани услови;
- 18) забрани овлашћеном правном лицу и предузетнику контролу радиоактивности роба при увозу, извозу и транзиту;
- 19) забрани увоз, извоз и транзит роба из надлежности поступања за које се утврди да садрже радионуклиде изнад прописаних граница и нареди њихово враћање пошиљаоцу;
- 20) нареди деконтаминацију лица, радне и животне средине;
- 21) нареди уклањање извора јонизујућих зрачења из радиоактивних громобрана и јонизујућих детектора дима који имају извор јонизујућих зрачења у гасовитом стању или извор јонизујућих зрачења чији су продукти распада у гасовитом стању;
- 22) нареди вођење прописаних евиденција;
- 23) нареди прописано поступање са радиоактивним отпадом и ислуженим изворима зрачења;
- 24) нареди носиоцу овлашћења за вршење послова заштите од зрачења који спроводи мониторинг радиоактивности у животној средини да достави Извештај о мониторингу радиоактивности у животној средини до 31. марта текуће године за прошлу годину;
- 25) нареди спровођење мера заштите изложених радника и појединаца од штетног утицаја јонизујућег зрачења у ситуацијама постојећег излагања;
- 26) нареди спровођење услова за управљање подручјима са контаминацијом насталом услед претходних делатности или као последица ванредног догађаја а која не може да се занемари са становишта заштите од зрачења;
- 27) нареди спровођење услова за послове које не спадају у делатности прописане овим законом а у којима се користе материјали са природним радионуклидима који

доведе до излагања радника или појединаца а не могу се занемарити са становишта заштите од зрачења;

28) нареди обавезна мерења концентрације радона ради процене нивоа излагања запослених лица јонизујућем зрачењу као и услове за обављање активности које не спадају у делатности прописане овим законом, на таквим радним местима;

29) нареди правном лицу и предузетнику који обављају активности које не спадају у делатности прописане овим законом поступање са напуштеним изворима (Orphan source);

30) нареди спровођења мера по проналажењу напуштених извора (Orphan source), радиоактивног и нуклеарног материјала ван регулаторне контроле;

31) нареди спровођење мера за откривање и спречавање недозвољеног промета радиоактивних и нуклеарних материјала;

32) нареди спровођење мере у случају радиолошке ванредне ситуације;

33) нареди испуњење прописаних услова и отклањање других недостатака за које се утврди да могу изазвати штетне последице по здравље људи, радну или животну средину;

34) нареди спровођење програма заштите од зрачења;

35) нареди спровођење мера заштите при обављању радијационих делатности у медицини;

36) нареди спровођење прописаних мера радијационе безбедности;

37) нареди и друге мере радијационе сигурности и безбедности;

Инспектор је овлашћен је да нареди мере нуклеарне сигурности и безбедности, и то:

1) забрани обављање нуклеарне активности ако нису испуњени прописани услови;

2) забрани промет нуклеарних материјала ако за то нису испуњени прописани услови;

3) забрани рад изложеним радницима у нуклеарном постројењу који не испуњавају прописане стручне и здравствене услове, обученост и оспособљеност;

4) нареди да изложени радник изврши прописани здравствени преглед у складу са важећим прописима у области медицине рада;

5) нареди да изложени радник обави периодичну обнову знања и оспособи се за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења;

б) нареди да се успостави служба заштите од јонизујућег зрачења изузев лиценце за одређивање локације нуклеарног постројења, пројектовање нуклеарног постројења и изградњу нуклеарног постројења;

7) нареди да се успостави и примени интегрисани систем менаџмента;

8) нареди испуњавање прописаних услова и отклањање других недостатака за које се утврди да могу изазвати штетне последице за здравље људи, радну или животну средину;

9) нареди отклањање недостатака у вези са управљањем радиоактивним отпадом;

10) нареди отклањање недостатака у вези са управљањем истрошеним нуклеарним горивом;

11) нареди отклањање недостатака у вези са мерама физичко-техничке заштите и безбедношћу нуклеарних постројења;

12) нареди спровођење и примену прописаних мера у случају нуклеарне ванредне ситуације;

13) нареди спровођење мониторинга радиоактивности у животној средини у околини нуклеарног постројења;

14) нареди вођење евиденције и податке о нуклеарном постројењу и његовом локалитету, о управљању радиоактивним отпадом и нуклеарним и другим радиоактивним материјалом и целокупну документацију за потребе утврђивања грађанске одговорности у складу са међународном конвенцијом о грађанској одговорности за нуклеарне штете;

15) нареди декомисију нуклеарног постројења;

16) нареди ремедијацију локације и земљишта;

17) нареди вођење евиденција и контролу нуклеарног материјала;

18) нареди спровођење прописаних мера нуклеарне безбедности;

19) нареди и друге мере нуклеарне сигурности и безбедности.

Трошкове у вези са спровођењем прописаних мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности из ст. 1. и 2. овог члана сnose лица против којег је мера одређена.

Покретање поступка инспекцијског надзора

Члан 217.

Инспекцијски надзор у смислу овог закона врши се по службеној дужности, и започиње предузимањем прве радње инспектора у поступку инспекцијског надзора.

Инспектор је дужан да узме у разматрање информације, представке, дојаве, поднеске и захтеве правног лица, предузетника и физичког лица поднете ради предузимања инспекцијског надзора из његове надлежности.

На поднете акте из става 2. овог члана, инспектор обавештава предузетника, физичко и правно лице о предузетим активностима и мерама најкасније у року од 15 дана од дана окончања управног поступка.

Врсте и облици инспекцијског надзора

Члан 218.

Инспекцијски надзор према врсти, може бити редован, ванредан, контролни и допунски.

Редован инспекцијски надзор врши се према плану инспекцијског надзора.

Ванредан инспекцијски надзор врши се:

1) када је неопходно да се предузму хитне мере ради спречавања или отклањања непосредне опасности по живот или здравље људи, имовину, права и интересе запослених и радно ангажованих лица, привреду, животну средину, биљни или животињски свет;

2) када се располаже информацијама и подацима да се обавља радијациона делатност или нуклеарна активност без предходно прибављеног одобрења од Директората;

3) када се после доношења годишњег плана инспекцијског надзора процени да је ризик висок или критичан или промене околности;

4) када се поступа по представкама, дојавама, поднесцима и захтевима.

Контролни инспекцијски надзор врши се ради утврђивања извршења мера које су наређене у оквиру редовног или ванредног инспекцијског надзора.

Допунски инспекцијски надзор врши се по службеној дужности или поводом захтева правног лица или предузетника, ради утврђивања чињеница које су од значаја за инспекцијски надзор, а које нису утврђене у редовном, ванредном или контролном инспекцијском надзору, с тим да се може извршити само један допунски инспекцијски

надзор, у року који не може бити дужи од 30 дана од окончања редовног, ванредног или контролног инспекцијског надзора.

Инспекцијски надзор, према облику, може бити теренски и канцеларијски.

Теренски инспекцијски надзор врши се изван службених просторија инспекције, на лицу места и састоји се од непосредног увида у локацију, пословни простор, објекте, постројења, уређаје, просторије, спремништа и складишта радиоактивног отпада, опрему за мерење радиоактивности, документацију о професионално изложеним лицима, изворе јонизујућих зрачења, радиоактивни и нуклеарни материјал, робу и предмете, акте и документацију правног лица и предузетника.

Канцеларијски инспекцијски надзор врши се у службеним просторијама инспекције, увидом у акте, податке и документацију правног лица и предузетника.

Налог и обавештење за инспекцијски надзор

Члан 219.

Руководилац инспекције Директората издаје писани налог за инспекцијски надзор.

Редован и допунски инспекцијски надзор се врши на основу писаног налога који издаје руководиоц инспекције Директората, који нарочито садржи податке о инспектору; правном лицу или предузетнику; време, односно период надзора; врсти делатности и предмету надзора.

Инспектор је дужан да у писаном облику обавести правно лице или предузетника о предстојећем редовном и допунском инспекцијском надзору најкасније три радна дана пре почетка инспекцијског надзора на подесан начин.

Ванредни и контролни инспекцијски надзор врши се без обавештавања правног лица и предузетника о предстојећем инспекцијском надзору и без писаног налога за инспекцијски надзор.

Време инспекцијског надзора

Члан 220.

Инспекцијски надзор инспектор врши у радно време правног лица или предузетника.

Изузетно, инспекцијски надзор могућ је и ван радног времена правног лица или предузетника, и то:

- 1) када је неопходно да се предузму хитне мере ради спречавања или отклањања непосредне опасности по живот или здравље људи и животну средину од штетног утицаја јонизујућег зрачења;
- 2) када је ризик висок или критичан или је у питању нуклерна активност;
- 3) када се спроводи деконтаминација лица, радне и животне средине;
- 4) када се спроводе прописане мере након ванредног догађаја;
- 5) када постоје разлози за неодложно поступање.

Записник

Члан 221.

Инспектор сачињава записник о инспекцијском надзору.

О свим радњама у поступку инспекцијског надзора од значаја за утврђивање чињеничног стања, инспектор уноси у записник.

Записник мора бити јасан и читак, и води се у писаном, односно електронском облику.

Изјаве лица у поступку инспекцијског надзора, као и примедбе на садржину записника, уносе се у записник или се дају у посебном документу, који потписује давалац изјаве или записника.

Овлашћено лице правног лица или предузетник може да одбије да потпише или прими записник, што инспектор констатује у писаном облику и у записнику наводи разлоге због којих су потписивање или пријем записника одбијени.

Примерак записника се издаје правном лицу или предузетнику одмах по завршетку инспекцијског надзора, а ако то није могуће, записник се доставља у року од осам радних дана од завршетка инспекцијског надзора.

Правно лице или предузетник има право да у писаном облику стави примедбе на записник о инспекцијском надзору, у року од пет радних дана од његовог пријема.

Предузимање мера у инспекцијском надзору Члан 222.

Мере које при вршењу инспекцијског надзора нареди инспектор одређују се решењем.

Против решења инспектора може се изјавити жалба Директорату.

Решење Директората из става 2. овог члана је коначно.

Против решења Директората из става 2. овог члана може се покренути управни спор.

Жалба на решење не одлаже његово извршење.

Хитно поступање Члан 223.

Инспектор може мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности наредити изрицањем усменог решења у случајевима хитног поступања, и то:

- 1) када се обавља делатност без предходно прибављеног одобрења Директората;
- 2) отклањање непосредне опасности по живот и здравље људи и животну средину од штетног утицаја јонизујућег зрачења;
- 3) када постоји опасност или се сумња на опасност по људско здравље и живот, што захтева предузимање одређених прописаних активности одмах и без одлагања;
- 4) када постоји опасност или се сумња на опасност од скривања, намештања или уништавања доказа уколико се не предузму одређене прописане активности одмах и без одлагања;
- 5) када нису испуњени прописани услови и када није могуће исте испунити да би се обављала делатност;
- 6) када постоје значајни недостаци у обављању делатности.

О наређеним мерама усменим решењем, инспектор је дужан да без одлагања сачини службену белешку.

По изрицању усменог решења, може се донети писано решење сагласно начелима и правилима поступка којима је уређен општи управни поступак.

Печаћење објеката, просторија и опреме Члан 224.

Ако су испуњени услови да се решење изврши непосредном принудом, инспектор може извршити печатење објеката, просторија и опреме (у даљем тексту: предмети печатења) у складу са законом.

Инспектор који врши печатење мора бити опремљен прибором за печатење, и то службеним металним печатом, црвеним печатним воском (или пломбом са жигом) и траком за печатење.

Печатење се врши истицањем или прибијањем закључка о дозволи извршења, односно решења којим је одређена мера забране обављање делатности или вршења активности када жалба не одлаже извршење, на видном месту, затварањем предмета печатења и утискивањем отиска печата на црвеном течном печатном воску тако да се захвати трака за печатење и на тај начин онемогући улазак у простор и објекте, односно употреба предмета печатења.

Печатење мора бити извршено тако да се предмети печатења не могу отворити и користити без повреде печата.

Инспектор обавештава правно лице или предузетника да скидање и повреда службеног печата представља кривично дело и сачињава записник о извршењу решења.

У случају печатења објеката, просторија и опреме која се користи за обављање радијационих делатности у медицини о томе инспектор одмах обавештава министарство надлежно за послове здравља на погодан начин.

Привремено одузимање документације, робе из надлежности поступања и предмета ради обезбеђења доказа

Члан 225.

Инспектор у поступку инспекцијског надзора је овлашћен да привремено одузима документацију, робу из надлежности поступања и предмете, односно њихов одговарајући део, ради обезбеђења доказа којима је почињен прекршај, привредни преступ или кривично дело, када постоји оправдана бојазан да се неки доказ неће моћи доцније извести или да ће његово извођење бити отежано, под условом да је природа предмета таква да је за извођење доказа неопходно његово одузимање.

Привремено одузимање предмета из става 1. овог члана који су и извори зрачења, врши инспектор уз техничку асистенцију носиоца одобрења за такву врсту делатности које ће исте прописано чувати до коначне одлуке надлежног органа.

Инспектор сачињава видео или фотографски запис привремено одузете документације, робе из надлежности поступања и предмета.

Инспектор издаје правном лицу, предузетнику или физичком лицу потврду о привременом одузимању документације, робе из надлежности поступања и предмета, која садржи: податке о правном лицу, предузетнику и физичком лицу; времену и месту одузимања документације, робе из надлежности поступања и предмета; правном основу одузимања документације, робе из надлежности поступања и предмета; документацију, робу из надлежности поступања и предмета тачно назначене по врсти, количини и другим својствима битним за идентификацију; потпис правног лица, предузетника и физичког лица, односно овлашћеног лица, односно констатацију да је лице одбило да потпише потврду и име и презиме и потпис инспектора.

Директорат обезбеђује чување привремено одузете документације, робе из надлежности поступања и предмета, осим предмета из става 2. овог члана.

Директорат не сме да располаже привремено одузетом робом из надлежности поступања и предметима.

Ако су трошкови складиштења и чувања одузете робе из надлежности поступања и предмета који су извори зрачења, знатни, Директорат може одредити да се они продају,

ако испуњавају прописане услове за стављање у промет, и о томе обавештава орган, односно организацију надлежну за вођење одговарајућег поступка.

Новац добијен продајом депонује се до одлуке надлежног органа.

Предмети из става 7. овог члана који се не могу продати, односно ставити у промет или користити због здравствених, сигурносних или других разлога прописаних законом уништавају се под надзором или складиште, у складу са прописима.

Трошкове уништења или складиштења сноси правно лице, предузетник или физичко лице као власник робе и предмета, а ако је он непознат или недоступан, трошкове носи Директорат.

Трошкове чувања привремено одузете документације, робе из надлежности поступања инспектора и предмета, из ст. 1. и 2. овог члана сноси правно лице, предузетник или физичко лице као власник, а ако је он непознат или недоступан, трошкове сноси Директорат.

Директорат има право на накнаду трошкова од правног лица, предузетника и физичког лица као власника робе и предмета из ст. 10. и 11. овог члана пошто се он утврди, односно постане доступан.

Инспектор је дужан да у року од осам радних дана од дана привременог одузимања документације, робе из надлежности поступања и предмета из ст. 1. и 2. овог члана, поднесе захтев за покретање прекршајног поступка, захтев за покретање поступка привредног преступа и кривичну пријаву, код надлежног органа и исте преда, осим извора зрачења, надлежном органу.

**Кривична пријава, пријава за привредни преступ, захтев за покретање
прекршајног поступка, прекршајни налог и друге радње и мере на које је
инспектор овлашћен**

Члан 226.

Ако код правног лица и предузетника открије незаконитост која је кажњива према закону или другом пропису, инспектор надлежном правосудном органу подноси кривичну пријаву, пријаву за привредни преступ или захтев за покретање прекршајног поступка.

Правосудни орган коме је инспектор поднео захтев за покретање прекршајног поступка, пријаву за привредни преступ или кривичну пријаву, по службеној дужности обавештава инспектора о исходу поступања.

Дужности лица под инспекцијским надзором

Члан 227.

Правна лица, предузетници и физичка лица под инспекцијским надзором су дужна да омогуће инспектору несметан рад током спровођења инспекцијског надзора.

Правна лица, предузетници и физичка лица из става 1. овог члана су дужна да предају информације и пословну документацију неопходну за спровођење инспекцијског надзора и могуће додатне процедуре, у року који одређује инспектор.

Правна лица, предузетници и физичка лица из става 1. овог члана су дужна по налогу инспектора да привремено обуставе активности за време инспекцијског надзора уколико је то једини начин да инспектор спроведе надзор и утврди чињенично стање.

Носилац лиценце је дужан да инспектору, без одлагања, омогући вршење инспекцијског надзора, увид у документацију, несметан рад и да му обезбеди податке и материјал потребан за вршење инспекцијског надзора.

Забрањено је уклањање или прикривање доказа о делу кажњивом по закону или другом пропису.

Правна лица, предузетници и физичка лица су дужна да поштују интегритет и службено својство инспектора.

Самосталност у раду инспектора

Члан 228.

Инспектор је самосталан у раду у границама овлашћења утврђених законом и другим прописом и за свој рад лично је одговоран.

Нико не сме искоришћавањем службеног положаја или овлашћења, прекорачењем граница својих овлашћења, невршењем своје дужности или на други начин онемогућавати или ометати инспектора, у обављању инспекцијског надзора и предузимању мера и радњи на које је овлашћен.

Посебна одговорност инспектора

Члан 229.

Инспектор за вршење инспекцијског надзора, посебно је одговоран:

- 1) ако у вршењу инспекцијског надзора не предузме, не предложи или не одреди мере или радње за које је овлашћен;
- 2) ако у вршењу инспекцијског надзора не предложи или не покрене поступак утврђен одредбама овог закона, а био је дужан да то учини;
- 3) ако у вршењу инспекцијског надзора прекорачи границе свог овлашћења;
- 4) ако обавља привредне или друге делатности и послове за себе или другог послодавца из области у којој врши инспекцијски надзор, учествује у раду стручних радних група или тела правних лица и предузетника, односно лица која подлежу инспекцијском надзору или ако обавља друге службе, послове и поступке који су у супротности са положајем и улогом инспектора и штете његовој самосталности у вршењу посла.

Повреде радних дужности из става 1. овог члана представљају теже повреде радне дужности.

Евиденције о инспекцијском надзору

Члан 230.

О инспекцијском надзору инспектор води евиденцију.

Евиденција о инспекцијском надзору, нарочито, садржи:

- 1) врсту и облик инспекцијског надзора;
- 2) податке о инспектору који је вршио инспекцијски надзор, односно инспекторима који су вршили инспекцијски надзор;
- 3) податке о правном лицу, предузетнику и физичком лицу, односно овлашћеном лицу и заступнику;
- 4) податке о врсти делатности;
- 5) податак о процењеном радијационом ризику;
- 6) правни основ инспекцијског надзора;
- 7) опис предмета инспекцијског надзора;
- 8) трајање инспекцијског надзора (дан почетка и завршетка инспекцијског надзора);
- 9) податке о предузетим радњама у вршењу инспекцијског надзора;

- 10) податке о записнику о инспекцијском надзору и примедбама на тај записник;
- 11) податке о наређеним мерама, односно констатацију да у инспекцијском надзору нису наређене никакве мере;
- 12) податке о поднетим кривичним пријавама, пријавама за привредни преступ и захтевима за покретање прекршајног поступка;
- 13) податке о исходима поступања правосудних органа по захтевима за покретање прекршајног поступка, пријавама за привредни преступ и кривичним пријавама.

Подаци о личности и подаци о изворима зрачења за обављање делатности из става 2. тач. 3) и 4) овог члана представљају поверљиве податке и не могу се користити у сврхе које нису предвиђене законом.

Изглед обрасца, као и начин вођења евиденције о инспекцијском надзору прописује Директорат.

Дигитализација списка предмета Члан 231.

Списи предмета инспекцијског надзора, као и поједине исправе у списима (записник, изјаве, копије документације која је предмет надзора и сл.) могу да се воде у облику електронског документа у складу са законом који уређује електронски документ.

Поступање инспектора у погледу делокруга друге инспекције Члан 232.

Ако инспектор током обављања инспекцијског надзора уочи повреду прописа из делокруга друге инспекције, је дужан да о томе без одлагања обавести другу инспекцију из чијег делокруга је уочена повреда прописа на погодан начин.

XV. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Привредни преступи Члан 233.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

- 1) обавља делатности без претходног одобрења које издаје Директорат (члан 4. став 2.);
- 2) обавља промет извора зрачења у Републици Србији без прибављеног одобрења и дозволе које издаје Директорат (члан 4. став 3.);
- 3) угради и користи радиоактивни громобран на територији Републике Србије (члан 4. став 6.);
- 4) угради и користи јонизујуће детекторе дима са извором јонизујућег зрачења у гасовитом стању или извором јонизујућег зрачења чији су продукти распада у гасовитом стању (члан 4. став 7.);
- 5) намерно разблажи радиокативни материјал у сврху испуњења услова за ослобађање од регулаторне контроле (члан 4. став 10.);

б) обавља делатност са затвореним изворима зрачења или њиховим контејнерима који су механички оштећени, указују на могуће цурење или су на било који други начин оштећени (члан 4. став 13.);

7) не спроводи опште принципе за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност (члан 36.);

8) отпочне да обавља послове заштите од јонизујућих зрачења, а није претходно прибавило решење од Директората (члан 57. став 1.);

9) стави у промет храну, храну за животиње, производе опште намене, лекове и друге робе уколико садрже радионуклиде изнад прописаних граница (члан 97. став 1.);

10) ако не обавља нуклеарне активности на такав начин да спречи појаву ванредног догађаја (члан 112. став 1.);

11) ако не обезбеди спречавање појаве ванредног догађаја при обављању нуклеарне активности (члан 112. став 2.);

12) ако не успостави службу заштите од зрачења за обављање нуклеарне активности, изузев лиценце за одређивање локације нуклеарног постројења, пројектовање нуклеарног постројења и изградњу нуклеарног постројења (члан 113. став 2.);

13) ако не успостави и примени интегрисани систем менаџмента за обављање нуклеарне активности (члан 114. став 1.);

14) не поседује лиценцу за одређивање локације нуклеарног постројења (члан 116. став 1.);

15) не поседује сагласност Директората на извештај о избору локације за изградњу нуклеарног постројења (члан 118. став 1.);

16) не поседује лиценцу за пројектовање нуклеарног постројења (члан 119. став 1.);

17) не поседује сагласност Директората на извештај о избору локације за изградњу нуклеарног постројења (члан 120. став 1.);

18) не поседује лиценцу за изградњу нуклеарног постројења (члан 123. став 1.);

19) не поседује лиценцу за пробни рад нуклеарног постројења (члан 127. став 1.);

20) не поседује лиценцу за рад нуклеарног постројења (члан 132. став 1.);

21) није обезбеђен рад нуклеарног постројења (члан 133. ст. 1. и 2.);

22) није прибављена сагласност за приврмени престанак рада нуклеарног постројења од Директората (члан 135. став 1.);

23) не поседује лиценцу за декомисију нуклеарног постројења за сва нуклеарна постројења осим постројења за одлагање радиоактивног отпада (члан 137. став 1.);

24) не поседује лиценцу за затварање постројења за одлагање радиоактивног отпада (члан 146. став 1.);

25) не спроводи се мониторинг радиоактивности у животној средини у околини нуклеарног постројења (члан 152. став 1.);

26) не чувају се евиденције и подаци о нуклеарном постројењу и његовом локалитету, о управљању радиоактивним отпадом и нуклеарним и другим радиоактивним материјалом и целокупну документацију за потребе утврђивања грађанске одговорности у складу са међународном конвенцијом о грађанској одговорности за нуклеарне штете (члан 153. став 1.);

27) није извршена ремедијација локације са контаминацијом насталом као резултат ситуације постојећег излагања или као последица ванредног догађаја која не може да се занемари са становишта заштите од јонизујућег зрачења (члан 154. став 1.);

28) не врши се редовно ажурирање плана ремедијације (члан 155. став 3.);

29) није прибављена сагласност Директората за ремедијацију локације (члан 156. став 1.);

30) није по завршеној ремедијацији локације поднет извештај Директорату о ремедијацији којим се доказује да је постигнут крајњи статус ремедијације у складу са планом ремедијације и извештај о обављеном завршном радиолошком прегледу локације (члан 156. став 4.);

31) није извршена ремедијација земљишта у складу са законом којим се уређује заштита земљишта (члан 157.);

32) није декларацијом проглашен радиоактивни извор, радиоактивни материјал и истрошено нуклеарно гориво које се не планира за даљу употребу за радиоактивни отпад (члан 159. став 1.);

33) није извршена карактеризација радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива који настане током обављања делатности (члан 165. став 1.);

34) не води се евиденција о ускладиштеном радиоактивном отпаду и истрошеном нуклеарном гориву (члан 169. став 3.);

35) Директорату се достављају подаци о ускладиштеном радиоактивном отпаду и истрошеном нуклеарном гориву у временским интервалима и на начин који ближе прописује Директорат (члан 169. став 3.);

36) не води се евиденција о радиоактивном отпаду који је настао и налази се у спремишту, који је обрађен, ускладиштен, одложен или ослобођен регулаторне контроле (члан 175. став 1.);

37) није пријављено поседовање нуклеарног материјала Директорату у складу са потврђеним међународним споразумима и овим законом (члан 181. став 1.);

38) нису пријављене Директорату активности, опрема и нуклеарни материјал повезан са нуклеарним горивним циклусом у складу са потврђеним међународним споразумима и овим законом (члан 181. став 2.);

39) не води се евиденција о нуклеарном материјалу у складу са потврђеним међународним споразумима и овим законом (члан 181. став 1.);

40) не доставља Директорату евиденцију о нуклеарном материјалу у прописаним роковима (члан 181. став 2.);

41) није омогућено инспекторима Међународне агенције за атомску енергију вршење контроле и надзора над нуклеарним материјалима и другим активностима прописаним потврђеним међународним конвенцијама и споразумима (члан 183.);

42) нису обезбеђене и не одржавају се мере физичко-техничке заштите и друге мере безбедности извора зрачења и повезаних постројења укључујући и транспорт (члан 187. став 1.);

43) није израђен план за деловање у случају ванредног догађаја за постројења у којима се обављају радијационе делатности и нуклеарне активности, као и за њихове локалитете (члан 193. став 1.);

За привредни преступ из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 200.000 до 500.000 динара.

Члан 234.

Новчаном казном од 1.000.000 до 2.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице - носилац лиценце за обављање нуклеарне активности ако не закључи и не одржава осигурање за покриће своје одговорности за нуклеарну штету.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу које је носилац лиценце за обављање нуклеарне активности новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

Прекршаји Члан 235.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) истиче знак радиоактивности на било ком предмету или месту на којем не постоји присуство извора зрачења (члан 4. став 14.);
- 2) не изврши пријављивање Директорату намеру обављања делатности која укључује изворе зрачења, природни радиоактивни материјал који доводи до излагања радника или становништва које не може да се занемари са становишта заштите од зрачења и коришћење нуклеарног материјала у нуклеарне сврхе (члан 32. став 1.);
- 3) не изврши пријављивање пре почетка обављања делатности (члан 32. став 3.);
- 4) не пријави Директорату одустанак од намере обављања делатности (члан 32. став 4.);
- 5) не спроводи обавезе у погледу заштите од зрачења (члан 37. став 1.);
- 6) не мења и не допуњује извештај о сигурности у складу са променама које настају током обављања делатности тако да се извештај увек односи на тренутни статус обављања делатности (члан 43. став 2.);
- 7) не пријави најкасније у року од осам дана, Директорату сваку промену података на основу којих је издато решење за вршење послова заштите од јонизујућег зрачења (члан 58. став 6.);
- 8) не забрани и ограничи излагање лица (члан 68.);
- 9) изложи лица у немедицинске сврхе без претходно добијене сагласности Директората (члан 69. став 1.);
- 10) не прибави сагласност од Директората за увођење у примену нове радијационе делатности (члан 70. став 1.);
- 11) није класификовао радни простор (члан 72. став 3.);
- 12) није извршио категоризацију изложених радника (члан 73. став 2.);
- 13) не врши здравствени надзор изложених радника (члан 74. став 3.);
- 14) не води евиденцију здравственог стања изложених радника (члан 75.);
- 15) није обезбедио индивидуални мониторинг свих ангажованих изложених радника укључујући и спољашње раднике (члан 76. став 2.);
- 16) није обезбедио доступност резултата индивидуалног мониторинга Директорату и службама надлежним за заштиту здравља на раду у циљу процене могућих последица на здравље изложених радника (члан 76. став 3.);
- 17) није обезбедио прописане услове за изложене раднике приликом обављања делатности, лица која учествују у одговору на ванредни догађај, лица ангажована на пословима ремедијације, лица на обуци, лица на школовању и раднике који су на радном месту изложени радону (члан 78.);
- 18) не спроводи индивидуални мониторинг спољних радника на исти начин као и у случају стално запослених изложених радника (члан 79. став 2.);
- 19) није обезбедио учешће медицинског физичара у изради просторне документације и техничке спецификације у процесу планирања увођења нове врсте уређаја или техника у оквиру делатности високог ризика у медицини (члан 84. став 3.);

20) није спровео мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности за постројења у којима се обављају делатности у циљу обезбеђења заштите појединца и становништва од штетног утицаја јонизујућег зрачења (члан 86. став 1.);

21) није извршио процену доза за репрезентативно лице и за појединца (члан 87. став 1.);

22) није прибавило сагласност Директората за свако намеравано испуштање радиоактивних ефлуената у животну средину (члан 88. став 1.);

23) не спроводи мониторинг дозвољених испуштања радиоактивних ефлуената у животну средину и да о томе редовно не извештава Директорат (члан 89. став 1.);

24) не спроводи обавезе у погледу заштите од зрачења становништва приликом обављања делатности (члан 90. став 1.);

25) Директорату не достави извештај о мониторингу радиоактивности у животној средини најкасније до 31. марта текуће године за прошлу годину, или одмах у случају ванредног догађаја или на захтев Директората (члан 92. став 1.);

26) не спроводи мере контроле отворених и затворених радиоактивних извора и уређаја у које су радиоактивни извори уграђени у циљу обезбеђивања сигурног и безбедног управљања током њиховог радног века и по престанку коришћења, њиховог рециклирања или одлагања (члан 106. став 1.);

27) не води евиденцију о изворима и уређајима (члан 106. став 3.);

28) не обавести Директорат и друга надлежне органе и организације о губитку, крађи, саботажи, изливању отворених извора, недозвољеном коришћењу или недозвољеном испуштању радиоактивног материјала у животну средину (члан 106. став 5.);

29) не обавести Директорат о свакој промени локације високоактивних затворених извора као и осталих затворених извора за које обавезу пријављивања промене локације прописује Директорат (члан 106. став 6.);

30) није прописно обележио високоактивни извор и његов контејнер (члан 107. став 3.);

31) није предузео све неопходне мере да врати извор испоручиоцу након што затворени извор прогласи ислуженим декларацијом (члан 109. став 2.);

32) није декларацију о проглашењу затвореног извора зрачења ислуженим у року од 8 дана од проглашења доставио Директорату (члан 109. став 5.);

33) није року од 8 дана од враћања извора испоручиоцу, предаје извора на рециклажу, преноса на другог носиоца лиценце или проглашавања радиоактивним отпадом о томе обавестио Директорат (члан 109. став 6.);

34) ислужени извор чува у свом спремишту дуже од годину дана (члан 109. став 8.);

35) ако приликом обављања активности које не спадају у делатности прописане овим законом, а које могу довести до угрожавања живота и здравља људи и животне средине од штетног утицаја јонизујућег зрачења услед постојања напуштених извора зрачења поступају супротно приписаним условима (члан 110. ст. 1. и 2.);

36) не поступи по решењу инспектора (члан 222. став 1.);

37) не поступи по усменом решењу инспектора у случајевима хитног поступања (члан 223. став 1.);

38) не омогући инспектору вршење инспекцијског надзора, несметан рад и увид у документацију и ако му не обезбеди податке и материјал потребан за вршење инспекцијског надзора (члан 227. став 4.);

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 50.000 до 100.000 динара и одговорно лице у правном лицу.

Члан 236.

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако учини радње из члана 233. став 1. тач. 1)-7), тачка 9) и тач. 27)-43) и члана 235. став 1. тач. 1)-38) овог закона

XVI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Усклађивање са правним тековинама Европске уније

Члан 237.

Овим Законом се преноси следеће: Директива Савета 2013/59/Euratom од 5. децембра 2013. којим се прописују сигурносни стандарди за заштиту од штетног утицаја излагања јонизујућим зрачењима, а којом се укидају следеће Директиве 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom и 2003/122/Euratom (Службени лист Европске уније, L 13, 17.01.2014, стр. 1), затим Директива Савета 2009/71/Euratom од 25. јуна 2009. којом се успоставља заједнички оквир за нуклеарну сигурност нуклеарних инсталација (Службени лист Европске уније L 172, 2.07.2009, стр. 18), Директива Савета 2014/87/Euratom од 8. јула 2014. којом се допуњује Директива Савета 2009/71/Euratom којом се успоставља заједнички оквир за нуклеарну сигурност нуклеарних инсталација (Службени лист Европске уније L 219, 25.07.2014, стр. 42), Директива Савета 2011/70/Euratom од 19. јула 2011. којом се успоставља заједнички оквир за одговорно и сигурно управљање ислуженим горивом и радиоактивним отпадом (Службени лист Европске уније L 119, 2.08.2011, стр. 48) и Директива Савета 2006/117/Euratom од 20. новембра 2006. о надзору и контроли пошиљки радиоактивног отпада и ислуженог горива (Службени лист Европске уније L 337, 5.12.2006, стр. 21).

Члан 238.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности, („Службени гласник Републике Србије“, бр. 36/09 и 93/12).

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе Закона о транспорту опасне робе („Службени гласник Републике Србије“, бр. 104/2016 и 83/2018) које се односе на транспорт опасне робе класе 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје).

Члан 239.

Даном ступања на снагу овог закона Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије“ наставља са радом у складу са овим законом.

Члан 240.

Прописи донети на основу Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности примењују се до доношења прописа на основу овог закона.

Члан 241.

Поступци који су започети пред Агенцијом за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије у којима није донета одлука до дана ступања на снагу овог закона, окончаће се по одредбама овог закона.

Члан 242.

Ступањем на снагу овог закона Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије која је основана Одлуком Владе наставља са радом као Директорат.

Запослени у Агенцији за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије настављају са радом на пословима са истим правима и обавезама до закључења нових уговора о раду.

Даном ступања на снагу овог закона Директорат преузима од Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије запослене, као и права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву који су потребни за вршење послова Директората.

Даном ступања на снагу овог закона Директорат преузима из Министарства заштите животне средине запослене који обављају послове инспекцијског надзора у области заштите од јонизујућег зрачења, као и предмете, опрему, средства за рад и архиву који су потребни за вршење инспекцијских послова.

Запослени из става 4. овог члана задржавају плате према досадашњим прописима, до закључења нових уговора о раду.

Члан 243.

Статут, Правилник о раду и Правилник о организацији и систематизацији послова у Директорату донеће се у року од 60 дана од дана ступања на снагу овога закона.

До доношења аката из става 1 овог члана примењиваће се досадашња акта.

Члан 244.

Директор и Управни одбор Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије настављају с радом до истека мандата, након чега ће се извршити избор нових органа Директората према одредбама овог закона и Статута Директората.

Члан 245.

Носиоци овлашћења настављају са радом по одредбама Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности до истека периода важења овлашћења, а најдуже до 31. децембра 2021. године.

Члан 246.

Носиоци лиценци настављају са радом по одредбама Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности до истека периода важења овлашћења, а најдуже до 31. децембра 2021. године.

Члан 247.

До доношења националних дијагностичких референтних нивоа примењују се дијагностички референтни нивои које је прописала Европска комисија.

Члан 248.

За нуклеарна и радијациона постројења за која није израђен прелиминарни план декомисије на дан ступања на снагу овог закона, правно лице или предузетник, дужно је да прелиминарни план декомисије припреми у року од 6 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 249.

Власници катастарских парцела и објеката на којима се налазе радиоактивни громобрани дужни су да их уклоне.

Уклањање радиоактивних громобрана може да врши носилац овлашћења за вршење послова уклањања затворених извора зрачења на захтев власника катастарских парцела и објеката из става 1. овог члана.

Трошкове уклањања радиоактивних громобрана из става 2. овог члана сnose власници катастарских парцела и објеката.

Средства за уклањање радиоактивних громобрана са катастарских парцела и објеката чији власник није познат или је престао да постоји обезбедиће се у буџету локалних самоуправа на чијим територијама се налазе такви радиоактивни громобрани.

Члан 250.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана његовог објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.